

**Academicianul Sergiu Ion Chircă, Cavaler al Ordinului Republicii, la 80 de ani
BIOBIBLIOGRAFIE**

**ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A
MOLDOVEI**

**Academicianul
Sergiu Ion Chircă,
Cavaler al Ordinului Republicii,
la 80 de ani
BIOBIBLIOGRAFIE**

Editura ASEM

**ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
A MOLDOVEI**

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

**Academicianul
Sergiu Ion Chircă,
Cavaler al Ordinului Republicii,
la 80 de ani
BIOBIBLIOGRAFIE**

Chișinău-2014

CZU 016:[33+929]

A 15

„Academicianul Sergiu Ion Chircă, Cavaler al Ordinului Republicii, la 80 de ani” – lucrare-omagiu, consacrată jubileului academicianului, economistului și marelui patriot Sergiu I. Chircă, editată de Biblioteca Științifică și Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM

Alcătuitori: Silvia Habașescu, Svetlana Studzinschi

Responsabil și coordonator al ediției:

Dr. Silvia Ghinculov, director al Bibliotecii
Științifice a ASEM

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Academicianul Sergiu Ion Chircă, Cavaler al Ordinului Republicii, la 80 de ani: Biobibliografie / Acad. de Studii Econ. a Moldovei, Bibl. Șt. ; alcăt.: Silvia Habașescu, Svetlana Studzinschi ; resp. și coord.: Silvia Ghinculov. – Chișinău : ASEM, 2014. – 215 p.

130 ex.

ISBN 978-9975-75-706-5.

016:[33+929]

A 15

ISBN 978-9975-75-706-5

Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM

SUMAR

Grigore Belostecinic. <i>Academicianul Sergiu Ion Chircă – promotor neobosit al valorilor spirituale</i>	5
Spicuri din biografie	9
Curriculum Vitae	16
Dumitru Moldovanu. <i>Sergiu Chircă – academician-economist și mare patriot..</i>	33
Ivanciu Nicolae-Văleanu. <i>Protagonist al vieții economice</i>	35
Raisa Ciobanu. <i>Un adevărat fiu al neamului</i>	36
Anatol Caraganciu. <i>Academicianul Sergiu Ion Chircă</i>	44
Nicolae Belli. <i>Recunoașterea unor merite deosebite</i>	48
Eugeniu Hrișcev. <i>Adevărul îi este călăuză</i>	51
Lidia Cojocaru. <i>Am avut marea fericire</i>	54
Dorin Vaculovschi. <i>Mulți ani Domnului profesor Sergiu Chircă</i>	55
Marin Ionică. <i>Domnului profesor Chircă, cu dragoste</i>	56
Pavel Nică. <i>Un coborâtor care urcă</i>	58
<i>Наши учёные – лауреаты государственной премии</i>	62
Sergiu I. Chircă. <i>Rătăciți între Est și Vest</i>	64
<i>Un antidot împotriva „Alzheimer”-ului istoric: cartea „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut”</i>	65
Ioana Lucăcel. <i>Destinul de poveste al unui patriot desăvârșit: Sergiu Ion Chircă un „Badea Cârțan” de Basarabia</i>	71
<i>Podul de flori sau neputința în varianta 1990</i>	78

<i>Alina Codreanu. Sergiu Chircă: Basarabie, libertatea și progresul vin de peste Prut!</i>	84
<i>Opinii: Petru Soltan, Nicolae Dabija, Alexandru Moșanu</i>	86
Anton Moraru. <i>Libertatea și progresul vin de peste Prut</i>	87
Ion Ungureanu. <i>Un luptător de elită</i>	90
Petru Soltan. <i>O carte de învățătură</i>	91
Teze de doctor și doctor habilitat în economie susținute cu îndrumarea științifică a profesorului Sergiu I. Chircă	94
Lucrări publicate	151
Monografii, cărți, broșuri	151
Articole în ediții periodice și culegeri. Teze și autoreferate	153
Lucrări metodico-didactice	184
<i>Protejarea intereselor naționale – veriga de bază a activității academicianului Sergiu Ion Chircă</i>	188
Manifeste, memorandumuri și lucrări analitice	196
Materiale analitice prezentate comisiei Gh. Cojocaru	197
Index de titluri	199

ACADEMICIANUL SERGIU ION CHIRCĂ – PROMOTOR NEOBOSIT AL VALORILOR SPIRITUALE

Între personalitățile asociate cu economia națională, figurează la un loc de cinste apreciatul profesor, economist, cercetător, om politic, publicist și manager, om de mare responsabilitate Sergiu Ion Chircă. Împlinirea a 80 de ani de viață ai academicianului Sergiu Ion Chircă ne obligă la un popas sărbătoresc pentru îndelungata și rodnică sa activitate în știința și învățământul din țara noastră.

Dintr-o privire retrospectivă a celor aproape șase decenii de muncă asiduă, omagiul se prefigurează ca o personalitate complexă, ce urmărește stăruitor o serie de probleme fundamentale ale societății, foarte variate și cu mare dorință împărtășește propriile idei cu întreaga comunitate. Această aniversare este un emoționant prilej de venerare și omagiere a colegului nostru, pe care îl privim cu respect și-i aducem cuvenitul cuvânt de laudă celui mai credincios și devotat domn al neamului.

Eforturile consecvente investite în activitatea practică și de cercetare științifică, devotamentul, pasiunea și dăruirea cu care a slujit și slujește economia, au fost în permanență susținute de un crez, pe care îl putem sintetiza în cuvintele: patriotism, verticalitate, competență, spirit activ, inițiativă, principialitate, autoritate, curaj, voință și înțelepciune.

Anul curent, profesorul universitar, membru de onoare al Academiei Române, Om Emerit în Știință, Sergiu Ion Chircă împlinește și 55 de ani de activitate științifică și pedagogică. În carnetul de muncă al

domnului profesor universitar Sergiu I. Chircă, carnet început după absolvirea Facultății de Economie a Universității de Stat din Moldova, sunt, în fond, două inscripții: Academia de Științe a Moldovei (Institutul de Economie) și Școala economică superioară din Moldova. Dacă, în cadrul Academiei de Științe, profesorul Sergiu I. Chircă s-a afirmat ca un cercetător serios, principial și curajos în domeniul științei și politicii economice, apoi în cadrul Școlii economice superioare – ca un dascăl cu o cultură științifică și o cunoaștere profundă a realității. Tot în cadrul aceleiași Școli superioare, Domnia sa s-a manifestat și ca om politic, dar, mai ales, ca un publicist care a urmărit și continuă să urmărească cu atenție și să participe activ la cele mai importante evenimente din viața social-politică și culturală a țării.

Academicianul Sergiu Ion Chircă este unul dintre puținii absolvenți eminenți din prima promoție de economiști cu studii superioare din Republica Moldova – promoția din anul 1958; a fost un excelent șef de catedră (Catedra „Economia și Sociologia muncii”, pe care a întemeiat-o în 1970 și a condus-o timp de circa 25 de ani, a fost o catedră exemplară ce a activat în cadrul Politehnicii din Chișinău, apoi în componența Universității de Stat din Moldova); unul dintre primii conducători ai Academiei de Studii Economice din Moldova (prorector cu cercetare științifică, iar mai târziu prim-prorector); unul dintre cei mai valoroși cercetători științifici în domeniul economic (are publicate circa 300 de lucrări științifice și științifico-publicistice, inclusiv 17 monografii și o serie de lucrări de sinteză, ce au fost prezentate ulterior conducătorilor unor țări ca SUA, Rusia, China, România, Ucraina, Turcia etc., în calitate

de memorandumuri ce conțin răspunsuri la multiple probleme socio-economice și politice.

Din creația sa, vom menționa, în primul rând, două lucrări, care întregesc portretul cetățeanului Chircă – una pur științifică, alta de publicistică. Aceste lucrări, într-un fel de sinteză, sunt: „*Mecanisme economice*”, publicată în două volume, la Chișinău, în 1997, apoi reeditată la București în anul 1999, și „*Basarabia. Lupta continuă*” (Chișinău, 2000, 347 p.).

Profesorul universitar Sergiu Ion Chircă este un exemplu de verticalitate și principialitate civică când e vorba de destinul neamului nostru, pentru care, nu o singură dată, și-a pus în joc propria soartă, fiind un apărător înflăcărat al rădăcinilor, prezenței și viitorului neamului nostru. Voi aduce doar două exemple ce vorbesc de la sine despre poziția civică a academicianului Sergiu Ion Chircă.

În perioada când, în Moldova, știința economică și cea istorică, precum și politica națională erau promovate, de regulă, de o singură persoană, Prim-secretar al Comitetului Central al PC al RSSM, Ivan Bodiul, profesorul Sergiu Ion Chircă a ridicat, primul și unicul în acea perioadă, problema stopării deportărilor organizate ale populației băștinașe din Moldova în Federația Rusă și Kazahstan. A fost dur pedepsit, dar n-a cedat, ca apoi, în anul 1989, să-i trimită lui Mihail Gorbaciov un „Memorandum” despre situația din republica noastră. Iată doar un singur pasaj din acea adresare către autorul „Restructurării”: „...Trebuie să conștientizăm faptul că între moldovenii din stânga și din dreapta Prutului n-a fost, nu este și nu va fi niciodată vreo frontieră spirituală, indiferent de regimuri și sisteme politice”.

Profesorul universitar Sergiu Ion Chircă a activat cu energia ce-l caracterizează în primul Parlament democrat al Republicii Moldova, participând la toate evenimentele și actele politice și istorice ce au stat la baza constituirii statului Republica Moldova.

Contribuțiile sale la dezvoltarea economiei și, implicit, a teoriei economice legate nu doar de dimensiunea teoretică, descriptivă și explicativă a acestora, ci și de dimensiunea lor practică, aplicativă. Prin comunicările științifice susținute și, mai ales, prin studiile și lucrările proprii a oferit practicienilor și teoreticienilor idei științifice importante pentru dezvoltarea practicii și teoriei economice. Lucrările sale sunt înalt apreciate de comunitatea științifică națională și internațională. Domnia sa a avut întotdeauna o prezență activă la întâlnirile științifice, mesele rotunde, simpoziioanele și conferințele organizate în instituția noastră și în diverse alte instituții de cultură și de cercetare, ceea ce i-a adus un binemeritat renume în comunitatea științifică.

O altă idee pe care a lansat-o și o apără cu argumente științifice tot mai convingătoare, încă din anul 1991, constă în faptul că Republica Moldova are viitor doar în cadrul Uniunii Europene și că această integrare trebuie să se înfăptuiască cu concursul nemijlocit al României, în virtutea dreptului istoric și geografic.

Domnia sa a participat la procesul de instruire a mii de tineri – specialiști cu studii superioare economice, a îndrumat și a pregătit 25 de doctori și doctori habilitat în economie.

Prin ținuta sa morală, prin finețea spirituală, prin maniera hotărâtoare în care soluționează diferite

probleme, Sergiu Ion Chircă, îi impresionează mereu pe colegii săi. De la această vastă experiență științifică, didactică, publicistică, ne-am inspirat și noi, toți cei care am avut fericita ocazie să-i fim colegi, studenți, subalterni, colaboratori și care, acum, la moment aniversar, îi mulțumim și îi urăm, pe această cale, multă sănătate, viață lungă și un călduros „La Mulți Ani!”.

*Acad., prof. univ., dr. hab. în econ.,
Grigore BELOSTECINIC, Rector al ASEM*

SPICURI DIN BIOGRAFIE

Sergiu Ion Chircă s-a născut la 10 octombrie 1934, într-o familie de muncitori, în județul Lăpușna, orașul Chișinău, România, actualmente, Republica Moldova. Este primul copil al familiei lui Ion și Eugenia Chircă, fiind urmat de două surori Claudia (muncitoare, pensionară) și Viorica (Artistă a poporului din Republica Moldova, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu”) și de mezinul Dumitru, numit în familie Mitică.

Tatăl, Ion Chircă, cizmar de meserie, cu școala primară terminată și în grad militar de caporal în armata română, a decedat în 1984. Mama, Eugenia Chircă, femeie necărturară, dar cu o credință puternică în Dumnezeu, a decedat în 1994.

În 1941-1943, Sergiu Chircă și-a făcut studiile la școala primară românească, din suburbia Chișinăului, Valea-Dicescu. În 1944-1947, elev la Școala nr. 23 din Valea-Dicescu, nevoit să o ia de la început, unde predarea obiectelor se făcea în chirilică. În 1948-1953 a învățat la Școala medie nr. 4 de băieți din Chișinău (actualmente, Gimnaziul ucrainean de pe strada Mihai

Eminescu). Școala de băieți nr. 4 din Chișinău, cu predarea în limba română, impusă de regimul sovietic să se numească moldovenească, a fost lichidată în 1954, iar elevii și corpul didactic au trecut la Școala nr. 1 moldovenească de fete (actualmente, Liceul „Gheorghe Asachi”), care din acel an devenise școală mixtă de băieți și fete.

În acea perioadă, studiile de 7 clase erau obligatorii și gratuite, iar pentru clasele 8-10 trebuia de plătit taxe anuale, deci erau cu plată. Fiind dintr-o familie nevoiașă (tatăl în 1942-1944 s-a aflat în armata română pe frontul de Est, iar în 1944-1947 – în lagărele de prizonieri din Rusia), elevul Sergiu Chircă, în prima jumătate a zilei frecventa școala, iar în a doua jumătate lucra împreună cu mama, apoi și cu tata în „sovhozul” din localitatea Valea-Dicescu. Școala medie a absolvit-o în 1953, obținând nouă note „excelente” și șapte note cu mențiunea „bine”.

După absolvirea școlii medii, s-a înscris la concurs în Școala Militară Superioară de Marină din Leningrad, secția „construcția navelor maritime”. Această decizie a fost, într-un fel, impusă de faptul că organele oficiale din Chișinău insistau ca absolventul Sergiu Chircă să fie trimis la studii speciale ale Comitetului de securitate. Aceste organe i-au influențat cariera de viitor. Aflând că insistă să scape de NKVD și să plece la o școală militară din Leningrad, au făcut totul posibil ca să nu fie primit în acea școală prestigioasă, ci trimis în orașul Pușkino, regiunea Leningrad, unde, în 1953, se organizase o școală medie militară a infanteriei marine sovietice. După ce aflase despre această decizie a Comisariatului militar din Chișinău tocmai când sosise în orașul Pușkino, toată capacitatea și măiestria de care dispunea au fost utilizate

pentru a scăpa de această urmărire a securiștilor și a terminat cu „infanteria marină”. Trecând prin foarte multe greutăți și peripeții, la sfârșit de august 1953, în sfârșit, a ajuns la Chișinău, însă nu s-a dus la casa părintească din Valea-Dicescu, ci la internatul școlii, unde a locuit clandestin.

Norocul, totuși, a fost de partea lui. La început de septembrie 1953, a aflat că la Facultatea de Economie, deschisă recent la Universitatea din Chișinău, se mai admit abiturienți. La 4 și 5 septembrie, a susținut 4 examene de admitere (istoria, matematica, geografia și compunerea la limba rusă), obținând două note de „4” și două de „5”. În felul acesta, s-a făcut prieten cu „economia” – știință foarte interesantă, dar care implică responsabilități. A absolvit Universitatea în 1958 (prima promoție), obținând diplomă cu „mențiune” la specialitatea „Planificarea economiei naționale”. A fost repartizat la Institutul de Economie al Academiei de Științe din Moldova, unde și-a și făcut studiile de doctorat. În 1963, și-a susținut teza de candidat (actualmente, doctor) în științe economice la Institutul de Economie al Academiei de Științe din Ucraina (Kiev). În Institutul de Economie al AȘM, a îndeplinit funcțiile de cercetător științific inferior, cercetător superior și secretar științific (a treia persoană responsabilă după director și director adjunct).

Parcă totul mergea bine, însă, deodată soarta s-a schimbat brusc. În 1964-1965, în luările de cuvânt la conferințe și simpozioane, în lucrările publicate, profesorul Sergiu I. Chircă a ridicat problema opririi strămutării organizate a familiilor și a forței de muncă băștinașe din Moldova în zonele din Federația Rusă și

Kazahstan. Au fost date publicității regiunile și planurile secrete ale „Gosplanului” sovietic în acest domeniu. În locul celor deportați, în Moldova se aduceau familii din Federația Rusă, Ucraina și alte republici unionale.

Sergiu I. Chircă a fost primul și unicul om de știință din Moldova, care nu numai că a abordat, pe atunci, probleme acute și secrete de ordin demografic, dar a și propus modalități și forme de utilizare a forței de muncă autohtone pe loc, deci, în Moldova, iar pentru cei invitați din Rusia și alte republici sugerând organizarea unei selecții, cu examinarea și atestarea serioasă a lor. Prin aceasta, el s-a evidențiat ca un economist serios și principial în fostul spațiu sovietic, dar, concomitent, a devenit și obiectul criticilor dure din partea puterii comuniste de la Chișinău. Timp de mai mulți ani a fost supus unor „măsuri dure de educație”, i-a fost interzis accesul la informația statistică din republică. Drept argument oficial pentru aceste măsuri a servit luarea de cuvânt, din 22 decembrie 1965, a lui Ivan Bodiul, pe atunci, prim-secretar și dictator comunist din Moldova, promotorul principal al politicii imperiale în Basarabia. În raportul dictatorului Bodiul (un român rusificat din Ucraina), se spunea: „Nu e de mirare că, în ultimul timp, la noi au apărut luări de cuvânt antisovietice, iar persoanele acestea manifestă deschis tendințe naționaliste ... Colaboratorul științific al Institutului de Economie al Academiei de Științe din Moldova, candidatul în științe economice Chircă S.I., făcând referat la adunarea de partid deschisă (deci, în prezența întregului colectiv – nota noastră) a Institutului de Limbă și Literatură al aceleiași Academii cu privire la rezultatele plenarei din septembrie a PCUS, a afirmat că, sub motivul surplusului

de brațe de muncă, populația băștinașă este strămutată în alte regiuni ale Uniunii Sovietice, iar în Moldova se aduce din afară forță de muncă. Cam tot astfel de calomnii se constată în presa engleză și cea franceză, precum și la postul de radio „Europa Liberă” din München (Arhiva fostului partid comunist. Fondul 51, inven. 42, dosarul 118, p.10 și 31). Tot în arhivele fostei puteri a imperiului se află și dosarul în care se constată că „Chircă S. I. propagă ruperea Moldovei de la URSS” (Fondul 1203, inven. 1, dosarul 99, fișa 21 și altele).

A fost impus să părăsească Institutul de Economie al Academiei de Științe și funcția de secretar științific. A fost ajutat de către istoricii Eugeniu Russev și Alexandru Moșanu (respectiv director și secretar științific) de la Institutul de Istorie al Academiei și susținut de către academicianul Nicolae Corlăteanu, renumit lingvist. În 1968-1970, a fost angajat la Institutul de Istorie.

În 1970, cu ajutorul academicianului Sergiu I. Rădăuțanu, fondatorul primei Universități Tehnice din Moldova, a fost admis la concurs pentru a organiza, în cadrul Politehnicii, Catedra „Economie a muncii”, pe care a întemeiat-o cu succes și care devenise una din cele mai bune catedre de la Institutul Politehnic, iar, ulterior, și de la Universitatea de Stat (din 1977, Facultatea de Economie s-a reîntors acasă). A condus această catedră până în 1994, când, benevol, a cedat postul unui discipol al său, Dorin Vaculovschi, actualmente, decan la ASEM.

Principialitatea, sinceritatea, curajul și măiestria profesorului Sergiu I. Chircă i-au permis nu numai să suporte greutățile și presiunile ideologice bolșevice, dar și să se manifeste ca o personalitate științifică de forță de care trebuie să ții cont.

A scris și publicat peste 300 de lucrări științifice, științifico-publicistice și de analiză socio-politică. În 1985, pentru pionieratul din domeniul științei economice, i-a fost decernat „Premiul Național în Știință”, devenind laureat (pentru apariția și dezvoltarea unei ramuri noi în știința și practica economică – economia regională). În 1980, la Institutul de Economie și Finanțe „Voznesenski” din Sankt-Petersburg, și-a susținut teza de doctor habilitat.

Teza, în realitate, a fost susținută în septembrie 1978. A avut recenzii oficiale de la doi academicieni și un membru-corespondent al Academiei de Științe a URSS, documente oficiale despre aplicarea în practică a multor concluzii științifice etc. În timpul susținerii, toți au vorbit numai despre reușitele autorului tezei, nu s-a făcut niciun reproș, însă la votarea secretă nu i-a ajuns un vot. Conform statutului, pentru a susține a doua oară teza, trebuia să se țină cont de observațiile și neajunsurile depistate (care nu au fost) și să fie elaborată o teză nouă. Tot în aceeași zi, a aflat că, din partea securității de la Chișinău au fost trimise scrisori spre Leningrad (la Institutul unde a avut loc susținerea tezei și la organele de partid din oraș, precum că S.I. Chircă este un naționalist, se află la evidență în Comitetul de securitate și nu are rost să fie susținut).

În aceste condiții, profesorul Sergiu I. Chircă a prezentat un demers cu toate documentele (teza, autoreferatul, avizul referenților, scrisorile și stenograma susținerii tezei) la Comisia Superioară de Atestare Unională (or. Moscova), pentru a i se face dreptate. Departamentul juridic al acestei Comisii a studiat cazul S.I. Chircă timp de 1,5 ani și a stabilit că a fost „o

răfuială”. În felul acesta, gradul de doctor habilitat i-a fost confirmat tocmai în luna mai 1980.

Cele menționate demonstrează clar că profesorul Sergiu I. Chircă a trecut prin multe greutăți și totul a obținut prin luptă, dovedind tuturor că este o forță în știința economică și că trebuie, la urma urmei, să se țină cont de aceasta.

O etapă nouă prezintă activitatea științifică și pedagogică a profesorului Sergiu Ion Chircă după 1990, când s-a remarcat și ca om politic (deputat în primul Parlament al Republicii Moldova), dar, mai ales, s-a manifestat cu noi lucrări monografice inedite (vezi: Lucrări publicate).

Nu există domeniu economic științific și aplicativ, care nu ar fi în atenția omului de știință Sergiu Ion Chircă. Toate lucrările științifice sunt, de regulă, consacrate anatomiei și fiziologiei economice ale Moldovei, indiferent dacă ele sunt de ordin teoretic, metodologic sau practic. De aici și multitudinea de probleme examinate și abordate, inclusiv cele de ordin social, istoric, politic și cultural.

Profesorul Sergiu Ion Chircă a argumentat printre primii și a publicat calea strategică economică a Republicii Moldova – Uniunea Europeană prin România și cu România împreună (1991). În lucrările sale, a demonstrat că românii basarabeni, impuși timp de zeci de ani de ocupație sovietică să se numească moldoveni, ar putea să existe ca etnie civilizată, cu o limbă literară românească, doar dacă cultura, obiceiurile și limba lor, comune cu cele de peste Prut, vor avea și o bază economică comună. Concomitent, dumnealui a demonstrat științific și pericolul pentru noi, dar și pentru

Europa, a moldovenismului primitiv și agresiv.

Sergiu Ion Chircă este „Om emerit în știință din Republica Moldova” (1992), membru de onoare al Academiei Române (1997), este decorat cu Ordinul Republicii, Ordinul Gloria Muncii, Ordinul de Onoare, Medalia „Meritul Civic”, Diploma Guvernului Republicii Moldova, Medalia „Dimitrie Cantemir” și alte mențiuni.

SERGIU ION CHIRCĂ: CURRICULUM VITAE

STUDII ȘI TITLURI ȘTIINȚIFICE

- 1953-1958 Facultatea de Economie, Universitatea de Stat din Moldova
- 1958-1961 Doctorantura în cadrul Institutului de Economie al Academiei de Științe din Republica Moldova
- 1963 Conferirea titlului științific de candidat în științe economice
- 1965 Conferirea titlului de colaborator științific superior
- 1976 Conferirea titlului didactic de docent (conferențiar)
- 1980 Conferirea titlului științific de doctor habilitat în științe economice
- 1982 Conferirea atestatului de profesor universitar
- 1985 Conferirea Diplomei de laureat al Premiului de Stat din RSSM, în domeniul științei și tehnicii
- 1992 Conferirea titlului onorific „Om emerit în știință din Republica Moldova”
- 1997 Conferirea Diplomei de membru de onoare al Academiei Române

1997 Conferirea Diplomei Institutului american al biografiilor „Distincție deosebită pentru Prosperitatea în Științele Economice Regionale

STAGII ȘTIINȚIFICE

1984 Școala superioară economică din Praga, Cehia

1994 Sistemul de studii postuniversitare din Geneva, Elveția, Köln, Germania, Paris, Franța și Londra, Marea Britanie (în cadrul programului TACIS)

1995 Universitatea din orașul Omaha, statul Nebraska, SUA

1997 Asociația Universităților Francofone – L'AUPELE – UREF – Paris, Franța

1998 Universitatea de Economie și Business din Atena, Grecia și Școala Superioară de Comerț din Grenoble, Franța – în cadrul programului TACIS

EXPERIENȚĂ DIDACTICĂ ȘI ACADEMICĂ

1961-1964 Colaborator științific inferior la Institutul de Economie al Academiei de Științe din RSSM

1964-1967 Colaborator științific superior la Institutul de Economie al Academiei de Științe din RSSM

1967-1968 Secretar științific al Institutului de Economie al Academiei de Științe din RSSM

1968-1970 Colaborator științific superior la Institutului de Istorie al Academiei de Științe din RSSM

- 1970-1977 Șef-catedră „Economia Muncii” din cadrul Facultății de Economie a Institutului Politehnic din Chișinău
- 1977-1991 Șef-catedră „Economia și sociologia muncii” din cadrul Facultății de Economie a Universității de Stat din Moldova
- 1991-1993 Prorector la Academia de Studii Economice din Moldova
- 1994-2000 Prim-prorector, vicepreședinte al Consiliului Științific de susținere a tezelor de doctor în economie, Academia de Studii Economice din Moldova
- 2000-2005 Șef Departament „Relații Externe și Studii Postuniversitare” din 2005 Profesor universitar la Catedra Management Social

ACTIVITATEA POLITICĂ

- 1965 Declarat persoană antisovietică cu tendințe naționaliste prin Hotărârea activului comuniștilor din RSSM din 22 decembrie 1965 (Arhiva PCUS, fondul 51, inv. 42, dosarul 118)
- 1975-1980 Membru al Consiliului Economic din raionul Frunze, or. Chișinău
- 1989 Expediază lui Mihail Gorbaciov, la 8 august 1989 (oficial confirmat), „Memorandumul despre limba română, identitate și decalajul nivelului de trai dintre băștinași și cei veniți după 1944”
- 1990-1993 Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
- 1991-1993 Membru al Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președintele Republicii Moldova

- 1992-1993 Membrul comitetului organizatoric de formare a mișcării „Congresul intelectualilor”
- 1993-1994 Membru al Comisiei de Experți a Ministerului Economiei
- 1997-1998 Membru al Consiliului Economic Municipal Chișinău
- 2010 Membru al Comisiei „Cojocaru”, care a studiat genocidul politic și spiritual al PCUS în RSSM

MENȚIUNI ȘI DECORAȚII

- Ordinul Republicii
- Ordinul „Gloria Muncii”
- Ordinul de Onoare
- Medalia "Meritul civic"
- Medalia „Dimitrie Cantemir”
- Medalie jubiliară „60 de ani de la fondarea primelor instituții academice din Republica Moldova”
- Eminent al învățământului public din Republica Moldova
- Diplomă de Recunoștință
- Diplomă a Guvernului Republicii Moldova (gradul II), pentru activitate didactică prodigioasă și contribuție substanțială la dezvoltarea învățământului superior din Republica Moldova

MENTIUNI ȘI DECORAȚII

DIPLOMĂ

de gradul al doilea

Se conferă

domnului Sergiu CHIRCĂ,

*doctor habilitat, profesor universitar, Academia de Studii
Economice din Moldova, pentru activitate didactică
prodigioasă, contribuție substanțială la dezvoltarea
învățământului superior în Republica Moldova și cu prilejul
Zilei profesionale a lucrătorilor din învățământ.*

Prim-ministru

Vladimir Filat

Chișinău

Diploma Guvernului, anul 2009

Distinguished Leadership Award

This document does proclaim that

Sergiu I. Chirca

has been selected for inclusion in

**The International Directory of
Distinguished Leadership**

Eighth Edition
for

*The Prosperity of the Regional
Economic Science*

A handwritten signature in black ink, appearing to read "J. McEwan" and "L. M. Kellander" on two lines.

Board of Registrars
The American Biographical Institute

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Chișinău, 10 octombrie 2011

Stimate Domnule Sergiu CHIRCĂ,

Îmi face o deosebită plăcere să Vă adresez cele mai sincere și cordiale felicitări cu prilejul aniversării zilei Dumneavoastră de naștere.

Vă urez din tot sufletul sănătate, viață lungă, bunăstare, frumoase realizări în activitatea Dumneavoastră, precum și multe clipe fericite alături de cei dragi.

Să aveți parte de multă căldură în suflet și în casă.

Cu deosebită considerație,

*Marian LUPU,
PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA*

*Domnului Sergiu CHIRCĂ,
Economist, doctor habilitat în economie,
Laureat al Premiului de Stat*

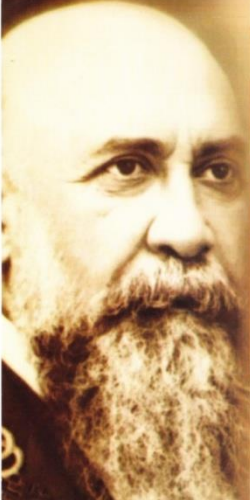
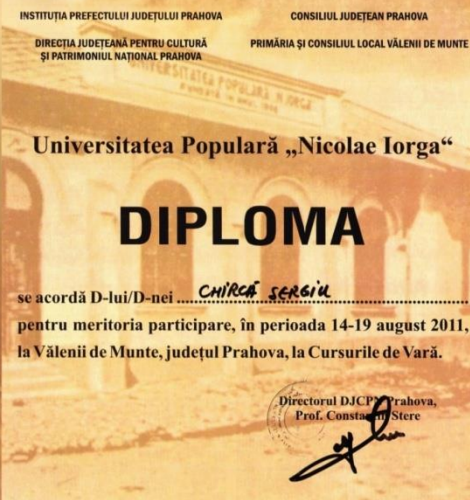
INSTITUȚIA PREFECTULUI JUDEȚULUI PRAHOVA CONSILIUL JUDEȚEAN PRAHOVA
 DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIUL NAȚIONAL PRAHOVA PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL VĂLENI DE MUNTE

Universitatea Populară „Nicolae Iorga“

DIPLOMA

se acordă D-lui/D-nei CHIRCĂ SERGIU
 pentru meritoria participare, în perioada 14-19 august 2011,
 la Vălenii de Munte, județul Prahova, la Cursurile de Vară.

Directorul DJCPC Prahova,
 Prof. Constantin Stere

Nr.34
 Mun. Chișinău, 12 octombrie 2004

Prin Hotărârea Prezidiului Academiei de Științe domnul **Sergiu CHIRCĂ**, doctor habilitat, profesor universitar la Academia de Studii Economice, pentru merite deosebite în organizarea științei, dezvoltarea științelor economice, pregătirea cadrelor de înaltă calificare și în legătură cu jubileul de 70 de ani din ziua nașterii este distins cu

**DIPLOMA
 de RECUNOȘȚINȚĂ**

Vicepreședintele
 Academiei de Științe
 Academician **Furdul** FURDUI

Medalie jubiliară
 „60 de ani de
 la fondarea primelor
 instituții academice din
 Republica Moldova”

Prin hotărârea CSSDT
 pentru contribuții relevante
 în procesul de renaștere a sferii
 științei și inovării în anii 1991-2006
 este distins domnul dr.hab.
Sergiu CHIRCĂ.

Președintele Academiei de
 Științe a Moldovei,
 Academician

Mun. Chișinău, 22.09.2006

Gh. DUCA

CONTRACT DE DONAȚIE

Prin prezentul Contract-Donație, se confirmă că astăzi, 31 mai 2011, în cadrul lansării cărții „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut”, ce are loc în sediul Academiei de Studii Economice din Moldova, autorul, profesor universitar, Sergiu Ion Chircă, membru de onoare al Academiei Române, a donat Ministerului Culturii 3000 (trei mii) de exemplare, iar Ministerului Educației – 4000 (patru mii) de exemplare din tirajul cărții nominalizate.

Obligațiunile părților contractante:

1. Donatorul, profesorul universitar Sergiu Ion Chircă, se obligă să expedieze tirajele cărții donate ministerelor beneficiare sus-nominalizate din R. Moldova, conform Contractului până la 1 iunie 2011.
2. Beneficiarii, Ministerul Culturii (dl ministru Boris Focșa) și Ministerul Educației (dl ministru Mihai Șleahțișchi), se obligă să repartizeze cărțile donate unităților de cultură și învățământ din subordine (biblioteci, școli, licee și colegii) în mod operativ.
3. Ministerele corespunzătoare vor informa donatorul despre executarea obligațiunilor imediat după expedierea cărților către beneficiari.

Ministrul Educației
Mihai Șleahțișchi

Chișinău, 31 mai 2011

Donator:
Sergiu Ion Chircă

Ministrul Culturii
Boris Focșa

Confirmat: Rectorul ASEM, membru corespondent al AȘM,
profesor universitar Grigore Belostecinic

ACADEMIA ROMÂNĂ

*Adunarea Generală a Academiei Române,
întrunită în sesiunea din 28 martie 1997, alege pe*

SERGIU ION CHIRCĂ

ca

**MEMBRU DE ONOARE
AL
ACADEMIEI ROMÂNE**

drept recunoaștere a activității în domeniul științific.

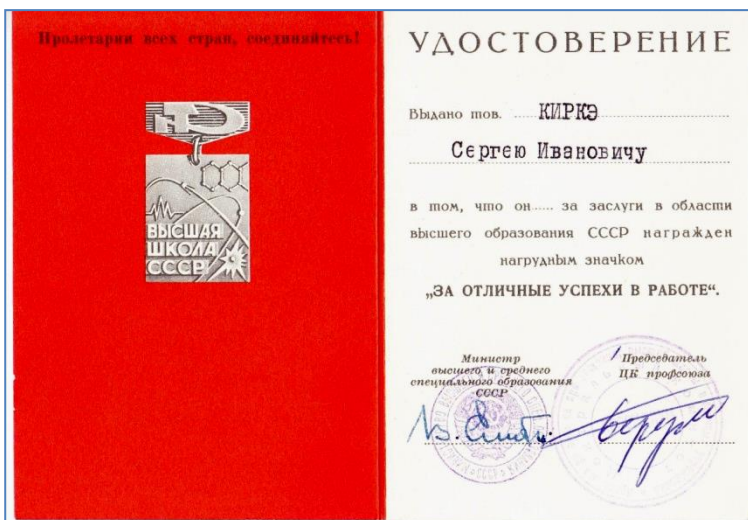
București, 28 martie 1997

1 *Președinte,*

Prof. Virgiliu X. Constantinescu

Sergiu Ion Chircă

Приказ Министра Мнвбза СССР
от 16 ноября 1981г. № 155/У-1

Бюджетное Мнвбз
№ 2 - 1982г.

Моск. печ. ф-ка Госзнака. 1971. Зак. 16487.

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО
СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СССР

SERGIU CHIRCĂ – ACADEMICIAN-ECONOMIST ȘI MARE PATRIOT

Sergiu Chircă este, în prezent, cel mai cunoscut economist din Republica Moldova și, în același timp, unicul dintre economiștii basarabeni membru de onoare al Academiei Române (din 1997). Din anul 1985, este laureat al Premiului de Stat al RSS Moldovenești în domeniul științei economice pentru contribuții deosebite la dezvoltarea științei despre economia regională.

Academicianul Sergiu Chircă s-a născut, în anul 1934, în orașul Chișinău. În anul 1958, a absolvit Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea de Economie, făcând parte din prima promoție de economiști cu studii universitare din Moldova. Croindu-și singur drum în viață, a ales trei cărări, care s-au împletit mereu între ele, acestea fiind: de cercetător științific, de profesor universitar, de om politic.

Între anii 1958-1970 a activat în cadrul Institutului de Economie și mai puțin în cel de Istorie al Academiei de Științe a RSS Moldovenești. În anul 1970, fondează Catedra „Economia muncii”, pe care o conduce, în cadrul Politehnicii, Universității de Stat și a ASEM-ului timp de 25 de ani. În 1991, participă la fondarea Academiei de Studii Economice din Moldova, unde, până în 2000, a îndeplinit și funcția de vicerector. Susține teza de doctor (în 1963, la Kiev), apoi de doctor habilitat în științe economice (în 1980, la Sankt-Petersburg).

Pe lângă activitatea de cercetare și cea pedagogică, profesorul Sergiu Chircă s-a afirmat și ca om politic. În anii 1990-1994, a fost deputat în primul Parlament al Republicii Moldova. Este, totodată, unul dintre cei mai

originali analiști politici din țara noastră. Mereu în pas cu timpul, mereu cu durerile neamului său în suflet, academicianul Sergiu Chircă a reușit să creeze o operă deosebită, în care problemele științifice se îmbină organic cu realitățile noastre politice, sociale, naționale.

Din creația sa, vom menționa, în primul rând, două lucrări, care întregesc portretul cetățeanului Chircă – una pur științifică, alta de publicistică. Aceste lucrări, într-un fel de sinteză, sunt: „*Mecanisme economice*”, publicată în două volume la Chișinău, în 1997, apoi reeditată la București, în anul 1999, și „*Basarabia. Lupta continuă*” (Chișinău, 2000, 347 p.).

Economist universal, profesorul S. Chircă a avut mereu în câmpul intereselor sale științifice astfel de domenii, precum: economia muncii, managementul resurselor umane, teoria economică, statistica, integrarea economică. Oricum, în centrul atenției sale, s-au aflat problemele cele mai stringente ale economiei țării sale, Moldova. Deși, cu unele rezerve, opera sa, luată în ansamblu, gravitează spre doctrina naționalismului și protecționismului economic, conștient sau inconștient avându-i ca părinți spirituali pe Friederich List și Mihail Manoilescu.

Vorbind despre ideile economice mai importante, lansate și susținute de către academicianul S. Chircă, se cere menționată, în primul rând, ideea formării și funcționării pieței forței de muncă la nivel regional. În acest context, a demonstrat cu mult talent caracterul greșit al politicii promovate de regimul sovietic în privința strămutării organizate a familiilor și a forței de muncă din Moldova în alte regiuni ale URSS și invitarea de „specialiști” din Rusia și alte republici unionale. O altă idee pe care a lansat-o și o apăra cu argumente științifice

tot mai convingătoare, încă din anul 1991, este că Republica Moldova are viitor doar în cadrul Uniunii Europene și că această integrare trebuie să se îmfăptuiască cu concursul nemijlocit al României, în virtutea dreptului istoric și geografic (MOLDOVANU, Dumitru. *Doctrină economică*. Chișinău: Arc, 2003, pp. 234-235).

Dr. hab., prof. univ. Dumitru MOLDOVANU

PROTAGONIST AL VIEȚII ECONOMICE

„În 1965, în condițiile dictaturilor ideologice și politice ale sistemului totalitar, economistul Sergiu I. Chircă a dat publicității materiale secrete vizavi de politica organizată a deportării românilor din Basarabia în Siberia și Kazahstan, fapt pentru care a suferit și a fost urmărit. Fostul dictator Ivan Bodiul, în fața activului republican al comuniștilor din 22 decembrie 1965, a menționat: „Colaboratorul științific al Institutului de Economie al Academiei de Științe din Moldova, candidatul în științe economice Chircă S. I., făcând referat la adunarea Institutului de Limbă și Literatură al aceleiași Academii a afirmat că, sub motivul surplusului de brațe de muncă, populația băștinașă este strămutată în alte regiuni ale Uniunii Sovietice, iar în Moldova se aduce forță de muncă din afară. Cam tot astfel de calomnii se constată în presa engleză și cea franceză, precum și la postul de radio „Europa Liberă” din München”. (NICOLAE-VĂLEANU, Ivanciu. *Protagoniști ai vieții economice*”. – București: Editura Economică, 2002, p. 37.)

Ivanciu NICOLAE - VĂLEANU

UN ADEVĂRAT FIU AL NEAMULUI

Este absolut dificil să scrii despre un om doar al cărui nume vorbește despre propria persoană mult mai mult decât toate cuvintele luate în ajutor pentru a fixa niște momente, pentru a creiona niște trăsături specifice, care îl fac diferit de lumea înconjurătoare. Marea majoritate a oamenilor, mai mult sau mai puțin omogeni prin gândire, mai pasivi în luările de atitudine față de problemele sociale, față de situația politică, față de nenorocirile personale ale oamenilor, se aseamănă cu cea a copacilor dintr-o pădure, care pe timp de furtună, sprijinindu-se unul de altul, împletindu-și ramurile, rămân nevătămați în urma urgiei abătute.

Oamenii angajați plenar în viața politică și socială, adevărați fii ai neamului din care provin, cu inimă sensibilă, cu durere pentru destinele oamenilor care se răresc, pribegind în alte țări în căutarea unei bucăți de pâine, sunt mai puțini, dotați cu calități ce-i înnobilează sunt, cu părere de rău, mult mai puțini. Aceștia se aseamănă cu copacii solitari din câmp, care încearcă să lupte de unii singuri cu furia furtunii. Lor le este hărăzit să nu se împace cu nedreptățile, fiind dotați cu o gândire și o reacție aparte față de marea majoritate a maselor din societate.

În continuare, încercăm să vorbim despre un om binecuvântat de a fi mai muncitor decât mulți dintre colegii cu care și-a făcut studiile sau alături de cei cu care a tras brazda, de a fi mai săritor la nevoie când, în preajmă, s-a nimerit a fi un nevoiaș, de a fi neclintit în principiile sale în cazul impunerii drept norme a unor neadevăruri și a unor nedreptăți de către cârmuitorii

statului, de a se ridica pe baricade, de unde să servească drept vector pentru cei care au nevoie de lider, de model de urmat.

Acest om este savantul-economist Sergiu CHIRCĂ, ajuns la onorabila vârstă de 80 de ani. Privită în plan comparativ, această vârstă este foarte grăitoare. Ea se aseamănă cu anotimpul numărării bobocilor, totodată, dându-i dreptul omului care a atins-o să se odihnească, să se bucure de fiecare nouă zi după gustul și necesitățile spirituale.

CV-ul, care este oglinda vieții savantului Sergiu Chircă, ne spune că fără o muncă titanică, dar și fără o credință mare că numai mergând pe un drum corect te poți ridica pe culmile atinse de domnia sa, ne convinge că dumnealui n-ar fi ajuns astăzi Omul de aleasă omenie, savantul care a ghidat tineri, cultivându-le calitățile cu care chiar dânsul este înzestrat și pe care i-a crescut în plan profesional, sub îndrumarea sa unii susținându-și tezele de doctorat.

Domnul Sergiu Chircă, ajungând la vârsta odihnei binemeritate, iar în cazul domniei sale, grație activității fără cruțare de sine în domeniul științific, împletit cu cel politic și cel de profesor universitar, dispune de un potențial material care-i favorizează pe deplin posibilitatea de a se bucura de ea, de odihna binemeritată. Domnia sa, însă, a ales să muncească în continuare. Să muncească pentru că doar muncind se simte împlinit, se simte la locul potrivit și în largul său. Muncind, uită de suferințele fizice, de care are parte ca și tot omul, prin muncă încearcă să schimbe cât de puțin din strâmbătatea instaurată în mica noastră republică.

Savantul Sergiu Chircă muncește de la vârsta fragedă de 14 ani, fiindcă tatăl său, participant la Cel de-al Doilea Război Mondial în cadrul Armatei Române, a fost dus într-un lagăr de concentrare din Rusia, de unde s-a întors abia în 1947. Iar el, fiind cel mai mare dintre cei patru copii, a împărțit greutățile familiei împreună cu mama sa, asumându-și o parte din obligații și munci, astfel supraviețuind cu toții războiului și foametei.

Tatăl său, Ion Chircă, cizmar de profesie, având școala primară terminată și în grad de caporal în Armata Română, l-a educat în spiritul hărniciei, al corectitudinii și al onestității. De la mama sa, Eugenia Chircă, a moștenit credința în Mântuitor, ea îndrumându-l să fie blajin cu cei săraci, spunându-i că dincolo de ceea ce se vede ochiului este ceva mai puternic, de nezdruccinat și de care nu te poate lipsi nimeni. Aceasta este credința neclintită în Dumnezeu.

Pe această cale a mers neabătut savantul Chircă.

Toate aceste realizări au un suport sigur, el formând axa pe care s-au clădit cărămidă cu cărămidă, devenind o cetate de nezdruccinat, aceasta fiind cea mai valoroasă și cea mai trainică: Omenia și Credința domnului Sergiu Chircă.

Despre patriotismul acestui fiu devotat al neamului vorbesc faptele. Când Moscova a declanșat războiul de pe Nistru, în 1992, domnia sa a făcut un apel către marele public pentru a susține financiar Ministerul de Interne cu trupele sale de carabinieri, personal donând 60 la sută din toate economiile acumulate la Banca de Economii, astfel dovedindu-și calitatea de fiu credincios al poporului și al plaiului de care este un veșnic și incurabil îndrăgostit.

Nu-i este străină nici viața culturală. Din sânul familiei care i-a dat viață, a venit pe lume și Artista Poporului Viorica Chircă, sora savantului, care a îmbogățit viața teatrului, jucând sute de roluri de primă mărime.

Despre realizările profesionale ale savantului vorbesc specialiștii din domeniul economiei. Eu însă aduc un detaliu despre generozitatea dumisale. Îmi amintesc ziua când artista plastică Maria Mardare-Fusu a încremenit când, desfăcând palma, am lăsat să se vadă milostenia pe care i-a transmis-o familia Chircă, în semn de susținere, când a aflat de necazul abătut asupra lui Dumitru Fusu, asupra întregii familii. Iar de generozitatea cu care m-a tratat pe mine în clipele grele nu pot să vorbesc decât cu versuri din celebrul poem „El Zorab” al lui G. Coșbuc:

*„Mai mult decât în visul meu
Să-ți răsplătească Dumnezeu...”*

Acestea nu sunt însă nici pe departe unicele cazuri de susținere a apapelui.

De asemenea, Sergiu Chircă este un aprig și înflăcărat adept al unionismului, rămânând neclintit în convingerile sale că rănila provocate de sârma ghimpată înfiptă în inimile poporului împărțit în două se vor vindeca odată cu căderea acesteia și atunci poporul care este român prin naștere nu va mai fi nevoit să demonstreze cea mai absurdă teorie: că românii sunt... români.

Împărtășim convingerile savantului Chircă, admirându-l pentru felul în care se implică în viața socială și politică a poporului, dar și a săptămânalului nostru, invitându-l, totodată, să ne facă niște dezvăluiri mai puțin cunoscute cititorului nostru.

Despre economistul Sergiu Chircă și profesorul universitar sunt cunoscute multe lucruri. Am vrea însă să povestiți cititorilor noștri lucruri mai puțin sau poate deloc cunoscute despre calea parcursă până a vă determina să ajungeți economistul și savantul al cărui nume este cunoscut astăzi nu numai în Basarabia.

– *Răspund cu plăcere acestei invitații de a vorbi despre o perioadă cu adevărat rămasă în umbră, dar care îmi dă fiori ori de câte ori o parcurg cu gândul, păstrând-o vie în amintirile mele, de parcă totul a fost mai ieri sau chiar ieri, dar nu acum o jumătate de secol.*

Dinastia din care provin are rădăcini în suburbiile Chișinăului, în Valea Dicescu, Schinoasa și Buiucani. Primele 2 clase românești le-am făcut la școala din Valea Dicescu, ca, după 1944, s-o iau de la început, „eliberatorii” introducând în sistemul de învățământ alfabetul rusesc. În 1953, am absolvit Școala de băieți nr. 4 din Chișinău, una dintre cele mai bune școli pe atunci, care în 1954 a fost lichidată.

Economist am devenit grație unor evenimente imprevizibile, legate de politica de atunci a statului, avându-și începuturile din frageda mea tinerețe, dar care n-au conținut să mă urmărească de-a lungul vieții. Încă din clasa a IX-a, visam să devin inginer. Cu o lună de zile înainte de examenele de absolvire, la școala noastră, s-a prezentat un bărbat bine îmbrăcat, vorbind doar rusește și ne-a spus că selectează cei mai buni elevi pentru a fi pregătiți ca viitori ofițeri-ingineri sau ingineri-ofițeri. Având rezultate bune la învățătură, am fost solicitat și eu. Ca oricare adolescent romantic, m-am aprins pe loc.

După absolvirea școlii am fost invitat (curios lucru!) pe la orele 23.00 în sediul actual al Ministerului de Interne, unde se afla NKVD-ul. Așteptând să intru în biroul cu numărul indicat în invitație, lângă mine s-a așezat o doamnă în vârstă, spunându-mi că este chiar soția șefului la care urma să mă prezint. M-a întrebat ce școală am absolvit și mi-a cerut atestatul. I l-am prezentat. Femeia l-a examinat scurt timp, apoi a rostit: „Какой ты глупый. Ты знаешь на что идёшь?” Apoi, în câteva cuvinte, mi-a descris care ar fi perspectiva mea, dacă accept propunerea șefului, care era și soțul ei, despre care mi-a mărturisit (astăzi mă gândesc că s-a purtat cu mine ca o mamă) că „doarme cu pistolul sub pernă”.

Bineînțeles că, aflând aceste detalii, am renunțat, în schimb m-am ales cu grave consecințe, pe care le-am simțit ulterior nu o singură dată.

O rudă mai îndepărtată m-a sfătuit ca, pentru a evita încurcătura în care am nimerit, să merg la comisariatul militar și să solicit tot profilul militar, doar că nu în domeniul NKVD-ului. Era anul 1953. În octombrie, urma să fiu încorporat în armată. Am depus documentele la Comisariatul Militar din Chișinău pentru Școala Superioară Maritimă din Leningrad, la secția inginer-constructor de nave.

La 20 august 1953, am plecat cu trenul, având în buzunar livretul militar și biletul de trimitere spre orașul Pușkino, regiunea Leningrad, spunându-mi-se că acolo se află filiala școlii respective, unde urma să-mi fac studiile.

De fapt, aceasta a fost prima cursă întinsă de NKVD. În or. Pușkino, nu era altceva decât o școală

militară medie pentru infanteria marină. Aici soarta iarăși mi-a surâs. Directorul școlii, contraamiralul Orlov, a rămas surprins auzind că am ales să-mi fac studiile la ei, i-am povestit toată istoria mea. Providența a făcut ca acest Orlov să ajungă cu luptele în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial până la Dunăre, astfel cunoscând și orașul Chișinău. Mi-a mărturisit că-și mai amintește ce vin gustos are Moldova și că cu această ocazie vrea să-mi facă un bine, sfătuindu-mă că cel mai bun lucru pentru mine e să plec cât mai curând acasă. Dar pentru aceasta urma să iau nota doi la matematică, deși în atestat aveam nota „5”.

Examinatorul, un ofițer de marină, m-a obligat să mai răspund și la întrebările din cel de al doilea bilet. Prima oară în viață am încălcat povața părinților și am mințit, spunând că n-am avut în școală profesori de matematică și de aceea automat ne-au pus note mari, nemeritate.

Am ajuns la Chișinău la sfârșitul lunii august. Am mers imediat la Institutul Pedagogic „Ion Creangă”, depunând actele pentru Facultatea de Matematică. Nu cunoșteam regulile de admitere. La examenul în scris m-am prezentat în auditoriu fără ca să am la mine barem creion, că de stilou, nici vorbă. Examinatorul, îmi amintesc doar numele său de familie, Barcaru, văzând aceasta, mi-a spus să părăsesc încăperea, insultându-mă cu cuvinte pe care nu vreau să mi le amintesc.

La 1 septembrie 1953, am aflat din ziare că la Universitatea de Stat din Chișinău a fost deschisă Facultatea de Economie și că documentele la ea pot fi depuse până la 4 septembrie. M-am prezentat aici imediat și un oarecare Totrov (ulterior, am aflat că e

prorector) mi-a spus că, dacă doresc să fiu admis la facultate, urmează să susțin 4 examene în doar două zile. Am obținut două note de „4” și două de „5”. Astfel, am devenit student la Facultatea de Economie a Universității de Stat, pe care am absolvit-o cu mențiune în 1958.

Acum, îmi amintesc că, deseori, în viață și în activitatea de economist, de cercetător științific și în cea de profesor universitar, am avut de depășit situații foarte complicate, consecințe ale refuzului de a mă înregistra în rândurile NKVD-iștilor. Aduc și exemple: în timpul prelegerilor, observam unii studenți care înregistrau cele spuse de mine. Mi-am dat seama că aceștia sunt informatori. O dată, de două ori în perioada anului de studii asistau la ore reprezentanții comitetului raional de partid, iar toate lucrările publicate erau recenzate la negru, adică în mare taină, într-o secție specială a CC-ului. Apropo, șef al acestei secții a fost un timp și Vasile Stati, „faimosul” autor al dicționarului, fără precedent, moldo-român.

În 1968, am fost silit să părăsesc Institutul de Economie al AȘM, unde dețineam funcția de secretar științific. Din 1966, mi-a fost interzis accesul la informația statistică. Iar în 1978, urmând să susțin teza de doctor habilitat în economie la Institutul de Economie și Finanțe din Leningrad, toți membrii Consiliului Științific, inclusiv secretarul organizației de partid a Institutului, au primit scrisori din Chișinău în care se conținea avertizarea că Chircă este un naționalist înrăit și se află în evidență la Comitetul Securității de Stat din Chișinău.

Deși de mai multe ori mi-au tăiat calea dușmani și cozi de topor, viața însă m-a dăruit cu mulți prieteni

devotați, adevărați susținători ai opiniilor și principiilor mele: Anatol Corobceanu, fostul prim-vice ministru al RSSM (1966-1967); Eugeniu Russev, membru corespondent al AȘM; Alexandru Moșanu, secretar științific în acea perioadă la Institutul de Istorie al AȘM, acad. Nicolae Corlăteanu ș.a.

În cele mai grele momente din viață, am fost încurajat și susținut de familie și de rudele mele: de draga mea soție, Lucica, medic de specialitate și de o vastă cultură, înseninându-ne clipele cu versurile pe care ni le dedică tuturor membrilor familiei și prietenilor; de fiii mei, Marcel și Sergiu, precum și de nepotul meu Alin, numit în familie Nuțu și adus în familia noastră de către nora Mariana. Tuturor le mulțumesc pentru faptul că mă înțeleg și mă ajută, chiar dacă, uneori, pășesc cu stângul.

– Vă mulțumim pentru bunăvoința de a ne delecta cu interesante amănunte care fac parte din viața Dvs. Echipa săptămânalului „L. A.” vă felicită cu această frumoasă ocazie, urându-vă tradiționalul la mulți ani și toți doldora de sănătate!

Raisa CIOBANU

ACADEMICIANUL SERGIU ION CHIRCĂ

În 2013, s-au împlinit 55 de ani de la prima promoție de economiști universitari din Chișinău, printre care a fost și absolventul Sergiu I. Chircă, obținând, în acel nu prea îndepărtat an (1958), diploma cu mențiune de economist la specialitatea prestigioasă pe atunci „Planificarea economiei naționale”. Însă, soarta nu i-a fost să devină un interpret al sistemului de planificare, ci l-a încadrat în cercetarea științifică. După ce a susținut

examenle de admitere în doctoratură, a fost repartizat la doctorul habilitat în științe economice, profesorul universitar moscovit Constantin Ivanovici Climenco de la Institutul de Economie al Academiei de Științe a fostei URSS. Doctorantura a făcut-o la Institutul de Economie al AȘM, deși îndrumătorul lui științific era la Moscova. Domnul Climenco a contribuit la consolidarea de mai departe a mentalității și poziției principiale civice pe care tânărul Sergiu I. Chircă, inițial, o însușise în familie.

Sergiu Ion Chircă s-a născut la 10 octombrie 1934, în județul Lăpușna, România, actualmente, Republica Moldova, orașul Chișinău, într-o familie de muncitori. În 1942-1943, a promovat două clase românești la școala primară din suburbia Chișinăului – Valea Dicescu. A avut o copilărie foarte grea și dură: războiul, foamea din 1946-1947. Tata pe front în armata română, iar apoi prizonier în Rusia în lagărele de lângă Kiev, Kaluga, Moscova. Mama, angajată infirmieră la o policlinică din Chișinău, s-a jertfit pentru a-i scoate din dezastrul din 1946-1947 pe cei patru copii. În anul 1947, a promovat Școala primară nr. 23 din Chișinău, iar în 1953 – Școala medie nr. 4 de băieți din Chișinău (în acele vremuri, studiile pentru clasele 8-10 erau cu plată; actualmente, pe locul școlii se află Gimnaziul ucrainean de pe str. Mihai Eminescu).

După promovarea doctoranturii și susținerea tezei de candidat în științe economice în domeniul economiei constructoare de mașini, la Institutul de Economie al Academiei de Științe din Ucraina (or. Kiev), s-a consacrat totalmente cercetărilor științifice, inițial, în domeniul industriei, mai târziu, preferând problemele macroeconomice și utilizarea forței de muncă.

Profesorul universitar Sergiu I. Chircă s-a confirmat ca o autoritate în știința economică și ca un patriot al intereselor naționale încă la mijlocul anilor 60, când, din proprie inițiativă a dat dovadă de un curaj, care punea în pericol viitorul lui ca savant și soarta familiei. În anii 1965-1966, Sergiu Ion Chircă, în articolele sale și în luările de cuvânt la conferințe și simpozioane, a dat publicității unele intenții secrete ale metropolei vizavi de politica demografică din Moldova. Studiind problemele dezvoltării industriei și valorificării resurselor umane în Moldova, dumnealui a adus la cunoștința opiniei publice de atunci planurile secrete despre permutarea familiilor tinere ale moldovenilor în 5 regiuni din Federația Rusă și Kazahstan.

Timp de doi ani, numele „naționalistului” S. Chircă a figurat la adunările orășenești și republicane ale comuniștilor. A fost blocat, urmărit de securitate și izolat de la informația statistică privind sursele umane, finanțele și întreprinderile industriale strategice. A fost nevoit să părăsească locul de muncă de la Institutul de Economie și chiar să se reprofileze – a trecut la istorie, fiind susținut de Eugeniu Rusev și Alexandru Moșanu. Cei doi ani de „exil” la Institutul de Istorie i-au servit pentru a studia mai profund istoria neamului și literatura din Biblioteca Centrală de la Moscova.

Ca om de știință nu putea să existe fără a studia, a scrie și a publica, deși toate lucrările profesorului Sergiu I. Chircă erau recenzate „la negru” de către responsabilii de la comitetul central al comuniștilor. În aceste condiții, autorul găsește modalitatea de a scrie adevărul printre rândurile publicațiilor și reușește primul să pună în discuție problemele economiei regionale și ale ciclului de reproducție macroeconomică în Moldova.

Profesorul Sergiu I. Chircă a știut foarte bine să îmbine activitatea științifică cu cea pedagogică, devenind unul dintre cei mai apreciați profesori pentru originalitatea și creativitatea lecțiilor susținute.

Opinia științifică din republică, cunoscându-i realizările științifice, l-a înaintat la Premiul de Stat pentru anul 1985 în domeniul științei, iar organele de conducere au fost nevoite să-i recunoască meritele științifice în domeniul științei economice, acceptând acordarea acestui premiu.

O etapă nouă prezintă activitatea profesorului Sergiu Ion Chircă după 1990, când s-a evidențiat și ca analist politic, lucrările sale științifice și publicistice dând dovadă de investigații profunde, inedite. Este de menționat aici monografia „*Mecanisme de funcționare a economiei*” în două volume și lucrările de publicistică „*Fundamentalismul moldovenesc – armă a imperiului și pericol pentru Europa*”, „*Strategia și tactica luptei de eliberare națională a basarabenilor*”, „*O șansă din cele puține*” etc., în care sunt supuși unei examinări științifice profunde factorii de distrugere și demolare a economiei și vieții spirituale, precum și necesitatea integrării noastre în structurile europene, integrare care poate fi pentru neamul nostru de folos prin România și cu România. Aceste opinii ale profesorului Sergiu I. Chircă sunt promovate și în cazul simpozioanelor moldo-române ale economiștilor din cele două țări ale noastre, care, cu susținerea și participarea nemijlocită a domniei sale, au ajuns, în toamna anului 1998, la cea de a 7-a ediție.

Și, în final, nu pot trece cu vederea, fără a nu menționa, că, din 1992, dumnealui este „Om emerit în știință” din Republica Moldova, iar Adunarea Generală a

Academiei Române, întrunită în sesiune la 28 martie 1997, îl alege membru de onoare al Academiei Române, iar în octombrie al aceluiași an, după prezentarea cu succes a referatului științific „*Formarea unei economii naționale în condițiile presiunii regionale*”, i-a fost înmânată diploma, carnetul și insigna acestui for academic prestigios.

E foarte vastă și bogată în rezultate finite și activitatea didactică a profesorului universitar Sergiu I. Chircă. Dumnealui a participat la instruirea și promovarea mai multor mii de studenți, actualmente, specialiști în diferite ramuri ale economiei naționale. A pregătit 15 doctori în științe economice, a contribuit la încadrarea în știință sau doctorantură a doctorilor și doctorilor habilitat în științe economice Ilie Blaj, Ion Sârbu, Silvestru Maximilian, Vasile Guzun, Eugeniu Hrișcev, Nicolae Țurcanu, Vasile Șoimaru, Aurel Mărgineanu și alții.

Dr. hab., prof. univ. Anatol CARAGANCIU

RECUNOAȘTEREA UNOR MERITE DEOSEBITE

Academia Română, la adunarea sa generală din 28 martie 1997, l-a ales ca Membru de Onoare pe prof. dr. hab. Sergiu Chircă de la Academia de Studii Economice din Chișinău, Republica Moldova. Prin această alegere, s-a dat curs propunerii Secției Științe Economice, Juridice și Sociologice, prezentate de președintele acesteia, prestigiosul economist român, acad. prof. dr. doc. N. N. Constantinescu. Merită să subliniem că alegerea făcută prin vot secret, a avut o singură abținere, ceea ce reprezintă un fenomen rar în analele Academiei.

Primirea în Academie ca membru al său nu este un eveniment oarecare. Satisfacția, însă, nu este numai personală a celui în cauză: este, totodată, și a instituției care l-a ales – Academia Română – a instituției în care lucrează – ASEM, precum și a prietenilor și cunoștințelor, dacă-i lasă inima să se poată bucura.

Momentul, însă, are în plus și o altă conotație, căreia nu-i vom spune nici națională, nici românească și nici patriotică, fiindcă le însumează pe toate laolaltă, îi vom spune o conotație de suflet. Nu am putut „scăpa” de o asemenea implicație din două motive: în primul rând, prof. Sergiu Chircă este primul economist de peste Prut, din Republica Moldova, care intră în prestigioasa noastră familie, a oamenilor de știință români.

Este un obicei – frumos și instructiv totodată – ca atunci când au loc asemenea primiri în Academie să se facă scurte caracterizări biografice ale noilor aleși. Supunându-ne acestui obicei, vom „scormoni” și noi puțin prin viața prof. Sergiu Chircă, urmându-i drumul parcurs până acum. S-a născut în 1934, în județul Lăpușna, orașul Chișinău. Provine dintr-o familie lovită greu de blestemul deportărilor. Tatăl său, caporal în armata română, a participat la război, în Est și Vest. Pentru această vină, la întoarcerea acasă de pe front, ajuns la Iași, în drum spre Chișinău, a fost ridicat și aruncat în lagărul de la Kaluga. Acest blestem, suferit, practic, de toate familiile de români basrabeni, avea să-i traumatizeze sufletul de adolescent pentru tot restul vieții. Se știe că, odată cu timpul, marile suferințe pot să adoarmă, dar nu mor niciodată. Viața, însă, și-a urmat cursul ei. Astăzi, domnul Sergiu Chircă poate să aibă satisfacția că, în urma unei munci asidue, este profesor

universitar, doctor habilitat, laureat al Premiului de stat pentru știință și Om emerit de știință al Republicii Moldova.

Profesorul Sergiu Chircă și-a început activitatea ca cercetător științific, fiind un timp și secretar științific la Institutul de Cercetări Economice al Academiei de Științe. În învățământul superior, devenind profesor, a ocupat postul de șef al Catedrei de economie a muncii, iar din 1991 a fost numit prorector al Academiei de Studii Economice din Moldova.

Activitatea științifică a prof. Sergiu Chircă este bogată și distinsă prin profunzimea în investigații. Printre cele mai valoroase și mai recente lucrări, amintim ampla monografie „*Mecanisme de funcționare a economiei*”, publicată în 1997, în două volume. Este o lucrare cu caracter fundamental de analiză comparativă a sistemelor economice bazate pe comandă centralizată și pe mecanismele descentralizate de piață. Ea întregeste, astfel, în mod fericit, salba celor peste 300 de titluri – monografii, studii și articole mai ample – publicate până acum. La întâlnirea cu istoria creării noului stat de peste Prut, prof. Sergiu Chircă a avut fericitul prilej de a participa, ca membru, în primul Parlament ales democratic al Republicii Moldova, contribuind prin votul său la marile decizii ale acestor ani privind independența Republicii.

Prestigioase și de mare încărcătură patriotică sunt sprijinul și participările sale directe la stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare dintre economiștii din R. Moldova, în frunte cu cei din cadrul ASEM, și economiștii români sub egida Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române. În cadrul

acestei colaborări, simpoziioanele anuale moldo-române au devenit deja o tradiție.

Opera științifică a profesorului Sergiu Chircă, amploarea acesteia și profunzimea reflexiei sale teoretice, dublată de o fecundă activitate didactică în învățământul economic superior, la care, însă, nu uităm să adăugăm activitatea sa plină de dăruire și de un cald patriotism – atât ca participant direct, cât și ca prim-prorector al ASEM – de sprijinire a integrării Moldovei cu România în domeniile economiei, științei și culturii – așadar, toate aceste îndreptățesc alegerea sa ca membru de onoare al Academiei Române.

Doctor în economie, prof. univ., Nicolae BELLI

ADEVĂRUL ÎI ESTE CĂLĂUZĂ

Născut înainte de război, într-o familie de muncitori din suburbia Chișinăului, Valea-Dicescu, profesorul Sergiu Chircă a fost martorul multor fenomene și evenimente ale secolului: sistemul capitalist de orientare democratică și piața liberă, Cel de-al Doilea Război Mondial, socialismul, inclusiv cel dezvoltat, falimentul lui, tranziția la economia de piață din zilele noastre.

Toate acestea au avut o influență binefăcătoare asupra începutului vieții de adolescent, trezindu-i sentimentul dragostei pentru tot ce este legat de pământul și istoria neamului nostru, sentiment care, cu timpul, l-a făcut mai îndrăzneț, mai exigent față de propria persoană.

Absolvind cu distincție Universitatea de Stat din Chișinău în 1958, S. Chircă a fost în prima promoție de economiști din Basarabia postbelică. A urmat aspirantura în cadrul Academiei de Științe pentru Institutul de Economie, ce avea să fie organizat în 1960, unde a și

parcurs calea de la colaborator științific inferior până la colaborator științific superior și secretar științific al institutului. Aici s-a evidențiat prin faptul că a fost primul economist din republicile ex-sovietice care a pus problema de a opri deportarea planificată a populației băștinașe în Siberia și Kazahstan. Pe atunci, „Gosplan”-ul republican îndeplinea deciziile „Gosplan”-ului din Moscova de a asigura migrația populației din Moldova, populație preponderent rurală, spre cinci regiuni din Estul fostei URSS. Profesorul S. Chircă a fost primul în Moldova care a informat opinia publică despre acest fenomen și a propus cum trebuie să se procedeze. În lucrările sale publicate, în luările de cuvânt la diferite conferințe, colocvii, prof. S. Chircă a optat pentru dezvoltarea economică armonioasă a republicii și utilizarea forțelor de muncă proprii. Totodată, pentru a stopa torentul de imigranți în Moldova din Ucraina și Rusia, încă în 1965, a propus să fie introdusă atestarea cadrelor de specialiști veniți „de aiurea”.

Pentru aceasta, conducerea bodiulistă de atunci l-a învinuit de naționalism, iar în 1966, la un activ republican al fostului partid comunist, a făcut-o oficial. Perioada de restricții, urmăriri și de defăimare a profesorului S. Chircă de către organele oficiale de conducere de atunci a durat până prin anii 1976-1977.

Din aceste considerente, a fost nevoit să-și schimbe direcția principală a cercetărilor, deoarece era interzis a se vorbi despre industrie prin prisma resurselor de muncă ale republicii, cu problemele majore și grele privind migrația, instruirea și valorificarea resurselor umane naționale. A fost nevoit chiar să părăsească Institutul de Economie al Academiei în 1968. Dar a avut și un pic de noroc. Răposatul

om de știință, omul de o bogată cultură, membrul-corespondent al Academiei, Eugeniu Russev, director pe atunci al Institutului de Istorie al AȘM, și Alexandru Moșanu, pe atunci secretar științific al acestui institut, au luat apărarea candidatului în științe economice Sergiu Chircă și l-au ajutat să fie angajat ca cercetător științific în acest institut. Temele de cercetare, mai ales pentru Institutul de Istorie, erau fixate „de sus”, de organele superioare de partid ce-și aveau exponenții săi pe teren.

După 1985, prof. S. Chircă a participat la elaborarea concepției de autogestiune a Republicii Moldova, a condus un grup de creație, a participat și participă în calitate de expert la soluționarea multor probleme ale economiei naționale.

Nu este oraș, raion, unitate economică, unde nu ar lucra foștii studenți ai prof. S. Chircă, din 1970, dumnealui legându-și soarta de școala superioară. Timp de 21 de ani a condus Catedra „Economia muncii”, una din cele mai bune atât în cadrul Politehnicii, cât și al Universității de Stat, unde fusese transferată Facultatea de Economie în 1977. Din 1991, anul creării Academiei de Studii Economice, prof. S. Chircă exercită funcția de prorector și vine în fața studenților cu un curs de lecții „Mecanisme de funcționare a economiei”, acordând o atenție deosebită concepțiilor și mecanismelor de tranziție de la economia centralizată la economia de piață. Stimat de colegi și studenți, îi dorim prof. S. Chircă, om emerit în știință și laureat al Premiului de Stat al RSSM, multă sănătate și noi succese.

***Dr. hab., prof. univ. Eugeniu HRIȘCEV,
Rector al ASEM în perioada 1994-2001***

AM AVUT MAREA FERICIRE

Am avut marea fericire să fiu studenta și apoi prima doctorandă a dlui profesor Sergiu Chircă. Ne-a impresionat pe atunci, pe noi, studenții, prin calitățile sale deosebite.

În primul rând, prin calitățile oratorice. Lecțiile dlui profesor erau frecventate și ascultate cu mare plăcere: erau foarte interesante, concrete, cu un conținut bogat și actual, și, principalul, expuse foarte simplu și accesibil tuturor, îndeosebi celor veniți recent de la țară, impuși forțat să studiem disciplinele în limba rusă.

Om de o înaltă cultură și o inteligență deosebită, înzestrat cu capacitatea de a raționa, de a prevedea, de a rezolva probleme și de a înțelege idei complexe, de a folosi experiența acumulată – așa l-am cunoscut în primii ani.

Pe parcursul anilor, dl profesor Sergiu Chircă ne-a educat și format ca specialiști. Ne-a influențat prin competența lui profesională și iscusința managerială pe care o avea.

Spiritul responsabilității și calității erau trăsături ce îl caracterizau în mod deosebit. Orice lucru, de care se apuca, era îndeplinit foarte conștiincios și calitativ. Nu iubea lucrul făcut de mântuială. Aceasta cerea și de la noi, discipolii săi.

Iubea ordinea și disciplina și aceasta se simțea peste tot: și în auditoriu, în comunicarea cu studenții, și la catedră, cu colegii și subalternii săi, în viața de toate zilele.

Plin de inițiativă și creativitate, are mereu foarte multe idei și propuneri. Se implică în cele mai diverse activități și manifestări. Ne mobilizează și pe noi, discipolii lui, la noi realizări.

Om de omenie, simplu, bun la suflet, sociabil și onest – ne-a acordat și ne acordă mereu nouă, tinerilor

(studenți, doctoranzi, lectori) ajutor și susținere. Mereu a fost și este și astăzi alături de noi cu o vorbă bună, cu un sfat. Îi suntem foarte recunoscători pentru aceasta și pentru tot ce a făcut pentru noi, discipolii și apoi colegii.

Îi dorim, în continuare, mulți ani, multă-multă sănătate, să-și realizeze cele multe proiecte pe care le are cu siguranță și să se bucure din plin de ceea ce a creat și a obținut pe parcursul vieții.

*Dr., conf. univ. Lidia COJOCARU, ASEM,
prima doctorandă a profesorului Sergiu I. Chircă*

MULȚI ANI DOMNULUI PROFESOR SERGIU CHIRCĂ

L-am cunoscut pe domnul profesor universitar Sergiu Chircă încă în 1983, el fiind primul cadru didactic de la Facultatea de Economie a Universității de Stat din Chișinău cu care am făcut cunoștință în timpul când am intrat la studii. Pe atunci, dumnealui îndeplinea funcția de șef al Catedrei „Economia și sociologia muncii”. Energic, inteligent, erudit, un orator foarte convingător și un bun educator, el a reușit să cucerească simpatia nu numai a mea, dar și a colegilor mei. Probabil, anume această impresie bună m-a motivat să depun cât mai multă străduință în formarea mea ca economist, iar, mai târziu, și cadru didactic al Academiei de Studii Economice din Moldova.

O spun sincer și deschis, pentru mine domnul Sergiu Chircă reprezintă modelul ideal al profesorului universitar. Toți acești ani, încercam măcar în ceva să-i fiu asemănător, precum ținuta, modul de predare a prelegerilor etc.

În general, cariera de cercetare științifică a domnului Sergiu Chircă poate fi considerată drept model

și pentru alții. Autor a foarte multe articole, monografii, note de curs și manuale, participări la diverse manifestații științifice, proiecte internaționale de cercetare etc., dl Sergiu Chircă a reușit să se afirme pe tărâmul cercetării științifice, devenind unul din cei mai cunoscuți cercetători economiști din Republica Moldova. Este cunoscut atât în republică, cât și peste hotarele acesteia. Pentru rezultatele activității sale a fost premiat cu Premiul de Stat pentru Știință al Republicii Moldova, a fost ales membru de onoare al Academiei Române, cavaler al medaliei „Meritul Civic”, al ordinului „Gloria Muncii”, precum și al multor altor distincții guvernamentale.

Vă doresc multă sănătate, realizări în toate, dragoste de la cei apropiați și respect și recunoștință profundă de la cât mai mulți colegi, prieteni, studenți.

***Dr., conf. univ. Dorin VACULOVSKI,
Decanul Facultății „Economie Generală și Drept”,
ASEM***

DOMNULUI PROFESOR CHIRCĂ, CU DRAGOSTE...

În urmă cu aproape douăzeci de ani, optând pentru pregătirea doctoratului la Academia de Studii Economice din Moldova, ministrul învățământului de atunci a avut fericita idee să mă îndrume către profesorul universitar, doctor habilitat Sergiu Chircă, prim-prorector al respectivei instituții moldave, membru de onoare al Academiei Române. Mărturisesc că m-a tulburat puțin această carte de vizită...

Domnia sa a avut amabilitatea de a mă primi și am discutat ore întregi despre tema, structura și modul de abordare a Managementului activității economice și publice regionale (cu referire la Județul Olt, România), viitoarea teză de doctorat. Mare mi-a fost surpriza de a descoperi că reductibilul și diligentul specialist era un om deosebit de agreabil, avizat și rafinat intelectual.

În cei patru ani cât a durat procesul de elaborare a lucrării, am avut prilejul de a cunoaște și admira o personalitate de excepție, cu un vast orizont cultural, excelent dascăl, părinte și adevărat prieten. Ulterior, am constatat cu satisfacție că și în România lucrările domniei sale în domeniu erau cunoscute și apreciate. Prețuirea – cred că reciprocă – reverbera curând și înspre membrii familiilor noastre, orice întâlnire fiind ca o sărbătoare de neuitat... Limbajul economico-științific s-a articulat și animat prin discuții despre problemele vieții și lumii în care trăim. Vorbeam aceeași limbă, nu doar în sensul propriu al cuvântului! Oricât de prozaic poate părea domeniul economic, iubeam aceleași poezii și aceleași cântece...

Pentru toate aceste clipe vă mulțumesc din suflet,
Domnule Profesor!

Deși acum ne vedem rar, eu și ai mei ne rugăm în fiecare zi să aveți sănătate, realizări profesionale și tot ce vă doriți pentru dumneavoastră, pentru draga d-nă Lucica și pentru copii. Meritați!

Cu bucuria de a vă fi întâlnit, vă urez din inimă *La mulți ani!* Cu toată considerația și profundă recunoștință.

***Dr., prof. univ., Marin IONICĂ, fost doctorand,
subprefectul Județului Olt, România***

UN COBORĂTOR CARE URCA...

Cum mai trec anii! Vara trecută profesorul universitar Sergiu Chircă a împlinit 40 de ani de la absolvirea Universității de Stat din Moldova, devenind posesorul diplomei cu mențiune de economist a primei generații de profesioniști în acest domeniu din Moldova. A coborât din aulele instituției de învățământ, ca să înceapă a urca treptele anevoioase a ceea ce se cheamă cercetarea științifică. Zilele acestea, Sergiu Chircă a împlinit 65 de ani și unul din prietenii lui apropiați mi-a mărturisit că actualul academician, prim-prorectorul Academiei de Studii Economice din Moldova și vicepreședinte al Consiliului Științific de susținere a tezelor de doctor în economie e primul copil în familia lui nea Ion Chircă. Am mai aflat de la interlocutorul nostru că Chircă-tatăl a fost un mare familist, îi plăcea mult meseria pe care o avea, dar dragostea lui cea mare era țara și neamul. Prospera țara, prosperau și familiile românilor basarabeni. În fiecare seară după cină, nea Ion îl lua pe genunchi pe micul Sergiu și răsfoiau împreună ziarele, aflând ce se mai petrece în țară — unul citind, altul ascultând cu luare aminte. Deși băiatul era energic — curat argint viu, — în acele ore de știri rămânea numai ochi și urechi, uitând de jocurile copilăriei. Anume acele lecturi i-au implementat în suflet pentru totdeauna dragostea de tot ce este românesc. Dar a venit „eliberarea” înstrăinătoare, apoi și războiul distrugător și tatăl a fost înrolat în Armata Română caporal și trimis pe front, ulterior prizonier în lagărele din Rusia. Din acel timp, băiatul a rămas stâlpul familiei și nici nu bănuia că i s-a terminat copilăria și că a coborât să urce drumul maturității – războiul, foametea, colectivizarea, deportările...

Cum mai trec anii!

Privindu-l și gândindu-l pe acel care este acum profesorul și academicianul Sergiu al lui Ion Chircă, întru început, ai impresia că vezi în față un om care s-a născut nu o singură dată ca toată lumea, ci nu știi de câte ori. Asta ni se întâmplă, probabil, din cauza că-l știm de român basarabean care, în vederea dănuirii sale pe pământul său, e mereu pândit de un anume pericol. Dar pentru ca să evităm posibilele nedumeriri pe care poate să le provoace această afirmație absolut contranaturală, în continuare, vom zice altfel și anume: profesorul universitar, pe nume Sergiu Chircă, ca și toți moldovenii, e român din România ai cărui părinți, buni și străbuni s-au născut și s-au (pe) trecut pe colinele de aici, din Moldova. Mai precis, din Chișinău. Ori și mai precis, din suburbia acestei localități numită poetic Valea Dicescu. Făcând această precizare referitoare la locul nașterii dlui Chircă, ne-am gândit că, de fapt, toți moldovenii s-au născut fie pe-o vale, fie pe-o coastă de deal pe care toată viața lor, dimineața, mândri și sprinteori, îl urcă, iar seara, morți de oboseală, îl coboară. Așa văzându-i de când eram copil și până la bătrânețe, mai și împărtășindu-le destinul, am ajuns la concluzia sucită că moldovenii ar putea să se nască nu o dată într-un secol ca toți oamenii normali, ci în fiecare zi. De aceea, am și insistat să intituleze aceste rânduri cu cuvintele din capătul lor, fiindcă, mai zăbovind în acest gând pentru a cuprinde cu simțirea tot ce se întâmplă cu noi în ultimul timp, apoi, cerem scuzele noastre sărbătoritului că îndrăznim de ziua lui să rostim o adresare ca de la o mare adunare: Doamne, oare Tu vezi cât de mulți copii dintre cei lăsați de Tine să viețuiască pe un picior de plai, pe o gură de

rai, după atâta amar de prietenie internaționalistă turcească și căzăcească s-au rătăcit într-atât, încât râde lumea de dânșii, că au ajuns să nu-și recunoască nici mama cea dreaptă care i-a născut.

Dar sunt întru totul de acord cu acei moldoveni plini de demnitate care susțin că nu face să ne umilim ori să înălțăm rugăciuni și să batem mătânii pe la fel de fel de adunări pentru niște fraieri rătăciți, cu atât mai mult cu cât, adoptând poziția de oameni îngenuncheați în casa proprie, am putea prejudicia verticalitatea de care a dat dovadă pe parcursul întregii sale vieți Sergiu Chircă, omul, savantul, pedagogul, patriotul...

Cum mai trece timpul!

După absolvirea doctoranturii și susținerea tezei de candidat în științe economice în domeniul economiei constructoare de mașini, la institutul respectiv al Academiei de Științe din Ucraina, s-a consacrat totalmente cercetărilor științifice, inițial în domeniul industriei, mai târziu, preferând problemele macroeconomice și utilizarea forței de muncă. Scrie și publică o serie întreagă de monografii, broșuri și lucrări științifice vizând dezvoltarea economiei naționale. În luările sale de cuvânt la conferințe și simpozioane, dl Sergiu Chircă a fost printre primii savanți din Moldova care și-a exprimat dezacordul cu politica demografică promovată de autoritățile imperiale în spațiul fostei URSS. Studiind problemele dezvoltării industriei și valorificării resurselor umane în Moldova, dumnealui n-a putut să nu aducă la cunoștința opiniei publice planurile secrete privind permutarea familiilor tinere ale moldovenilor în alte regiuni ale fostei Uniuni. Să vedeți însă cum a fost apreciată îndrăzneala savantului de a

spune adevărului pe nume. În raportul prezentat de Ivan Bodiul la adunarea activului republican de partid din data de 22 decembrie 1965 privind măsurile de îmbunătățire a educației marxist-leniniste, acesta a menționat literalmente următoarele: „Nu e de mirare că la noi, în ultimul timp, au apărut luări de cuvânt fățiș antisovietice, iar din partea unor persoane, cum ar fi candidatul în științe Chircă S.I. a încercat chiar!? să convingă audiența că pe motivul surplusului de forță de muncă populația locală este permutată în alte raioane ale Uniunii Sovietice, iar în Moldova sunt aduse cadre de muncitori din alte părți”.

Cum mai trece timpul! Uneori spălând relele, iar alteori aprofundându-le. E tocmai cazul sărbătoritului nostru Sergiu Chircă, dar și al întregii populații din spațiul românesc dintre Nistru și Prut. Atunci când a sunat ceasul stelar al renașterii acestei populații, savantul Sergiu Chircă și-a dublat, dacă nu chiar triplat volumul de muncă, scoțând la lumină, pe lângă studiile de domeniul economiei, o serie întreagă de articole publicistice. Dintre acestea, vom evidenția o lucrare intitulată mai mult decât semnificativ „Fundamentalismul moldovenesc — armă a imperiului și pericol pentru Europa”. E în puțința fiecărui cititor să descopere, în cuprinsul acestei lucrări, o încercare serioasă a autorului ei de a scoate în vileag multe din cauzele obiective care ne-au pecetluit destinul în trecutul nu prea îndepărtat și care, în scopul de a ne lipsi de un viitor mai bun, continuă să ne deruteze în prezent. În această ordine de idei, menționăm că tezele lansate în articolul pomenit s-au confirmat chiar și în condițiile suveranității și independenței noastre din ultimii 10 ani. Nu se mai poate

trăi gândind una, vorbind alta și făcând cu totul altceva. Continuând acest mod de gândire al guvernanților am ajuns să mai trăim un război, să umplem lumea cu moldoveni care caută o coajă de pâine, să nu ne mai recunoaștem unul pe altul între țările multe ce iau ființă chiar în țărișoara noastră. În locul ordinii, stabilității și bunăstării promise cu atâta siguranță acum 2-3 ani, constatăm dominația minciunii, mafiei, corupției și vicleniei. Acesta e fundalul dezolant pe care, din păcate, coboară urcând sărbătoritul nostru Sergiu Chircă. Ne gândim că, dacă s-ar fi lăsat și el furat de ispita fățarniciei și șmecheriei, n-ar fi ajuns să fie ce este — savant cu renume, om de principiu și omenie, patriot al neamului și mare familist.

Ne întrebăm, la încheiere, ce am putea să-i urăm? Să ne rămâneți, în continuare, și încă mulți ani înainte așa cum sunteți, dle profesor! Să ne mărturișiți cum ne-ați mărturisit până acum adevărul despre domnia Voastră și despre neamul nostru cu viața, nu numai cu cuvântul!

Asta e toată urarea noastră. Ne rugăm ca Dumnezeu să Vă dea mai mult.

Pavel NICĂ

НАШИ УЧЁНЫЕ – ЛАУРЕАТЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРЕМИИ

«Государственная премия МССР в области науки и техники за 1985 год присуждена профессору С. И. Киркэ за цикл научных работ «Региональный аспект расширенного социалистического воспроизводства (теория, методология, практика)», выполненный автором в 1966-1983 гг.

Значимость указанных работ для теории и практики заключается прежде всего в том, что они способствовали становлению и консультации новой отрасли экономической науки региональной экономики, призванной изучать пространственный (территориальный) аспект расширенного социалистического воспроизводства и на этой основе научно управлять региональными и межрегиональными процессами и явлениями. Всё это способствует активизации экономических исследований по региональной тематике и использованию потенциальных резервов, заложенных в социалистическом разделении труда.

Руководствуясь положением о том, что экономические законы действуют как во времени, так и в пространстве, автором разработаны принципы управления трудовым потенциалом регионов, их материальными ресурсами, сочетания различного рода экономических интересов. Особое место в данном цикле работ занимают вопросы развития и совершенствования материально-технической базы хозяйственного комплекса нашей республики, выявление причин колебаний в темпах экономического развития региона и разработка соответствующих мер по их сглаживанию, а также прогнозированию экономического развития МССР. Все эти и многие другие вопросы в названном цикле научных работ обоснованы не просто экономически, а политэкономически» (*Кишинёвский университет*. 1986, 7 янв.).

Rătăciți între Est și Vest

Republică de Stalin și Hitler creată
Dintr-o bucată de pământ românesc,
De ruși în 40 cu tancul furată
Și, ulterior, conștient, de Neam separată,
De douăzeci și doi de ani
Rătăcită între Est și Vest.

O, țărișoară, ești foarte săracă,
Politic și cultural dezmembrată,
De ai tăi jefuită și prădată,
Într-un cuvânt, dezorientată,
Cu o economie nefuncțională
Și o societate bolnavă.

Tineretul cărturar te părăsește,
El pleacă cu tot cu viitor,
În locul lui, vin cei ce vorbesc rusește.
Rămâi făr' de străjeri și pază,
Că nu ai de gând să-ți schimbi
Nici năravul, nici macazul.
Cu moși și babe în trecut,
Ei nici nu au știut ce-au vrut,
Nu se orientează spre viitor,
Că au decis, oricum, că mor.

Sergiu Ion CHIRCĂ, economist

UN ANTIDOT ÎMPOTRIVA „ALZHEIMER”-ULUI ISTORIC: CARTEA „BASARABIE! LIBERTATEA ȘI PROGRESUL VIN DE PESTE PRUT”

Accademia di Romania din Roma, în colaborare cu Asociația Dacia, au prezentat, cu prilejul sărbătoririi a 96 de ani de la Unirea Basarabiei cu Patria-mamă, cartea „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut”, semnată de academicianul Sergiu Ion Chircă.

Născut la 10 octombrie 1934, în Chișinău, județul Lăpușna, doctor în științe economice, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române, Sergiu Chircă este unul dintre cei care a trăit istoria pe viu. Etichetat, în 1965, de către autoritățile comuniste drept „antisovietic cu tendințe naționaliste”, este ales deputat în primul Parlament al Republicii Moldova, unde a votat Declarația de independență și a lansat, în 1992, propunerea ca Moldova să părăsească zona rublei

sovietice și să adere la leul românesc.

La Roma, a fost cea de-a patra lansare a cărții sale, căci, după Chișinău și București, profesorul Chircă a dorit să o dedice diasporei, „acelor români-moldoveni alungați de soartă din Basarabia dezmembrată și rătăcită între Est și Vest”.

„Singura salvare e România”

În deschiderea evenimentului, Mihai Bărbulescu, directorul Academiei Române la Roma, a făcut o scurtă prezentare a istoriei Basarabiei în contextul caleidoscopic al istoriei actuale. El și-a exprimat regretul că la un sfert de veac de democrație, Istoria Românilor se învață din ce în ce mai puțin și mai prost, dominată de un curent antinațional și antipatriotic.

Tatiana Chiriță, fost redactor-stilizator la Chișinău, stabilită de câțiva ani la Roma, a prezentat emoționantul mesaj al autorului cărții. Comparând cele două repere ale istoriei, care au marcat destinul Basarabiei, autorul își face un proces de conștiință: „În 1918, noi, basarabeni, am avut parte de o generație cu studii serioase care, deși trecută prin pușcăriile țariste, avea o gândire națională, românească. În timp ce noi, cei din anii 1989-1991, din păcate, nu am reușit să valorificăm minunata șansă istorică ce apăruse în acea perioadă, Sfatul Țării a votat Unirea cu Țara la 1918. Noi, însă, am votat un separatism față de Țară și de Neam!”.

Dar tot autorul e cel care nu își pierde speranța, azi mai mult ca ieri, indicând singura cale justă pentru Basarabia, aceea de a schimba cursul istoriei, al acelei istorii întrerupte brutal de două ori: mai întâi la 16 mai 1812, apoi la 28 iunie 1940: „Singura salvare e România: ar înțelege, oare, moldoveanul că scăparea lui este

reUnirea cu moldoveanul de peste Prut, cu Țara? Noi, dacă nu am fi avut cei 22 de ani de românism, astăzi am fi fost o etnie cu totul slavizată“. Rugămintea profesorului Chircă adresată nouă, celor împrăștiați în lumea largă, nu te poate lăsa indiferent: „Pentru a ieși din impas, trebuie să fim uniți: noi aici, în Basarabia, iar voi acolo, în Italia și în toată Europa. Nu rupeți legătura cu bătrânii și săracii noștri și ai voștri; ei, sărmanii, în afară de URSS nu știu nimic. Însă URSS-ul pe care Putin dorește să-l reanimeze e cu totul altceva”.

Volumul a fost adus la Roma de către Liuba Croitoru Marian, fostă profesoară care l-a cunoscut pe autor în 2012, cu ocazia Congresului al V-lea al diasporei. „A fost o adevărată revelație, o frumoasă descoperire în miriștea adevărilor secerate. Firea modestă a autorului, fraza-i coerentă, caldă și sfătoasă, precum și duhul blândeții, împletit cu intransigența când e vorba de Țară, Neam și Adevăr, m-au însoțit pe parcursul lecturii acestei demult jinduite cărți. Căci de amar de vreme simțeam nevoia unei confirmări a istorisirilor auzite de la bunica mea, care a urmat întregul ciclu al instruirii românești interbelice și datorită căreia am studiat o istorie – care nu era a noastră – cu mari rezerve. Îi sunt profund recunoscătoare autorului pentru forța argumentului care izbucnește din această carte. Devenită «ostașul din garda personală», îmi pune mereu la îndemână replici de săgeată, ca să contracarez atacurile «hoardelor» lobotomizate de pe «odnoklassniki.ru» și nu numai”.

Marcați de criza identitară

Referindu-se la carte, poetul bucovinean George Lupașcu a dezvăluit una din principalele idei – criza identitară și ieșirea din starea de rătăcire în care se găsește o

bună parte din populația Republicii Moldova, subliniind și rolul pe care îl are intelectualitatea în procesul de reconstrucție națională. „Nu am citit-o doar cu ochii, ci și cu inima. Mie personal îmi plânge sufletul când văd anumiți oameni care nu înțeleg necesitatea revenirii Basarabiei la Patria-mamă, România. Aceștia sunt într-o stare de confuzie totală, acea confuzie atât de bine descrisă de domnul Chircă. Imperiul țarist și apoi sovieticii au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să-i deromânizeze pe basarabeni și să le cultive ura față de români”.

La rândul său, poeta Tatiana Ciobanu, coordonator al Asociației Dacia, a atras atenția asupra duplicității majorității politicianilor moldoveni care au și cetățenia statului român. Din păcate, deseori, aceștia susțin un tip de statalitate pe care profesorul Chircă l-a diagnosticat cu exactitate: „statalitatea a devenit o formă ascunsă și camuflată de deznaționalizare și rusificare nu de către forțele de ocupație rusești, ci de noi înșine, de niște cetățeni ai Republicii Moldova ce reprezintă interesele Rusiei.

O carte pentru „restanțierii la istorie

Printre cei care au participat la lansare s-au numărat acad. Marius Sava, de la Academia Română din București, reprezentanți ai Ambasadei Republicii Moldova la Roma, studenți de pe ambele maluri ale Prutului, precum și mulți basarabeni aflați la muncă pe meleaguri italiene. Majoritatea citiseră cartea, deoarece autorul a avut bunăvoința să ne trimită din timp mai multe volume. Pentru Nina Negură, născută în regiunea Odesa (Chilia, Ismail) și a cărei copilărie a fost marcată de îndoieli și întrebări, pe care la istorie sau geografie nu avea dreptul să le adreseze, această carte e „cutia neagră” ce i-a oferit răspunsurile la misterele din „perioada roșie”.

Și pentru Stela Bălan, o altă pasionată de istorie, cartea s-a dovedit a fi o revelație: „Sunt subiecte ce ne-au fost interzise, ascunse cu strășnicie, ca să nu ne cunoaștem trecutul, strămoșii, rădăcinile. Chiar de la prima pagină, autorul subliniază că lucrarea sa e destinată tuturor. E și normal să fie așa, fiindcă aproape tot basarabeanul e restanțier la istorie. Fără îndoială, tinerii sunt favorizați de soartă, pentru că trăiesc vremuri în care nu-i stingherește nimeni să se adape la izvoarele adevărului istoric, ocrotite cu atâta dăruire de niște entuziaști asemeni domnului Chircă.

Tinerii sunt speranța

Studentul basarabean Nicolae Negură ne întărește convingerea că tinerii știu cine sunt și ce vor: „Generația mea a avut noroc, deoarece am deschis abecedarul cu frumosul scris latin, am avut noroc de Oameni care au luptat pentru limba română și istoria românilor. Însă, au fost puțini și nu s-au bucurat de susținerea elitei politice. Pentru mine, aceasta este cartea adevărată, mereu actuală și plină de lumină”. Dana Bivol, studentă și ea la Roma, ne-a vorbit despre acei moldoveni care, din lipsa unei conștiințe naționale, pledează cu atâta patos pentru independență, fără să-și dea seama că pledează, de fapt, o cauză pierdută.

Din discuțiile avute cu cei din sală s-a desprins o concluzie firească: această carte ar trebui recomandată familiilor, tinerilor, dar mai ales elitei politice, indiferent de orientare – moldovenistă sau românofilă. Ileana Cârlig, o antreprenoare din Moldova, a menționat că generații de concetățeni sunt irecuperabile, fără speranță, atâta timp cât basarabeanului de rând i se îngrădește accesul la adevăr, fiind manipulat de mass-media

politizate. Radu Dumitru a ținut să ne mărturisească: „Sunt atât de fericit că am cartea aceasta, m-am bucurat atât de mult când am găsit-o, parcă nu-mi vine să mă despart de ea: e ca un sfetnic bun. Toată admirația și recunoștința noastră autorului”.

Cartea are o valoare inestimabilă, e o carte pentru toți, precum afirmă autorul, o carte de căpătâi, am zice noi, pentru orice basarabean care dorește să-și cunoască istoria pusă la index de către politrucii vremii și care trebuie să se trezească odată și odată din coșmarul unei istorii care a făcut geografie. Este un antidot perfect împotriva „Alzheimer”-ului istoric. O carte care, citită la timpul potrivit, ar fi schimbat cursul istoriei.

Dar niciodată nu e prea târziu

Omul frumos Sergiu Chircă. Autorul a donat deja mii de exemplare ministerelor Educației și Culturii, bibliotecilor și universităților din Chișinău, precum și politicienilor din mai multe țări. Cele două ediții ale volumului au apărut pe cheltuiala autorului și a celor doi fii ai săi. Iată Omul frumos, cum ar zice Dan Puric, dacă l-ar cunoaște pe Sergiu Chircă. Un altruist, care se jertfește întru binele aproapelui. În timp ce pentru unii a fi înseamnă a avea, pentru Sergiu Chircă a fi înseamnă a dăruia cu mărinimie și a împrăști lumina în beznă ignoranței (*Adevărul Moldova*. 2014, 4 apr.).

***Articol semnat de membrii Asociației Dacia,
de la Roma (Italia)***

DESTINUL DE POVESTE AL UNUI PATRIOT DESĂVÂRȘIT: SERGIU ION CHIRCĂ – UN „BADEA CÂRȚAN” DE BASARABIA

În urmă cu peste un secol, „un dac coborât de pe columna lui Traian”, lupta, prin forța cărții, pentru independența românilor din Transilvania, donând mii de cărți în limba română. Sergiu Ion Chircă nu e țaran, e un academician cu o „panoplie” de titluri, dar se mândrește cu originile sale simple, dar curat românești și afirmă, asemeni lui Badea Cârțan, că „mama noastră e Roma, iar mama Basarabiei e România”. Urmează povestea fascinantă a unui patriot român, care luptă pentru iluminarea Neamului prin cea mai puternică armă din lume: cuvântul.

E ziua Eroilor, 29 mai. Autoritățile depun coroane, rostesc discursuri, omagiază istoria. Alții scriu istoria. Eroii adevărați nu sunt doar cei din cărțile de istorie. Ci eroii de lângă noi. Oameni prea modești pentru a ieși în

față. Oameni care trăiesc pentru un crez sau lasă un crez să-i „trăiască”.

Sergiu Ion Chircă e unul dintre ei. Jovial, amabil, zâmbitor. Acest domn simpatic, cu o panoplie de titluri academice, cărți și studii de specialitate, are structura românului autentic. Și a eroului autentic.

Povestea lui și drama lui și a familiei sale e drama uitată a întregii Basarabii. Iar speranțele lui sunt speranțele înecate în „Prutul lacrimilor noastre”. Numai că, la cei 80 de ani ai săi, Sergiu Ion Chircă reușește să facă ceea ce noi, cei mai mulți, dezamăgiți, obosiți de viață și nonvalori, scârbiți, am uitat: să lupte pentru idealurile sale. Iar idealul său poartă două nume, care tind, de fapt, să devină unul: Basarabia. România. Și au același drum. Drumul european.

Povestea lui e demnă, deopotrivă, de un scenariu de film hollywoodian despre patriotism, de o poveste despre curaj, sau de o legendă cu tâlc. Născut într-o frumoasă suburbie a Chișinăului, este prins de tăvălugul istoriei și alege să lupte împotriva „valului”. Așa ajunge să scrie chiar el istoria. La propriu. Și pe cea adevărată și s-o distribuie în 15.000 de exemplare în toate școlile, bibliotecile, ministerele, prin sate, orașe, pe unde apucă. Ba mai mult, să spună lumii întregi, chiar și Rusiei sau Europei, că Basarabia e pământ românesc.

De unde atâta determinare, perseverență și dăruire? Modest, răspunde că „Datorită vieții pe care am parcurs-o. Înainte să ne ocupe sovieticii în '40, aveam 6 ani. Provin dintr-o familie de muncitori. Mama era o femeie foarte credincioasă, nu era zi să nu meargă la biserică. Tata avea 4 clase primare. Două la ruși, două la români. Era născut într-o familie cu 13 copii. În 1919, și-a luat o

traistă, niște pesmeți, s-a dus în gara din Chișinău, s-a urcat într-un marfar, s-a ascuns și a coborât la București. S-a luat de el un jandarm, și el a mărturisit că a venit să învețe o meserie.

Doi ani a fost argat și apoi a învățat meseria de cizmar. A avut și un atelier la Chișinău, atelierul de cizmărie „Ion Chircă”. Dar soarta i-a fost foarte grea, ca a tuturor basarabenilor. A fost mobilizat pe front, în rang de caporal. În '44 era la București, a protejat Bucureștiul.

După ce nemții au fost îndepărtați, a fost demobilizat, a intrat la sora lui Anișoara, s-a schimbat în civil, a luat trenul București-Chișinău, la Iași a fost coborât și a fost luat prizonier, împreună cu nemții în lagărul de concentrare. Românii erau puțini, majoritatea erau nemți. Spunea: „noi românii am supraviețuit, nemții când ieșeau dimineața la înviorare lângă barăci, cădeau acolo. Noi, mai amărâți am supraviețuit”. Și țin minte foarte bine partea aceasta de la el. A stat în lagăr din '44, până la sfârșitul anului '47. Am trecut „foametea” fără el. Trăiam în suburbia Chișinăului, mama cu 4 copii, s-a angajat infirmieră.

Unchiul meu, Simion Chircă, în armata română, fruntaș. A fost mobilizat în 40 și când au venit rușii, basarabenii au primit ordin să se întoarcă la vatră.

El a refuzat, s-a retras cu regimentul și când a venit ordinul „Vă ordon treceți Prutul” a luptat, a ajuns până la Cotul Donului, a fost rănit, o lună a stat în spital, a venit 5 zile acasă, a plecat înapoi pe front și a fost trimis în lagăr. A fost judecat și învinuit că a trădat patria și a fost trimis la Polul Nord, a venit prin anii '50, foarte bolnav. A decedat la 65 de ani. Un patriot. Vă dau un exemplu. În mahalaua noastră, când el venise acasă pentru 5 zile,

veneau pe ulița noastră niște femei și strigau „Simioane, ajută-ne”.

Veneau după ele niște soldați beți, și își băteau joc de ele. El era cu ZB-ul cehoslovac, era prin '43. Și a spus „fugi repede în curte”, s-a dat după un salcâm, a introdus cartușul și a strigat ceva în germană. A tras două focuri deasupra lor și nemții au plecat. Ei erau beți. Nu-i familie în Basarabia din care măcar cineva să nu fi trecut prin acest calvar”.

Apoi, după ce tatăl său s-a întors din lagăr, a cumpărat un aparat de radio vechi și, seară de seară îi asculta pe români. Așa, i s-a impregnat și lui, ca și întregii generații, sentimentul românismului.

După ce și-a terminat studiile economice, s-a îndreptat spre doctorat. Apoi s-a angajat la Institutul de Studii Științifice și, foarte repede, a fost avansat secretar al institutului, a treia persoană din instituție. Aici începe și istoria sa de „antisovietic și naționalist” cu patalama: „fiind secretar științific, am avut permis la documente secrete și lucram împreună cu membrii fostului Gosplan de la Moscova. Socoteau că-s al lor. Nu era tehnică cu aparat de fotografiat și stăteam de dimineața până seara și copiam materiale. Și am dat de o directivă de-a lor, strict secretă, în care scrie câte mii de familii, în special din sectorul rural, în vârstă de până la 45 de ani, măcar 2 brațe de muncă în familie, să fie deportați în Federația Rusă și-n 3 regiuni ale Kazahstanului.

A fost în '64, exact peste un an după ce am devenit secretar științific. Am dat publicității aceste materiale secrete și atunci a venit asupra mea calvarul”.

Repercusiuni au fost numeroase. Din cauza acestei catalogări a fost alungat din serviciu, trăia în cămin încă,

deși se căsătorise. Ba mai mult, a fost convocat într-o ședință în care i s-a cerut să-și recunoască vinovăția. Cu un curaj și o abilitate ieșită din comun a spus că e vinovat, pentru că s-a apucat să trateze o problemă foarte amplă și importantă pentru Uniunea Sovietică și, cu cifre și date argumentate, a explicat că, prin această măsură, Sovieticii se sabotează singuri. Auditoriul a rămas cu gura căscată. KGB-ul însă nu. A fost chemat la sediul lor, iar un maior i-a propus să lucreze pentru ei. A refuzat, motivând că e bolnav, deși nu era. Și nu a cedat deloc ademenirilor. Dar nici KGB-ul nu a renunțat la urmăriri: „am refuzat și s-au ținut după mine. Deja, eram căsătorit, aveam copii, locuiam în același bloc cu Alexandru Moșanu (a condus legislativul din Basarabia în anii 1991-1993, n. red.) și directorul Institutului de geologie al Academiei. Și el a venit într-o zi foarte bucuros și mi-a spus că a murit Kgb-istul care îl urmărea. I-am spus să nu fie bucuros, că vine altul”.

Dosarul lui de urmărit, cu siguranță e voluminos, dar n-a reușit să-l vadă niciodată. Nici măcar când a făcut parte din „comisia Cojocarui”, care a studiat și evaluat genocidul comunist din Basarabia. L-a văzut în schimb pe al tatălui său.

Apoi, printr-un joc al sorții, a fost ales deputat în primul Parlament al Republicii Moldova și a votat Declarația de Independență. Încă din 1991 a argumentat că singura orientare posibilă pentru Basarabia este Uniunea Europeană și România: „Independența a fost la 31 august, dar la mijlocul lunii noiembrie am publicat un articol: unica șansă”.

Am spus că soarta noastră depinde de noi, viitorul nostru este UE. Calea noastră este prin România și

împreună cu România. A fost teza pe care tot timpul am dezvoltat-o. Citeam ziare, cărți, la început în subsolul Academiei era secție de cărți românești vechi, când am venit director la Institutul de Istorie. Tragedia noastră a fost cea mai dură, pentru că noi am avut o regiune aparte, Transnistria, ei ne-au impus un mod de-a gândi”.

În 1992, când guvernul rus a declanșat „terapia de șoc”, a înaintat și argumentat propunerea ca Republica Moldova să părăsească zona rublei sovietice și să adere la zona leului românesc. În 1992, în timpul agresiunii Rusiei la Nistru, a creat, inițial cu mijloace financiare proprii, un fond special de susținere a poliției și-a trupelor de carabinieri.

Alături de activitatea academică impresionantă: a fondat Catedra de Economia Muncii, pe care a condus-o 25 de ani, a participat la fondarea Academiei de Studii Economice, unde a fost până în 2000 prorector, a organizat două masterate, a pregătit 26 de doctori habilitat în economie, a publicat sute de lucrări științifice și zeci de cărți, a primit numeroase titluri și premii, și-a descoperit vocația de a ilumina Neamul.

A devenit un „apostol al românismului”, un fel de Badea Cârțan modern. De ce? „Datorită unui masterand la ASE, un băiat deștept, i-am și pus nota 10, vorbea o română corectă. L-am întrebat cine e. Era în 2005. Zice „limba e română, dar eu sunt moldovean”. Zic „cum așa?”. Zice „bunelul e moldovean, tata moldovean și eu sunt”. Atunci, am văzut ce manuale de istorie avem, am făcut cunoștință cu profesori de istorie, cei mai mulți n-aveau pregătirea necesară. Manualele nu-i convingeau pe elevi că-s români. Și studentul acela mi-a deschis calea. Cartea „Basarabie, libertatea și progresul vin de peste

Prut” așa s-a și numit „o carte pentru toți”. Istoricii m-au lăudat. Prima ediție a fost tipărită în 10.000 de exemplare, a doua în 5000. 4000 le-am dat Ministerului Educației, să meargă în toate școlile, 3000 le-am dat Ministerului Culturii, să meargă în toate bibliotecile. Am mers și-am dat la Ministerul Apărării, în alte ministere. Am mers prin sate, am ajuns la Cernăuți. Am întâlnit oameni care mi-au mulțumit, o învățătoare mi-a zis: „a treia oară o citesc, o învăț pe de rost”. Atunci am făcut a doua ediție. Acum am făcut o ediție în limba rusă, se numește „Fenomenul Basarabia”, acum am terminat-o în engleză. Am trimis începând cu primul consilier al lui Putin, patriarhului etc. Am trimis pe cont propriu tuturor, 34 de adrese. Am primit răspuns de la președintele Senatului, de la Cancelaria patriarhului rus etc. Mi-au mulțumit, dar n-au citit încă, probabil”, spune, zâmbind, Sergiu Ion Chircă. La fel, cartea în limba engleză va ajunge la toate ambasadete străine din Chișinău.

Sergiu Ion Chircă a prevăzut demult și tendința expansionistă a Rusiei și problemele din Transnistria: „În 2012, văzând care sunt forțele noastre democratice și văzând că nu toți se declară români, am făcut un memoriu de vreo 4 pagini despre cum trebuie rezolvată problema transnistreană. Am spus că sunt 2 căi: ceea ce propune Rusia, dar problema nu se rezolvă, și a doua cale, Occidentul să insiste să se facă schimb de teritoriu. Iată tocmai ce face Putin acum. Am trimis la Bruxelles, lui Obama, lui Merkel, premierului britanic Cameron, premierul francez NATO etc.”.

Despre Maramureș și maramureșeni, Chircă spune că sunt români desăvârșiți. Și de aceea, tocmai de Ziua Eroilor, a ajuns la Baia Mare, la invitația Bibliotecii

Județene „Petre Dulfu” și a GAZETEI de Maramureș, pentru a-și lansa volumul, în cadrul unui eveniment deosebit, de o înaltă încărcătură intelectuală și spirituală, moderat de Teodor Ardelean, cu invitați de renume și vorbitori pe măsură și, mai ales, avându-i alături, ca întotdeauna, pe soția și mezinul său.

De fapt, cartea, discursul, întreaga sa viață, spun același lucru: istoria o scriu întotdeauna cei care au puterea să creadă până la capăt (*Gazeta de Maramureș*, 2014, 6 iun.).

Ioana LUCĂCEL

PODUL DE FLORI SAU NEPUTINȚA ÎN VARIANTA 1990

„Basarabene! Te-ai convins că tu, de unul singur, cu țărișoara ta mică și vulnerabilă nu vei exista, pe tine te doresc ba cei din Occident, ba cei din Răsărit, ba în formă de tampon pentru ruși și ucraineni, ba un hat pentru UE, SUA și NATO. Indiferent unde și cu cine te vor plasa evenimentele și viitorii învingători ai confruntărilor geopolitice din sud-estul Europei, situația ta devine catastrofală. Deșteaptă-te, basarabene și încearcă să înțelegi că ești folosit și manipulat în interesele celor ce se bat cu slavii din est, iar aceștia cu cei din Occident; iar tu le permiți toate acestea pentru că ți-ai uitat identitatea și, lipsit de orice mândrie, te împleticești printre picioarele celor mari și tari, în loc să te unești cu frații tăi de sânge (din Europa) și să fii protejat și asigurat pentru viitor” – fragment din Epilogul cărții „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut!”.

După căderea comunismului, zidurile dintre Basarabia și România au rămas. A existat cu adevărat șansa ca ziua de 6 mai 1990 să se transforme în eroicul moment al unirii Basarabiei cu România?

Pe 6 mai 1990, pentru câteva ore și pentru prima dată după Cel de-al Doilea Război Mondial, românilor li s-a permis între orele 13:00 și 19:00, să treacă Prutul fără pașaport și viză. De-a lungul frontierei de 700 km de pe Prut, au fost create opt puncte de trecere. La eveniment, au participat aproximativ 1.200.000 de oameni. „Zecile de mii de români de pe ambele maluri au răbufnit ca un fluviu. Românii (de la Vest de Prut – n.r.) au fost primii care au intrat în URSS fără permisiune”, povestește ministrul Culturii și Cultelor de atunci, Ion Ungureanu.

Românii se regăseau unii pe alții, se strigau, se strângeau în brațe plângeau de bucurie. Oameni care nu se văzuseră nicicând în viața lor erau uniți acum doar de limba pe care o vorbesc. Ce să mai spui de neamuri care se întâlneau după foarte mulți ani, în care sârma ghimpată de pe Prut a rupt un popor în două? „Era o tensiune emoționantă de ne-descriș. Oamenii se strigau pe nume, unii pe alții, și se regăseau după ani și ani”, este descrierea făcută de poetul Grigore Vieru, într-un interviu care a fost difuzat, în 2008, de jurnalista basarabeancă Stela Popa și de portalul „Unimedia”. Poetul își amintește de un moment extraordinar, când oameni din satul lui, din Pererâta, s-au aruncat în apă. La fel au făcut și românii de pe malul drept al Prutului. Acolo, în mijlocul apelor, s-au apucat cu toții de brațe, formând un cerc, de parcă ar fi fost la horă, chiuind.

A urmat un al doilea Pod de Flori, în ziua de 16 iunie 1991. Basarabenii au avut atunci ocazia să intre în

România fără pașaport. Cele două „poduri” de flori au produs efecte doar în ceea ce privește procedurile de trecere a Prutului, actele fiind simplificate. Au rămas însă pe harta politică a lumii două țări cu aceeași limbă – România și Republica Moldova.

Prima a intrat, în 2007, în Uniunea Europeană, în timp ce a doua încă mai bate la porțile Europei unite. Diferența aceasta a făcut ca și la granița între cele două state regulile să fie mai stricte. Prutul continuă să-i despartă, de data asta după regulile stabilite la Bruxelles, pe români. Politica de deznaționalizare a continuat și după 1990, sub regimul neocomunist al lui Vladimir Voronin. A urmat „Revoluția” din 7 aprilie 2009, când zeci de mii de protestatari, în mare parte tineri, au protestat în Chișinău, acuzând guvernul comunist de fraude electorale. Partidele de opoziție au blocat de două ori alegerea candidatului comunist la funcția de președinte, ceea ce a dus la dizolvarea parlamentului și organizarea de alegeri anticipate pe 29 iulie 2009, la care Partidul Comuniștilor se plasează din nou pe primul loc, dar nu obține majoritatea, partidele de opoziție (PL, PLDM, AMN și PDM) putând forma noul guvern. Opoziția a format noul guvern de dreapta și a încercat să aleagă președintele, unicul candidat la funcția de președinte fiind Marian Lupu, actualul președinte al PDM, PCRМ nu a înaintat niciun candidat. Au avut loc două încercări de a alege președintele și ambele au fost boicotate de către PCRМ. Ce viitor are azi Basarabia? O analiză obiectivă și completă este făcută de un academician de renume, Sergiu Ion Chircă, care a avut curajul să spună „Redeșteaptă-te române!”, printr-o carte document: „Basarabie! Libertatea și progresul vin de

peste Prut!”. Publicată inițial în primăvara anului 2011, cu un tiraj de 10.000 de exemplare, „cartea pentru toți”, cum este descrisă încă de pe copertă, a fost reeditată, într-o a doua ediție anul trecut. Donată la instituții publice, biblioteci și licee, cartea-document se adresează tuturor „de la vlădică la opincă”, pentru ca fiecare în parte și toți împreună „să-și dea seama că sunt așa cum i-a creat Domnul, români moldoveni, și nicidecum doar niște moldoveni aparte, cum a dorit și dorește Rusia: un moldovean într-o Moldovă aparte, dezmembrată, cronic săracă și instabilă”.

Singura soluție propusă pentru viitorul Basarabiei: UE și „unirea” cu frații de peste Prut în cadrul structurilor europene: Uniunea Europeană și NATO. Autorul împărtășește convingerea că RM nu are alternativă de supraviețuire decât în cadrul Uniunii Europene: „în afara UE, acest stat, pur și simplu, dispare”.

Încă din Introducere, autorul argumentează convingător unitatea Neamului Românesc, inclusiv a celui din Republica Moldova, și rememorează ratarea momentului prielnic de reîntregire în 1991: „Unitate moldoveni: pentru limbă și alfabet!” – trebuia transformată imediat în (lozinca) „Unire, moldoveni, cu frații de peste Prut!”. Iar aici, vina cea mare o poartă „miopia politicianilor” români.

Dacă tăcerea Bucureștiului poate fi justificată, scuzată în anii 1940 și în perioada comunismului, depășirea anilor ‘90 nu are nicio scuză. După părerea autorului, Traian Băsescu „este primul om politic român, care, după 60 și ceva de ani de tăcere a Bucureștiului, a spus în glas tare, Europei și lumii întregi, despre tragedia Basarabiei și nordului Bucovinei”.

În 2009-2010, Basarabia s-a ridicat din nou la luptă. De această dată, meritul e al generației tinere. Pentru a reuși reorientarea spre structurile europene și spre frații de sânge, tinerii au nevoie de susținere. Mai ales de susținerea noastră, a celor de dincoace de Prut și de cunoaștere: „Fiecare basarabean trebuie să-și cunoască neamul, istoria și nevoile lui, dar și necazurile prin care a trecut și de cine au fost provocate. Acestea te fac să nu fii indiferent față de strămoșii tăi, faptele lor te vor încuraja și te vor mobiliza pentru ziua de azi și cea de mâine, în fața lor vei răspunde ce ai făcut și ce ai de gând să faci, ca să nu le fie rușine urmașilor tăi”.

Acesta este și motivul pentru care Sergiu Ion Chircă a devenit un adevărat „apostol al naționalismului”. Din indemnizația de academician și cea primită pentru diverse articole, a decis să „deștepte” poporul prin cărți „cea mai puternică forță după cea supranaturală, cea dumnezeiască”. Pentru ca, știind cine sunt, toți basarabeni să știe încotro trebuie să se îndrepte în viitor.

Cu o bibliografie impresionantă, cartea academicianului Chircă dezbate pe larg și complet problema basarabeană. Compartimentul I al lucrării este intitulat „Curge Prutul printre frați și plânge” (p. 29-72). Autorul prezintă succint istoria dramatică a românilor basarabeni (secolele XIX-XX) și face trimiteri la cele mai importante documente și expune principalele etape ale istoriei noastre. Compartimentul doi al lucrării intitulat sugestiv „Români am fost, români suntem, români vom fi cât vom trăi” demonstrează caracterul unitar al poporului român. Din multiplele citate, selectate de autor în urma unor studii îndelungate, voi cita concluziile generalului rus Alexei N. Kuropadkin (1848-

1925), care scria în 1910 următoarele: „Populația românească din Basarabia, anexată acum 100 de ani, trăiește astăzi separată și în afară de populația rusă. În viitor, fie pe cale pașnică, fie în urma unui război, unitatea poporului român este un fapt inevitabil” (p. 106). Cât de profund a intuit generalul rus perspectiva românilor basarabeni! În urma Primului Război Mondial, Imperiul țarist s-a descompus, iar basarabeni, prin voturile liber exprimate de membrii Sfatului Țării, s-au unit cu Patria-mamă, România (la 27 martie 1918).

Cel de-al treilea compartiment al monografiei, intitulat „Conștiință de neam, unitate și demnitate” cuprinde mărturii ale celor care au apărat naționalitatea și drepturile noastre, dar și evenimente și documente din istoria recentă a țării.

Ultimul compartiment, „Două secole de agresiune, confruntare și dominație. Poate-ți ajunge, Rusie?”, are ca motto un citat al omului politic Take Ionescu: „Rusia țaristă și România sunt două vieți care se exclud. Rusia este dușmanul natural al României” și analizează extrem de obiectiv și corect situația actuală a Rusiei și relațiile româno-ruse.

În „Epilog”, autorul recunoaște că:

„Unirea personală a cetățenilor Moldoveni cu România (după expresia lui Mircea Druc) consistă în acordarea cetățeniei române pentru cetățenii Republicii Moldova. În data de 18 decembrie 2007, Traian Băsescu a declarat pe postul TV public că în spiritul apropierii dintre Republica Moldova și România ar trebui ca cetățenia română să fie acordată tuturor cetățenilor din Republica Moldova, chiar dacă nu sunt de origine etnică română” (Gazeta de Maramureș. 2013, 6 iun.).

**SERGIU CHIRCĂ: BASARABIE, LIBERTATEA
ȘI PROGRESUL VIN DE PESTE PRUT!
(Lansare de carte)**

Este titlul unei cărți cu specificația „pentru toți”, semnată de către economistul Sergiu Chircă. În 1965, autorul este catalogat de conducerea comunistă ca fiind persoană „antisovietică cu tendințe naționaliste”. În 1992, a inițiat propunerea ca Moldova să părăsească zona rublei sovietice și să adere la zona leului românesc. În timpul agresiunii Rusiei la Nistru, a creat, inițial, cu mijloace financiare proprii, un fond special de susținere a poliției și trupelor de carabinieri. În 2010, a făcut parte din „Comisia Cojocaru”, care a studiat și apreciat genocidul fizic și spiritual declanșat în RSSM de către comuniști.

La prezentarea lucrării, care a avut loc la sfârșit de mai, Sergiu Chircă a declarat: „Tot timpul mi-am dorit să scriu pentru un public mai larg, nu doar pentru cei care cunosc economie, iată de ce am ales să fac și publicistică. S-a realizat un vis, însă mai am o dorință – să-mi traduc cărțile în limba engleză, dar și rusă. Cred că mi-am îndeplinit misiunea mea de iluminare a neamului”.

DIN CUVÂNTUL ÎNAINTE AL AUTORULUI
LUCRĂRII:

Deranjați de redobândirea cetățeniei

În jumătatea a doua a lui 2010, mass-media din Germania, Franța și unii politicieni din aceste țări au acuzat România că facilitează obținerea cetățeniei române de către cetățenii Republicii Moldova. Ulterior, această avalanșă de învinuiri a fost susținută și de alte cercuri de interese din alte țări, mai ales de către Rusia.

S-ar putea ca toți aceștia să nu cunoască istoria sau să o ignore în mod conștient. Istoria însă ne amintește că, într-un timp, nemții ne-au cedat (decizia lui Hitler din august 1939), iar rușii ne-au ocupat (decizia lui Stalin din iunie 1940).

Germania și Rusia din nou într-un gând

O crimă uitată ar putea să se mai repete și să ne anihileze ca neam. Cu atât mai mult, că rușii și nemții se apropie, oarecum, iarăși între ei ca în 1939-1940 și nimeni nu poate spune și nici garanta cu ce ar putea culmina aceasta. Germania, susținută de Franța se simte leader și țară a cuvântului primordial în UE, iar Rusia, atrăgând de partea sa Germania, se simte o superputere ca pe timpul lui Stalin.

George Friedman (SUA), constată în acest sens: „După criza economico-financiară din 2008-2009, lucrurile în Europa s-au schimbat și Rusia e în situația de a face anumite conexiuni cu Europa, pentru că a obținut ce voia. Germanii, care se simt inconfortabil în NATO și UE au apelat la partenerul lor natural – rușii, iar aceștia au fost cât se poate de receptivi. Rușii le dau resurse, gaze naturale, germanii, la rândul lor, le oferă capital și tehnologii. Germanii trăiesc un declin demografic, ei nu mai vor turci, mută fabricile în... Rusia. După criza greacă, Germanii s-au întrebat ce primesc ei de la UE?

România, întotdeauna, revine la Basarabia și pentru Basarabia ea reprezintă un fel de spațiu de separare între Germania și Rusia”.

Cât privește inițiativa germană de a aborda problema transnistreană, e greu de presupus că Rusia se va retrage din stânga Nistrului. Această enclavă prezintă pentru ea o bază la frontiera cu NATO și UE.

Rușii, în niciun caz, nu vor ceda Transnistria. Înțeleg acest lucru mai marii din SUA, UE și NATO.

Speranțe, inclusiv economice

Oare Germania e de acord ca Rusia să decidă soarta basarabenilor ca și în 1939? Nu-mi vine a crede. Cred că nemții își dau seama ce reprezintă Basarabia pentru o Europă unită și ne vor accepta în Uniunea Europeană ca români basarabeni cu pașapoarte ale UE (românești), așteptate de 71 de ani și meritare în baza dreptului istoric și natural al tuturor basarabenilor. Fiecare basarabean în parte, de la vlădică până la opincă, trebuie să-și dea seama că sunt așa cum i-a creat Domnul, români moldoveni și nicidecum doar niște moldoveni aparte, cum dorește Rusia: un moldovean într-o Moldovă aparte, dezmembrată, cronic săracă și instabilă.

OPINII:

Petru Soltan, academician:

„Este o carte necesară pentru cei care nu mai știu cine sunt ei. Sergiu Chircă e un veritabil om, și economist, om de știință, publicist”.

Nicolae Dabija, scriitor:

„Cărțile lui Chircă sunt cărți necesare prin care descoperim conștiința de sine, conștiința de basarabean, or am fost prea mult cotropiți de propriile orgolii și rătăcirii. Chircă este un promotor al valorilor și demnității naționale”.

Alexandru Moșanu, ex-președinte al primului Parlament al RM:

„Chircă nu este doar un bun economist, este și un bun istoric. Dumnealui a făcut un act patriotic. A editat din cont

personal peste 10.000 de exemplare de cărți pentru a face donații bibliotecilor din țară, școlilor și liceelor”.

Amintim că autorul a donat 3000 exemplare de carte Ministerului Culturii pentru bibliotecile din țară și 4000 – Ministerului Educației pentru școlile și liceele din Moldova.

Alina CODREANU

LIBERTATEA ȘI PROGRESUL VIN DE PESTE PRUT

Nu demult, în incinta Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova (ASEM), a avut loc lansarea cărții cunoscutului savant economist, om politic, publicist Sergiu Chircă cu titlul „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut” (Chișinău, Ed. ARC, 2011, 234 p.). Conferința a fost deschisă de către directorul Bibliotecii ASEM, doamna doctor în economie Silvia Ghinculov. În cuvântul său introductiv, profesorul S. Chircă a menționat că comuniștii, încă în 1965, l-au catalogat ca fiind o persoană „antisovietică, cu tendințe naționaliste”. În acele timpuri grele, au fost și oameni buni, care l-au susținut moral, inclusiv A. Corobceanu. Cartea prezentată este o încercare de a cerceta și a explica mai multe probleme din istoria mișcării de eliberare națională a basarabenilor. La dezbateri au participat primul proector al ASEM, doamna doctor, profesor universitar Ala Cotelnic, cunoscuții savanți, oameni de cultură, scriitorii Nicolae Dabija, Mihai Cimpoi, Petru Soltan, Ion Ungureanu, Alexandru Moșanu, Gheorghe Cernea, Nicolae Brânzilă, Valentin Capsăzu, ex-deputatul Ion Palii și subsemnatul acestor rânduri. Toți vorbitorii au subliniat

că această lucrare este o „carte pentru toți”, are un caracter publicistic. Prof. univ. Alexandru Moșanu a menționat că autorul cărții este o personalitate cunoscută în știința economică românească, a scris mai multe cărți în care reflectă problemele mișcării de eliberare națională. Prezintă un mare interes cărțile „Basarabia. Lupta continuă” (Chișinău, 2000), „Basarabia dezmembrată și rătăcită între Est și Vest” (Chișinău, 2011) și „Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut” (Chișinău, 2011). Apreciind nivelul înalt științific și teoretic al acestei cărți, prof. A. Moșanu a propus ca denumirea ei să fie concretizată într-o formă academică, deoarece se poate evita denumirea publicistică a acestei cărți excelente.

Domnul ex-ministru al Culturii și Cultelor, Ion Ungureanu, a subliniat că admirabila carte a dlui Sergiu Chircă „este o declarație de dragoste față de neamul nostru, ceea ce-i permite autorului să vorbească deschis și despre cele mai dureroase păcate ale noastre, pentru că, la urma urmei, numai Adevărul ne poate mântui, ne poate salva”. În continuare, academicianul Petru Soltan a menționat că „lucrarea domnului Sergiu Chircă este excelentă. Domnia Sa este și scriitor, și politician, și economist, și poet. Este greu să identificăm toate calitățile Domniei Sale prin felul de a prezenta materia”.

Scriitorul Nicolae Dabija a subliniat că această carte va fi de un real folos pentru fiecare membru al Forului Democrat al Românilor din R. Moldova. Domnia Sa a povestit un caz real din 1917, când, în județul Bălți, câteva femei l-au alungat cu pietre pe profesorul Porfirie Fală, care a adus în sat Abecedarul pentru copiii țăranilor. Cartea dlui S. Chircă ne va ajuta să depășim consecințele regimului comunist, să educăm populația în spiritul

istoriei românilor și al limbii române. Și în prezent, ca și în 1917, „Basarabia, după cum scrie S. Chircă, are nevoie de o populație cărturară, corect și la timp informată, sănătoasă fizic și spiritual, cultă și responsabilă pentru fiecare în parte, dar și pentru soarta întregului neam românesc din care face parte” (p. 21).

Luând cuvântul din partea istoricilor, subsemnatul, am menționat că cele mai complicate probleme cu privire la istoria românilor, limba românilor și identitatea națională românească, profesorul Sergiu Chircă le oglindește, le explică oamenilor simpli. Urmându-l pe M. Eminescu, Domnia Sa scrie că „români am fost, români suntem, români vom fi cât vom trăi” (p. 73). Ideea că toți basarabienii sunt români și trebuie să ne păstrăm această identitate românească trece ca un fir roșu prin toată această carte excelentă. Trebuie menționat că prezentul volum al profesorului Sergiu Chircă are o bază metodologică general umană. Autorul s-a condus după anumite principii, precum istorismul, raționalismul, obiectivitatea, umanismul, logica științei etc. Lucrarea conține anumite poezii patriotice, care pot fi valorificate de elevi, studenți și tineri patrioți ai neamului nostru. În lucrare, sunt publicate unele documente, care au o mare însemnătate pentru interpretarea corectă a istoriei românilor în etapa contemporană. Prezintă un interes aparte, în special, pentru fiecare cititor decretul președintelui interimar M. Ghimpu, în care se menționează corect că „Ziua de 28 iunie 1940 se declară zi a ocupației sovietice” (p. 161). Pentru fiecare om de rând, această carte este un izvor autentic de studiere a istoriei românilor și de cunoaștere a identității noastre românești.

Prof. univ. Anton MORARU

UN LUPTĂTOR DE ELITĂ

Drept motto la această carte a dlui Sergiu Chircă ar putea servi cuvintele lui Eminescu: „De când este suflet de român pe fața pământului, românul a fost mândru de a fi român, și chiar atunci când lumea îl privea cu dispreț, el își cânta doina, și în conștiința puterilor pe care le purta în sine, privea mândru împrejurul său. Sămânța din care a răsărit acest popor e nobilă, și poporul nu va pieri decât atunci când românii vor uita de noblețea seminției lor”.

Mi-am permis acest lung citat, pentru că el reflectă însăși esența acestei admirabile cărți, care este o declarație de dragoste față de neamul nostru, ceea ce-i permite autorului să vorbească deschis și despre cele mai dureroase păcate ale noastre, pentru că, la urma urmei, numai Adevărul ne poate mântui, ne poate salva.

Pe bună dreptate, Dl Chircă îl citează pe Albert Einstein, care a spus: „E mai ușor să dezintegrezi un atom decât o prejudecată”. Experiența nefastă la care a fost supusă populația română din Basarabia a dus la rezultate înspăimântătoare. Povestea dl Nicolae Dabija cum, în 1917, niște femei moldovence l-au alungat cu pietre (mai să-l omoare) pe un învățător moldovean, care le-a adus în sat cărți în limba „moldovenească”. Comparați aceste moldovence întunecate, după un secol de ocupație rusească, cu femeile armene, care, necărturare fiind, adunau orice piatră pe care erau încrustate litere din vechiul alfabet armenesc. Aceste fragmente le-au permis savanților să refacă niște texte vechi, care se credea că erau pierdute.

Chircă ne cheamă, prin cartea sa, să ne reîmprospătăm creierele spălate, adormite. Lucrul acesta

ne privește pe toți, pentru că, vorba lui Eminescu: „Inteligențe avem multe, caractere mai rar”. Sergiu Chircă pe lângă că e un român basarabean, dobă de carte, mai dă dovadă că e și un caracter, un luptător de elită pentru adevăr, pentru cauza națională. Citiți această carte, scrisă cu sufletul, dar și cu o minte de savant ilustru, și o să vă convingeți de aceasta.

*Ion UNGUREANU, Ministrul Culturii
și Cultelor în perioada 1990-1994*

O CARTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Cartea domnului Sergiu Chircă este excelentă. Domnia Sa e și scriitor, și politician, și economist, și poet. Este greu să identificăm toate calitățile Domniei Sale prin felul de a prezenta materia. Îl felicit pe Dl Chircă cu ocazia acestei strălucite cărți. Țin să subliniez câteva momente fixate de autor: „Mă cred și eu economist, și în ceea ce privește situația a numi sau a nu numi proști pe cei de jos, eu am altă părere, nu sunt copii proști, nu sunt elevi proști, nu sunt studenți proști, nu sunt subalterni proști, proști sunt cei care nu știu să-i păstorească”. Deci nivelul intelectual al populației noastre este foarte redus. Eu, în calitate de economist, știu în amănunte câteva exemple care demonstrează faptul că noi nu suntem în stare a menține tehnologiile moderne.

1. Bunăoară, ne-am adresat Moscovei, ca să ne permită a încheia un contract cu firma americană Philips Morris, pentru a învăța a face țigări bune. Contractul era pentru cinci ani. Ei ne-au dat sortul de tutun cel mai bun, iar pentru a menține acest experiment ei aduceau tutun cu receptura pentru a-l turna în țigări aici la Chișinău sub

denumirea Mallboro. Dacă Mallboro se vinde la Chișinău, el poate să se vândă și la Polul Nord. Și după ce au crezut ei că ne-au învățat, vin peste un timp oarecare să vadă ce fel de țigări facem noi. Și când au probat țigările noastre au scuipat și au lăsat totul baltă. Au trecut zeci de ani până când am învățat să facem țigări mai bune.

2. Fostul președinte al academiei noastre, Aleksandr Jucenko, fiind trimis în Bulgaria la un stagiu, aduce de acolo un soi de roșii lunguiețe. Și a umplut mii de hectare cu aceste roșii, care se coceau toate la sfârșit de august. Nu reușeau nici fabricile de conserve să le prelucreze, nici să le transporte, nici să le vândă pe piață. Rămâneau mii de hectare cu roșii cu care nu știau ce să facă. Și Bodiul, primul secretar, băga pluguri pe care le răsturna și le băga în arătură. Iar eu ca economist, cu alți economiști ne-am adresat Moscovei ca să ne permită să semnăm un contract cu altă firmă din SUA care plantează roșii. Au venit, le-am dat 400 de ha pământ de la Krasnogorka, Grigoriopol până aproape de Tiraspol. Erau trei persoane care aveau semințe de roșii, care se coceau la jumătatea lunii iulie, altele – la sfârșit de iulie, altele la mijloc de august, iar în septembrie se coceau roșii atât de tari încât dacă le aruncai de la etajul cinci nu se spărgeau. Astea erau pentru transport, și ne-au făcut un conveier cu fotoelemente la Krasnogorka, care alegeau roșiile cele coapte de cele verzi, cele galbene cu cele galbene, roșii cu roșiile, din care făceau suc, paste și multe altele. Pe timpuri, erau curate și nu aveau un fir de iarbă. Crezând că ne-au învățat, vin peste un timp oarecare să vadă ce facem noi. Când au văzut că totul e cu capul în jos, au scuipat și ne-au lăsat baltă. Și până acum nu știm să creștem roșii cum cresc americanii.

3. Informația o găsiți la Tele-Radio Moldova. Un fermier de la Chișinău se înțelege cu o firmă braziliană care făcea cafea miez și o aducea la Chișinău, iar dacă ajungea la Chișinău era dusă și la Polul Nord. Situația era foarte bună. Atunci brazilienii văzând chestia asta, au spus: vă transmitem boabe verzi de cafea, cupatoare de prăjit cafeaua, instalații de spulberat pentru a face cafea miez, vă dăm cutii, etichete. Când a venit businessmanul peste un timp să vadă ce fel de cafea face Moldova, a scuipat și a lăsat totul baltă. Și până acum nu știm să facem cafea.

Iată de ce repet că intelectul populației noastre este foarte scăzut. Asta este marea noastră problemă, problema societății. Această problemă trebuie să fie o prioritate națională, încă o dată felicitări dlui academician Chircă pentru excelenta carte.

Dr. hab., prof. univ., acad. Petru SOLTAN

**TEZE DE DOCTOR ȘI DOCTOR HABILITAT
ÎN ECONOMIE SUSȚINUTE CU ÎNDRUMAREA
ȘTIINȚIFICĂ A PROFESORULUI UNIVERSITAR
SERGIU I. CHIRCĂ**

1. **Baeșu, Marina Mihai.** Managementul stabilizării sociale și aplicarea lui în Republica Moldova: dis. pentru confer. tit. șt. dr. în șt. econ. / Marina Mihai Baeșu; cond. șt. S. I. Chircă. – Chișinău, 1995. – 137 p.

2. **Boboc, Rada.** Premisele managementului inovației în perioada de tranziție: dis. pentru confer. tit. dr. în șt. econ. / Rada Boboc; cond. șt. S. I. Chircă. – Chișinău, 1997. – 130. p.

3. **Caldâba, Leonid Mifodie.** Organizarea și supravegherea protecției muncii în Republica Moldova: dis. pentru confer. tit. dr. în șt. econ. / Leonid Mifodie Caldâba; cond. șt. S. I. Chircă. – Chișinău, 1997. – 123 p.

4. **Cheibaș, Ruxanda.** Respecializarea țărilor în tranziție și reorientarea fluxurilor comerciale: tz. dr. în șt. econ. / Ruxanda Cheibaș; cond. șt. S. Chircă. – Chișinău, 2002. – 153 p.

5. **Eremia, Liliana.** Managementul conflictelor sociale în organizațiile și unitățile economice din Republica Moldova: tz. dr. în șt. econ. / L. Eremia; cond. șt. Ovidiu Bădina; consult. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 2003. – 156 p.

6. **Galanton, Natalia.** Dezvoltarea camerelor de comerț și industrie cu impact asupra consolidării mediului de afaceri: tz. dr. în econ. / Natalia Galanton; cond. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 2012. – 192 p.

7. **Gumovschi, Ana.** Influența politicii de preț asupra gestiunii financiare a agenților economici: tz. dr. în econ. / Ana Gumovschi; cond. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 2001. – 151 p.

8. **Ionică, Marin Gheorghe.** Managementul activității economice și politice regionale (în baza materialelor județului Olt, România): dis. pentru confer. tit. dr. în șt. econ. / Marin Gheorghe Ionică; cond. șt. S. I. Chircă, N. Belli. – Chișinău, 1998. – 136 p.

9. **Lobanov, Natalia.** Tranzacțiile comerciale internaționale în condițiile de constituire a economiei globale postindustriale: tz. dr. hab. în econ. / Natalia Lobanov; cond. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 2008. – 267 p.

10. **Nistrean, Alexei Ion.** Managementul participării Republicii Moldova la cooperarea economică a Mării Negre: dis. pentru confer, tit. dr. în șt. econ. / Alexei Ion Nistrean; cond. șt. S. I. Chircă, I. Galaju. – Chișinău, 1998. – 116 p.

11. **Onofrei, Alexandru.** Integrarea Republicii Moldova în piața europeană a muncii: premise, principii, posibilități: tz. dr. hab. în șt. econ. / A. Z. Onofrei; cons. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 1999. – 151 p.

12. **Ouș, Angela.** Dezvoltarea micului business în Republica Moldova: dis. pentru conferirea tit. de dr. în econ. / Angela Ouș; cond. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 1998. – 126 p.

13. **Polearuș, Vladimir.** Managementul resurselor investiționale în rețeaua de distribuție a companiilor petroliere internaționale: tz. dr. în econ. / Vladimir Polearuș; cond. șt. S. Chircă. – Chișinău, 2008. – 160 p.

14. **Popa, Andrei.** Formarea economiei județene: probleme manageriale (în baza materialelor județului Cahul): tz. de dr. în șt. econ. / Andrei Popa; cond. șt. Sergiu Chircă. – Chișinău, 2001. – 122 p.

15. **Ulian, Galina.** Micul business – bază a utilizării eficiente a resurselor de muncă în economia de

tranziție (experiența mondială și aplicarea ei în Republica Moldova): tz. dr. hab. în șt. econ. / G. Ulian; cons. șt. S. Chircă. – Chișinău, 1999. – 285 p.

16. **Абрамов, Владимир Николаевич.** Организационно-экономические методы ускорения научно-технического прогресса: дис. канд. экон. наук / Владимир Николаевич Абрамов; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1987. – 128 с.

17. **Блаж, Олга.** Организационно-экономические методы интенсификации свекло-сахарного производства (на материалах Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Молдова: дис. канд. экон. наук / Олга Блаж; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1992. – 157 p.

18. **Гырловану, Константин Иванович.** Повышение эффективности свекло-сахарного производства: дис. канд. экон. наук / Константин Иванович Гырловану; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1990. – 126 с.

19. **Кабисов, Маирбек Естаевич.** Организационно-экономические проблемы развития перерабатывающей промышленности в продовольственном комплексе: дис. канд. экон. наук / Маирбек Естаевич Кабисов; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1983. – 163 с.

20. **Кожокару, Лидия Ивановна.** Трудовая активность работающих (методологические и методические вопросы её оценки): дис. канд. экон. наук / Лидия Ивановна Кожокару; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1981. – 163 с.

21. **Кохански, Валентина Васильевна.** Совершенствование системы комплектования агропро-

мышленных объединений кадрами (на примере виноградно-винодельческих агропромышленных объединений МССР): дис. канд. экон. наук / Валентина Василевна Кохански; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1981. – 124 с.

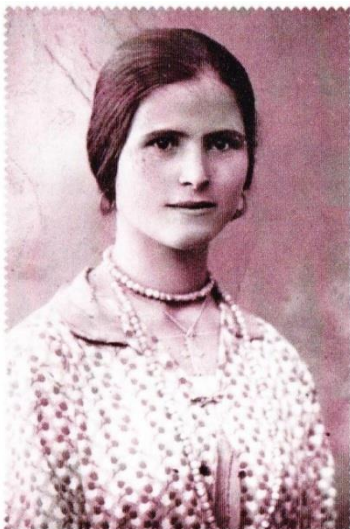
22. **Лунгу, Владимир Павлович.** Оценка эффективности новых методов хозяйствования и пути их дальнейшего совершенствования: дис. канд. экон. наук / Владимир Павлович Лунгу; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1989. – 134 с.

23. **Сырбу, Василий Дмитриевич.** Эффективность бригадного хозрасчёта и коллективного подряда в условиях поточной организации производства: дис. канд. экон. наук / Василий Дмитриевич Сырбу; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1988. – 144 с.

24. **Чорап, Виталий Петрович.** Повышение квалификации рабочих кадров в условиях интенсификации производства: дис. канд. экон. наук / Виталий Петрович Чорап; науч. рук. С. И. Киркэ. – Кишинёв, 1988. – 138 с.

Consiliul Științific Specializat și recenzenții oficiali au apreciat pozitiv teza de doctor habilitat și aportul Dlui A. Rusu în reformarea ocrotirii sănătății din Republica Moldova. Însă CNA, din motive subiective, nu a confirmat decizia Consiliului Științific Specializat. Drept urmare A. Rusu a părăsit Republica Moldova și, în baza cunoștințelor și practicii acumulate în Chișinău, contribuie la prosperarea medicinei în SUA.

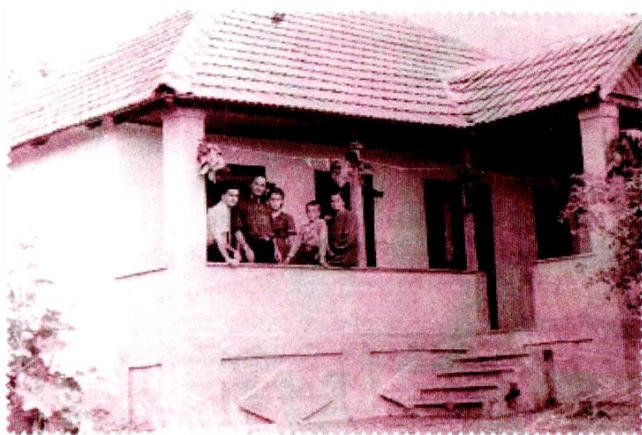
25. **Rusu, Alexei.** Planificarea și utilizarea mijloacelor financiare ca funcție de management în perioada de reformare a sistemului sănătății din Republica Moldova: tz. dr. hab. în șt. econ. / A. Rusu; cons. șt. S. Chircă. – Chișinău, 2001. – 283 p.

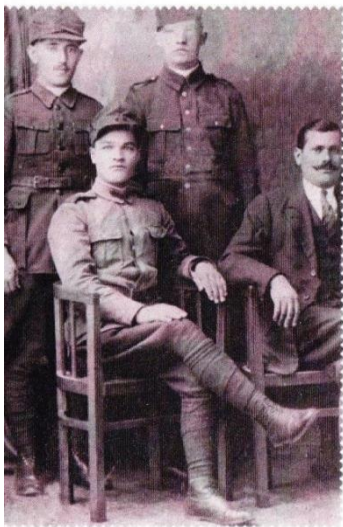
**Mama - Eugenia Chircă
(1912-1994)**

**Tatăl - Ion Chircă
(1907-1984)**

**Casa părintească (începutul anilor 30 ai secolului XX)
din suburbia Chișinăului Valea-Dicescu**

**Tatăl - militar
(rândul întâi din
stânga - pe scaun)**

**Sergiu Chircă cu tatăl
(stânga) și cu fratele
tatălui Ionică (Moscova,
august 1946). Tatăl, fiind
eliberat din lagărul de
prizonieri din Kaluga și
transferat într-un lagăr
din suburbia Moscovei**

**Cu familia înainte de pleca la Școala Militară, orașul
Pușkino, 1953**

Unitatea militară Bălți, 1957

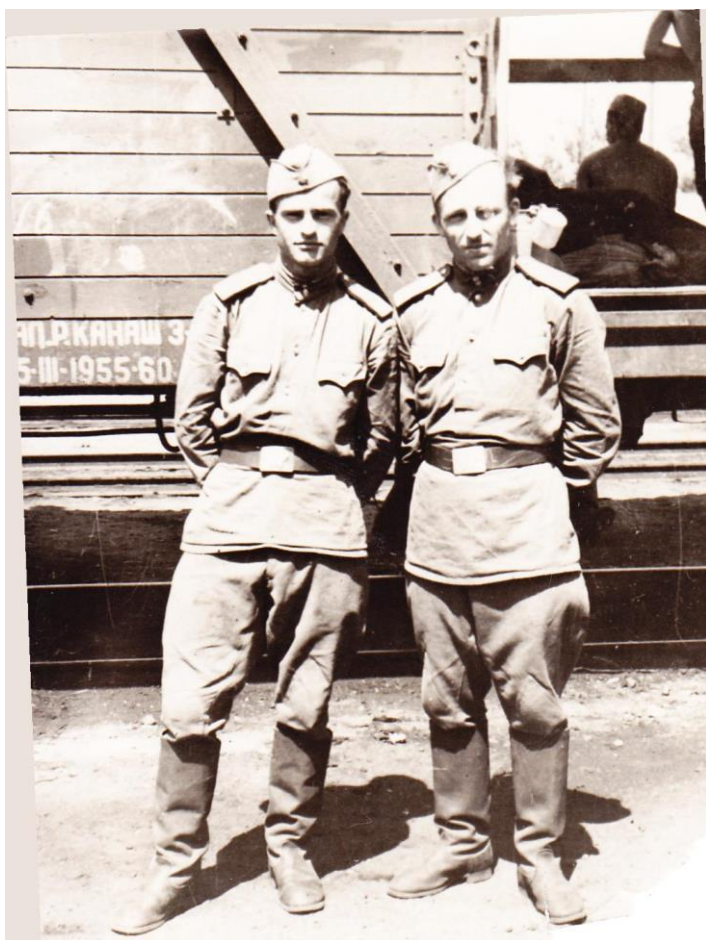
**Cu toată familia, nanul Iacob și colegul de facultate
Andrei Izman (vara, 1958)**

**Sora - Viorica Chircă, Artistă a poporului din
Republica Moldova (Teatrul "Mihai Eminescu")**

**Mama Eugenia cu nepoții Larisa,
Marcel, Sergiu și Jenel**

În drum spre poligonul din Ucraina, 1958

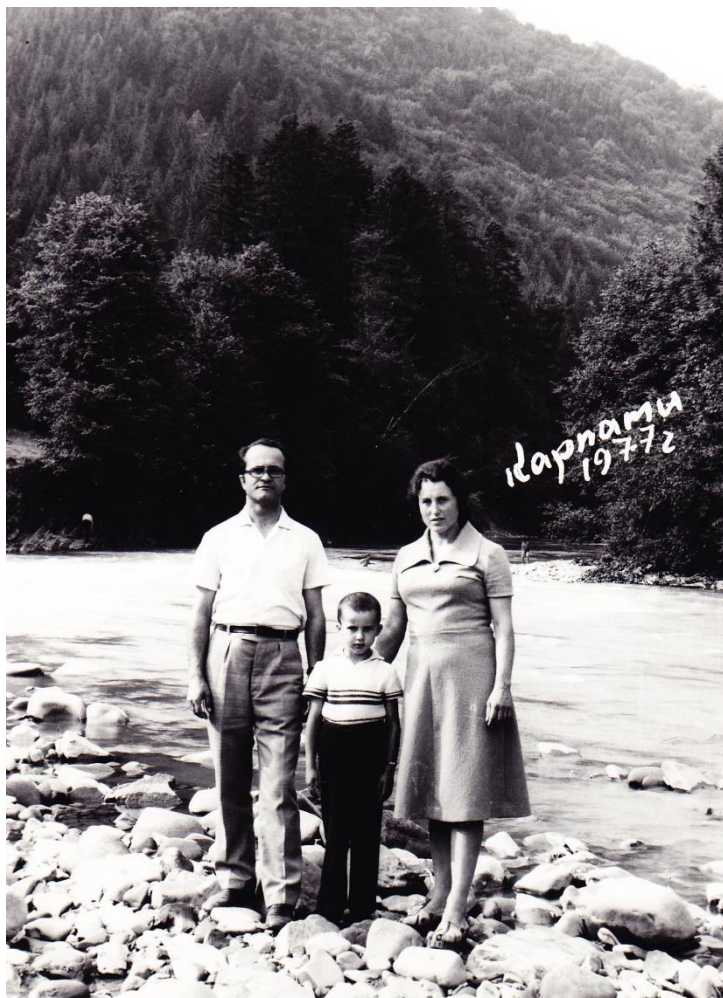
Împreună cu colegii de facultate, 1958

Ziua căsătoriei, 8 octombrie, 1966, Chișinău

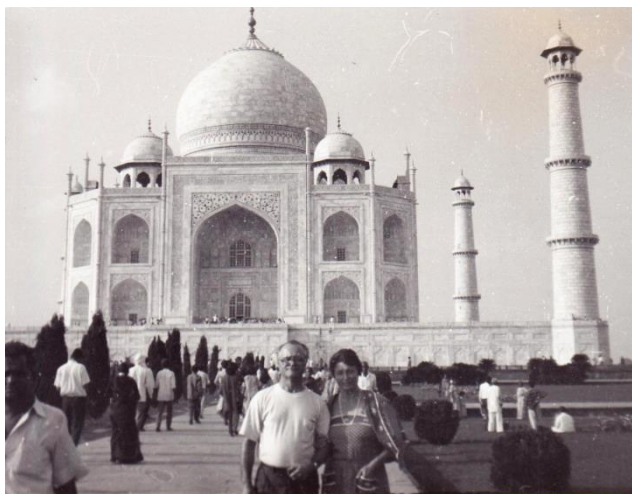
Prin munții Caucazului, 1975

**Localitatea Morșin, Ucraina, Carpați,
cu soția și feciorul Sergiu, 1977**

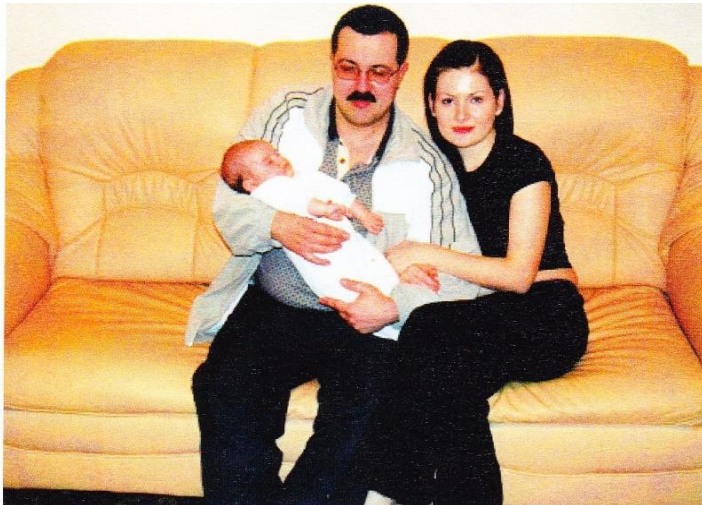
Familia profesorului Chircă înainte ca fiul Marcel să plece la armată (1985)

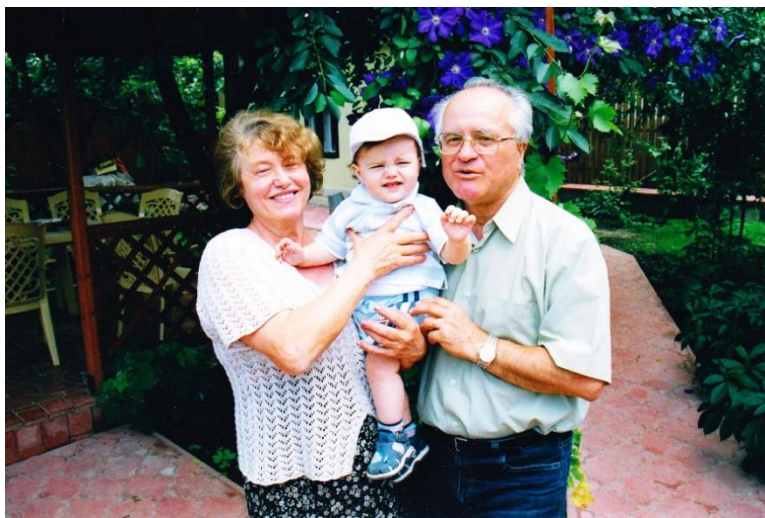
Taj Mahal, India, decembrie 1990

Cu familia în croazieră pe Nistru

O nouă familie Chircă - feciorul Marcel cu soția Mariana și nepoțelul Alin

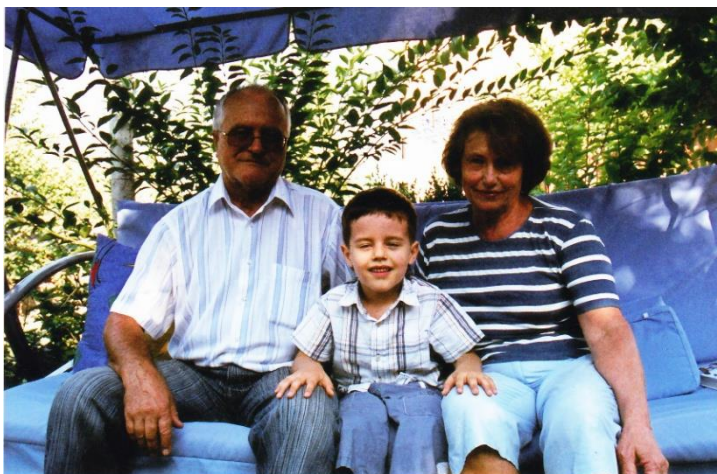
Cu soția și nepoțelul Alin

Cu nepotul Alin în curtea casei

Cu nepoțelul Alin în curtea casei

Cu soția și primul nepot în curtea casei

**Cu feciorul Marcel, nora Mariana și primul nepot
în fața casei**

Feciorii, nepotul și soția cu părinții la casa părintească (satul Alexandreni, Edineț)

Cu fratele, surorile și cumnatul Petru Baracci, acasă la părinți, Valea-Dicescu, Chișinău

Nepoțica Paolina

Nepotul Alin cu surioara Paola

Cu soția și fiul Sergiu în Canada, Ottawa

La Veneția, Italia

Niagara, 2002

Viena, Austria

Veneția, Piața San Marco

Locuri pitorești din România

În Egipt, zona piramidelor

**14.07.2002, Montreal, Catedrala Sf. Iosif, împreună
cu nepoata Valentina**

Iulie 2002, Las Vegas, SUA

**Iulie 2002, împreună cu feciorul Sergiu,
Marile Canioane din SUA**

2002, Toronto, Canada

Julie 2002, Las Vegas, SUA

Montreal, Canada, cu copiii nepoțicăi Valentina

San-Marino, 2004

Florența, Italia 2004

San-Marino 2004, cu feciorul Sergiu

Cu familia feciorului Sergiu, soția Tatiana, nepoțelul Daniel, rude, București, 2013

Feciorul Sergiu, soția Tatiana, nepoțelul Daniel, București, 2013

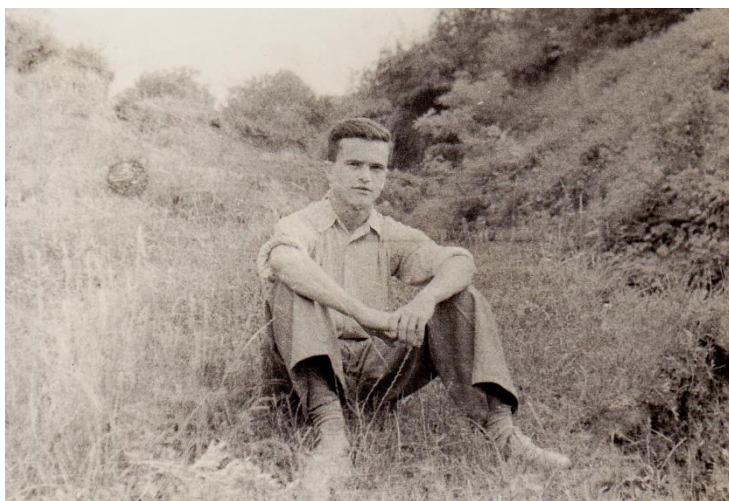
**Cu soția, cuscră și familia feciorului Sergiu,
București, 2013**

La București, 2013, cu familia feciorului Sergiu

**Tabăra pionierească, 1955, satul Scoreni, Strășeni,
educator timp de o lună**

1957, student în anul 4

La practică, februarie 1957, Chișinău, Uzina „Electronormali” cu specialiștii secției de planificare

Comisia de Stat de examinare a studenților „Economia muncii”, iunie 1974

07.11.73, la demonstrația de 7 noiembrie în Chișinău

Prof. S.Chircă - Șef al Catedrei „Economia și Sociologia muncii” cu un grup de absolvenți (1984)

După votarea Declarației de Independență

**Prorectorul cu activitatea științifică Sergiu I. Chircă
în timpul convorbirilor cu Președintele Republicii
Moldova, Mircea Snegur, și primul rector al ASEM -
profesorul Paul Bran (1993)**

Cu delegația din România la Orheiul Vechi

**Alături de primul Doctor Honoris Causa al ASEM,
academicianul N. N. Constantinescu
(București), 11.XII.95**

**15.10.1996, Spitalul clinic municipal
Sf. Arhanghel Mihail (sfintirea)**

**Mai 1998. Complexul Sportiv al ASEM, darea în
exploatare oficială**

La ziua de naștere cu Silvia Ghinculov

**Decembrie 1998 – ASEM, ajunul Anului Nou,
cu Gheorghe Moldovanu – prof. univ., șef catedră**

Cu ocazia celor 30 de ani ai Catedrei „Economia și Sociologia muncii” (actualmente, Catedra „Management social”), 2000

În Consiliul specializat de susținere a tezelor de doctorat

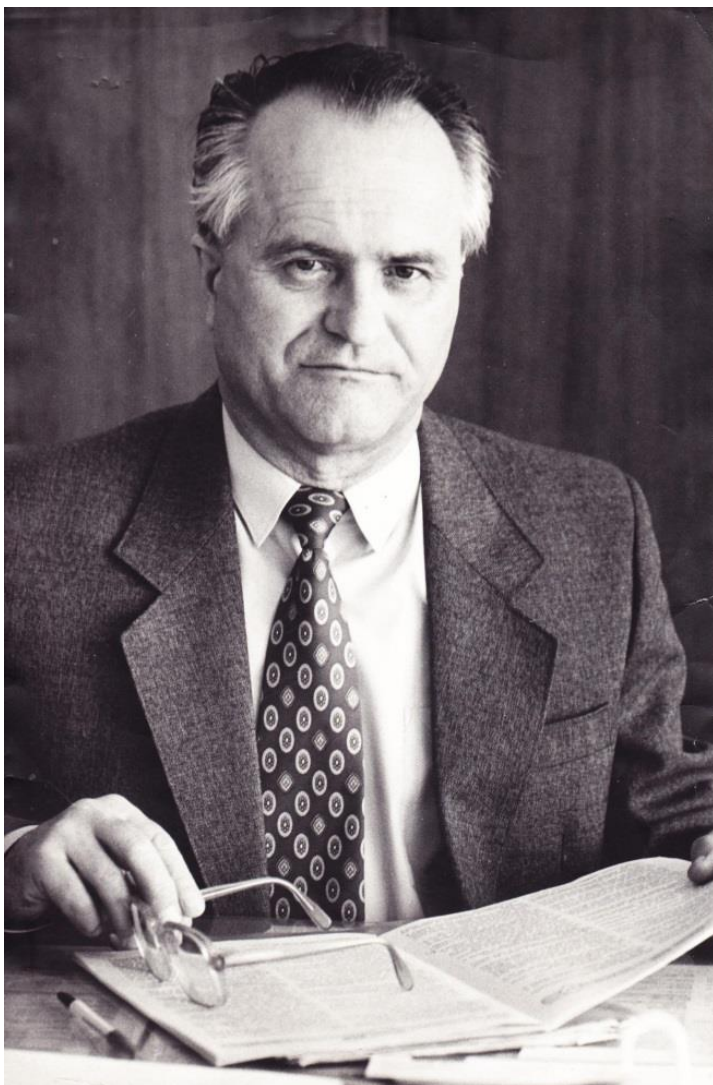
Hotel „Muntenia”, Pitești, România, sfârșit de octombrie 2003, rămas bun de la simpozionul româno-moldav

În aula Academiei Române, unde am prezentat referatul despre economia Republicii Moldova

**Sergiu Ion Chircă – Șef al Departamentului Relații
externe și Studii postuniversitare, ASEM – 2004**

Prim-prorector al ASEM

Echipa rectoratului ASEM, 1996

La ziua de naștere cu colegii de la ASEM

**Cu delegația Institutului Economiei Naționale din
București, Vadul lui Vodă**

**La redacția săptămânarului “Literatura și Arta”
al Forumului Democratic al Românilor
din Republica Moldova**

În Palatul Național de ziua învățătorului

**Profesorul Sergiu Chircă la 73 de ani, 10.10.2007,
cu doctorandele Liliana Eremei și Marina
(Mândrescu) Băieșu**

**Cu surioara Viorica, artistă a poporului
și fratele Dumitru**

**Aniversarea de 75 de ani, ASEM, 12.10.2009, alături
de trei academicieni, Gheorghe Duca, Teodor Furdui,
Grigore Belostecinic**

**La ziua de naștere 2009, împreună cu prof. univ.,
Alexandru Onofrei, prieten adevărat**

O fotografie de suflet, ASEM 2009

Cu profesor universitar Nicolae Belli din București

12.10.2009 cu Eugenia Berghe, contabil-șef al ASEM

**12.10.09, cu colegii de la ASEM,
în frunte cu Leonida Ambrosi**

**16.10.2009 – 75 de ani, sediul redacției
hebdomadarului „Literatura și Arta”**

**16.10.2009 – 75 de ani, sediul redacției
hebdomadarului „Literatura și Arta”**

**16.10.2009 – 75 de ani, sediul redacției
hebdomadarului „Literatura și Arta”**

**26 aprilie 2010, semnarea Declarației de
Independență, arsă de către comuniști la 7 aprilie
2009, cu Alexandru Moșanu**

Cu Mircea Druc, când s-a semnat a doua oară Declarația de Independență

**Octombrie 2010, aniversarea Catedrei „Investiții și
piețe de capital”, ASEM**

**Cu profesorii William Bacon (SUA) și Dumitru
Moldovanu, București**

LUCRĂRI PUBLICATE

Monografii, cărți, broșuri

1. Uniunea Europeană sau „Uniunea Euroasiatică?": (Eseu în formă de întrebări și răspunsuri în limbile română și rusă) / Sergiu I. Chircă; Academia de Studii Economice a Moldovei. – Chișinău: ASEM, 2013. – 82 p.
2. Bessarabia. Unknown to the West: (a Book for Everyone) / Sergiu I. Chircă; transl. from rom. by Eleonora Rusnac. – Chișinău: Arc, 2013. – 262 p.
3. ФЕНОМЕН „Basarabia” / С. И. Киркэ. – Chișinău : Arc, 2013. – 265 p. – ISBN 978-9975-61-706-2.
4. Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut / Sergiu I. Chircă. – Ed. a 2-a. – Chișinău: Arc, 2012. – 228 p.
5. Basarabia dezmembrată și rătăcită între Est și Vest / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: Arc, 2011. – 326 p. – Bibliogr. în notele de subsol. – ISBN 978-9975-61-608-9.
6. Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: Arc, 2011. – 236 p.
7. Sisteme economice în timp și spațiu / Sergiu Ion Chircă. – Chișinău: Arc, 2009. – 248 p. – Bibliogr.: p. 240–243. – ISBN 978-9975-61-531-0.
8. Mecanismele sistemelor economice / S. Chircă. – Chișinău: ASEM, 2004. – 402 p. – Antet.: Acad. de Studii Econ. din Moldova. – ISBN 9975-75-230-6.
9. Basarabia. Lupta continuă / Sergiu I. Chircă. – Chișinău : Arc, 2000. – 350 p.
10. Mecanismele economice / Sergiu I. Chircă; red. Mihai Milca. – București: Ed. Economică, 1999. – 384 p.

– Bibliogr.: p. 373–384. – ISBN 973-590-99-8.

11. Mecanisme de funcționare a economiei: în 2 vol. / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: ASEM, 1997. – Vol. 1. – 1997. – 240 p.; Vol. 2. – 1997. – 307 p. – Bibliogr.: p. 300–305.

12. Problemele integrării economice a Republicii Moldova cu România / Sergiu I. Chircă, C. Ionete, M. Roșcovan ...; Institutul de cercet. șt. în domeniul informației tehnico-economice. – Chișinău: I.C.S.I.T E, 1993. – 72 p.

13. Экономика труда в системе социалистического хозяйства / С. И. Киркэ. – Кишинёв: Картя Молдовенеаскэ, 1987. – 178 с.

14. Методика распределения коллективной премии за основные результаты хозяйственной деятельности между членами экономической службы / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1985. – 14 с.

15. Региональные проблемы процесса создания материально-технической базы коммунизма в СССР (на материалах МССР) / С. И. Киркэ. – Кишинёв: Картя Молдовенеаскэ, 1979. – 256 с.

16. Региональные проблемы процесса создания материально-технической базы коммунизма в СССР: автореф. дис. ... д-р. экон. наук / С. И. Киркэ. – Ленинград, 1979. – 42 с.

17. Темпы и пропорции экономического развития союзной республики (на примере МССР) / С. И. Киркэ. – Кишинёв: Картя Молдовеняскэ, 1973. – 184 с.

18. Исследования уровня развития и структуры промышленности союзной республики / С. И. Киркэ. – Кишинэу: [s. n.], 1970. – 132 с.

19. Ритмичная работа облегчает выполнение плана / С. И. Киркэ. – Кишинёв: Картеа Молдовенеаскэ, 1967. – 74 с.

20. Rezervele interne de producție și folosirea lor / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1965. – 55 p.

21. Машиностроительный комплекс Молдавской ССР. Состояние и перспективы развития / С. И. Киркэ, М. Макеенко, А. Коваленко. – Кишинёв: Карта Молдовеняскэ, 1966. – 145 с.

22. Вопросы повышения производительности труда в машиностроении и металлообработке Молдавии / С. И. Киркэ. – Кишинёв: Карта Молдовеняскэ, 1964. – 136 с.

23. Пути повышения производительности труда в машиностроении и металлообработке Молдавии: автореф. дис. ... канд. экон. наук / С. И. Киркэ. – Киев, 1963. – 21 с.

*Articole în ediții periodice și culegeri de articole.
Teze și autoreferate*

2014

24. Biserica Rusă susține războiul declanșat de Putin / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. - 2014. – 28 aug. – P. 9.

2013

25. Anatol Corobceanu: un exemplu și pentru demnitarilor de astăzi / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2013. – 24 ian.

26. Cu privire la soluționarea conflictului din Transnistria / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2013. – 31 ian.

27. Declarația Omului emerit în științe din Republica Moldova, membru de onoare al Academiei Române, profesorul universitar Sergiu Ion Chircă / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2013. – 3 oct.

28. Iarăși “Cu privire la soluționarea conflictului din Transnistria” / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2013. – 7 febr.

29. Rătăciți între Est și Vest / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2013. – 24 oct.

30. Uniunea Euroasiatică – pericol strategic pentru Republica Moldova / Sergiu Ion Chircă // Conferința științifică internațională „60 de ani de învățământ economic superior în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic”, 27–28 sept. 2013. – Chișinău, 2013. – Vol. 1. – P. 13-18.

31. Uniunea Europeană sau „Uniunea Euroasiatică”? / Sergiu I. Chircă // Euroeconomia XXI : săptămânal financiar-economic Sibiu. – 2013. – 4 oct.; 11 oct.; 18 oct.; 25 oct.

2012

32. Aderarea Republicii Moldova la UE devine tot mai pragmatică / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2012. – 9 feb.

33. Alianța, speranța și testul la sinceritate / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2012. – 21 iun.

34. Capcana lui Vladimir Putin pentru Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 2 mar.

35. Consecințele „pachetului trei energetic” al UE pentru piața gazelor naturale / Iulian Viță, Sergiu I. Chircă // Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, 28-29 apr. 2012. – Chișinău, 2012. – Ed. a 10-a. – P. 271-272.

36. În ajunul sosirii Angelei Merkel la Chișinău / Sergiu I. Chircă // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 10 aug.

37. Instruirea economică universitară: aspectul abstract, cultural, aplicativ / Sergiu Ion Chircă // Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, 28-29 sept. 2012. – Chișinău, 2012. – Vol. 1. – P. 29-33.

38. Niște cuvinte pe care aș fi vrut să i le spun... / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2012. – 11 oct.

39. Particularitățile managementului instituțional în Republica Moldova în cadrul procesului de integrare în Uniunea Europeană / Dorina Stăvilă, Sergiu I. Chircă // Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, 28-29 apr. 2012. – Chișinău, 2012. – Ed. a 10-a. – P. 230-233.

40. Politici și strategii de piață în mass-media / Mariana Midrigan, Sergiu I. Chircă // Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, 28-29 apr. 2012. – Chișinău, 2012. – Ed. a 10-a. – P. 273-276.

41. Transnistria ar putea fi declarată „zonă ocupată” / Sergiu I. Chircă // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 2 mar.

42. URSS – 2 și clasa politică de la Chișinău / Sergiu I. Chircă // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 6 ian.

2011

43. Inegalități sociale în Moldova Sovietică, fără termen de prescripție / Sergiu I. Chircă // Cartier Istoric. – 2011. – P. 563-598.

44. Misiunea Patriarhului Kiril în Basarabia / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2011. – 20 sept.

45. Politica Patriarhului Kiril destabilizează lumea ortodoxă / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2011. – 3 oct. ; 7 oct.

46. Specificul pieței europene a gazelor naturale / Sergiu I. Chircă, Iulian Viță // Conferința Științifică Internațională „Republica Moldova: 20 de ani de reforme economice”, 23-24 sept. 2011. – Chișinău, 2011. – Vol. 1. – P. 153-155.

2010

47. Curtea Constituțională sovietică ne învață istorie / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2010. – 15 iul.

48. Discuțiile privind Codul educației lasă în urmă esența instruirii și cercetării / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2010. – 27 mai.

49. Enciclopedia „Republica Moldova”: denaturări sub aspect economic / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2010. – 1 apr.

50. Moldovenismul primitiv – obstacol pentru integrarea Republicii Moldova în UE / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2010. – 15 apr.

51. Piața europeană a gazelor naturale și prețul acestora / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2010. – 22 iun.

52. Politica sau onoarea în relațiile moldo-ruse / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2010. – 14 ian. – P. 6.

53. Reverberații. Două condiții / Sergiu I. Chircă // Magazin istoric. – 2010. – Nr. 2. – P. 10-13.

54. Știu organele de drept cine stă în spatele preotului A. Cibric? / Sergiu I. Chircă // Timpul. – 2010. – 27 ian. – P. 5.

2009

55. Basarabie orfană / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2009. – 22 ian.

56. Cine dorește ca R. Moldova să fie o vecină veșnică a Uniunii Europene... / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2009. – 27 aug.

57. Despre așa-numita variantă „Kosovo” pentru Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2009. – 3 dec.

58. Despre monografia „Fundamentarea de noi abordări metodologice ale managementului strategic și cros-cultural în contextul megatendințelor socio-economice” / Sergiu I. Chircă // Revista Economică. – 2009. – Nr. 5. – P. 39-42.

59. E pe sfârșite epoca nomenclurii comuniste / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2009 – 10 sept.

60. Schimbarea se cere a fi radicală / Sergiu I. Chircă // Jurnal de Chișinău. – 2009. – 4 sept.

61. Экономический рост без развития страны / С. И. Киркэ // Банки и финансы. – 2009. – Nr 9. – С. 16-39.

2008

62. 90 de ani de la demararea procesului de realizare a statului național unitar român: [interviu realizat cu Dl academician Sergiu I. Chircă] / Sergiu I. Chircă // *Economia XXI.* – 2008. – Nr. 1. – P. 4.

63. Academicianul N. N. Constantinescu a iubit și susținut Basarabia / Sergiu I. Chircă // *Economistul.* – 2008. – 27 mar.

64. Chișinăul – cea mai exploatată capitală din Europa : [aspecte econ.] / Sergiu I. Chircă // *Jurnal de Chișinău.* – 2008. – 29 febr. – P. 8.

65. Independența științei și integrarea cercetării cu instruirea în Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Conferința științifică internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii: probleme și soluții pentru România și Republica Moldova”, 26-27 sept. 2008. – Chișinău, 2008. – Vol. 1. – P. 314-318.

66. Regimul comunist distruge școala universitară națională / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta.* – 2008. – 14 febr.

67. Republica Moldova a ratat dezvoltarea viabilă / Sergiu I. Chircă, Natalia Lobanov // Conferința științifică internațională „Creșterea competitivității și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere”, 28-29 sept. 2007. – Chișinău, 2008. – Vol. 1. – P. 19-20.

2007

68. Al doilea Pact Molotov-Ribbentrop? / Sergiu I. Chircă // *Timputul.* – 2007. – 26 dec.

69. Câteva reflecții despre noi și migrație / Sergiu I. Chircă, Larisa Cuznețov, Daniela Dermengi // *Didactica*

Pro. – 2007. – Nr. 5–6. – P. 2-10.

70. Ce s-a întâmplat cu limba noastră cea română pe parcursul celor 18 ani de la adoptarea legislației lingvistice?: [ancheta „LA” cu oameni de cultură și politică: Mihai Cimpoi, Petru Soltan, Sergiu I. Chircă, ...] / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2007. – 30 aug.

71. Clica comunistă a privatizat independența / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2007. – 30 aug.

72. Premisele inițiale ale tranziției la economia de piață din Republica Moldova și impactul lor ulterior / Sergiu I. Chircă // *Analele Academiei de Studii Economice din Moldova*. – Chișinău, 2007. – Vol. 5. – P. 136-141.

73. Președintele Academiei Române la ceas aniversar / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2007. – 10 mai.

74. Un fenomen istoric / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2007. – 14 iun.

75. Un pilon al științei academice / Sergiu I. Chircă // *Timpul*. – 2007. – 14 mar.

2006

76. Comunismul științific sovietic sub acoperirea istoriei integrate: [pe marginea predării cursului de ist. integrată în învăț. preuniv.] / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2006. – 5 oct. – P. 7.

77. De ce tace România / Sergiu I. Chircă // *Ziua*. – 2006. – 25 oct.

78. Evoluția geopolitică din sud-estul Europei și soarta Republicii Moldova: [rap. prez. la cel de al 30-lea

Congres al Acad. Româno-Americane, Chișinău, 6 iul. 2006] / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2005. – 11 aug.

79. Gheorghe Reabțov la 60 de ani / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2006. – 13 apr.

80. În R. Moldova încă nu este format un sistem economic contemporan / Sergiu I. Chircă // *Economie teoretică și aplicată*. – 2006. – Nr. 1. – P. 12-15.

81. Nu loviți în statalitatea Republicii Moldova: [pe marginea cărții „Statalitatea poporului moldovenesc” de Victor Stepaniuc] / Sergiu Ion Chircă // *Timpul*. – 2006. – 24 mar.

82. O insultă adusă Basarabiei / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2006. – 28 dec.

83. Politica șantajului se întoarce ca un bumerang împotriva Rusiei / Sergiu I. Chircă // *Timpul*. – 2006. – 6 ian.

2005

84. Evoluția geopolitică din sud-estul Europei / Sergiu I. Chircă // *Annual Congress of the American Romanian Academy of Arts and Sciences (ARA), The Academy of Economic Studies of Moldova*, 5-10 July 2005. – Chișinău, 2005. – P. 16-19. – Bibliogr.: p. 19.

85. Recensămînt contrafăcut / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2005. – 2 iun.

86. Uniunea Europeană – garant real al dezvoltării viabile a Republicii Moldova / Sergiu I. Chircă // *Analele Academiei de Studii Economice din Moldova*. – Chișinău, 2005. – Vol. 3. – P. 120-126. – Bibliogr.: p. 126.

2004

87. Academicianul Nicolae Dabija și deznaționalizarea / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2004. – 10 iun.

88. Avem aceeași cultură, vorbim aceeași limbă / Sergiu I. Chircă // *Academica*. – 2004. – Nr 31. – P. 17-20.

89. Despre instruire și educație / Sergiu I. Chircă // *Didactica Pro*. – 2004. – Nr 3. – P. 34-37.

90. Integrarea europeană prin educație și învățământ / Sergiu I. Chircă // *Didactica Pro*. – 2004. – Nr 1. – P. 23-25.

91. Integrarea Republicii Moldova în UE: doleanțe, cerințe, realitate / Sergiu I. Chircă // *Integrarea europeană și competitivitatea economică: simpoziu intern.*, 23-24 sept. 2004. – Chișinău, 2004. – Vol. 1. – P. 10-13.

92. Integrarea Republicii Moldova în UE. Declarațiile oficiale și realitatea faptelor / Sergiu I. Chircă // *Economistul*. – 2004. – 20 iul. – P. 11.

93. Războiul de 200 ani Rusia l-a pierdut / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2004. – 8 apr.

94. Uniunea Europeană – garantul dezvoltării Republicii Moldova / Sergiu I. Chircă // *The 29th Annual Congress of the American Romanian Academy of Arts and Sciences (ARA)*, 7-12 sept. 2004. – Bochum, 2004. – P. 120-126.

95. Uniunea Europeană – ocrotitor și garant de încredere al Republicii Moldova / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 2004. – 9 dec.

96. Valori fundamentale noi – premisă inițială a integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană /

Sergiu I. Chircă // România și Republica Moldova: potențialul competitiv al economiilor naționale. Posibilități de valorificare pe piața internă, europeană și mondială. – București, 2004. – Vol. 1. – P. 57-60.

2003

97. Am avut noroc la profesori : (Pagini de istorie): [interviu] / Sergiu I. Chircă; înregistrat de Elena Șorina // Capital (Moldova). – 2003. – 2 oct. – P. 10.

98. Chișinăul românesc de altădată... / Sergiu I. Chircă // Limba română. – 2003. – Nr. 4-5. – P. 91-92.

99. Democrație prin șoc / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2003. – 10 apr.

100. Economia modernă are nevoie de un alt sistem de valori fundamentale / Sergiu I. Chircă // Academica. – 2003. – P. 62-64.

101. Să păstrăm mai multe minți lucide / Sergiu I. Chircă // Capital. – 2003. – 6 feb.

102. Vendeta politică a dictatorului Ivan Bodiul / Sergiu I. Chircă. – Jurnal de Chișinău. – 2003. – 14 feb.

103. Если нечего скрывать / С. И. Киркэ // Аргументы и факты – 2003. – № 11.

104. Мне повезло с педагогами / С. И. Киркэ // Capital – 2003. – 2 окт.

105. Настало время серьезного отношения к науке / С. И. Киркэ // Capital. – 2003. – 17 апр.

106. Нужна ли нам атомная станция? / С. И. Киркэ. // Аргументы и Факты – 2003. – № 49.

107. ПО. Если нечего скрывать / С. И. Киркэ // Аргументы и Факты. – 2003 – № 12.

2002

108. A Step forward and three backward in bassarabian market economy / Sergiu I. Chircă // Le XIII-e Congrès International d'Histoire Économique, Buenos Aires, Argentine, 22-26 juillet 2002 – Section 63 „Les pays de l'Europe Centrale et de l'Europe de l'Est: allez, retour, allez vers l'économie de marchè (1850–2000)”. La Prèconfèrence de l'Universit, „Lucian Blaga” de Sibiu, 4-5 avril 2002. – Sibiu, 2002. – P. 81-91.

109. Corelarea dintre reforma managerială și economia viitorului / Sergiu I. Chircă // Economica. – 2002. – Nr. 1. – P. 6-10.

110. Masteratul – învățământ european cu accent moldovenesc / Sergiu I. Chircă // Capital. – 2002. – 27 ian.

111. O reformă ce nu ține cont de economie și viitor / Sergiu I. Chircă // Flux. – 2002. – 18 ian.

112. Un pas înainte și trei pași înapoi pentru economia de piață din Basarabia / Sergiu I. Chircă // Academica. – 2002. – Nr. 7. – P. 7-9.

113. Мастерат – европейское образование с молдавским акцентом / С. И. Киркэ // Capital. – 2002. – Nr 38. – P. 11-12.

2001

114. Corectarea politicii economice a tranziției / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 2001. – 9 apr.

115. De ce a ratat Republica Moldova integrarea europeană / Sergiu I. Chircă // România și Republica Moldova: un deceniu de colaborare în cercetarea științifică economică. – București, 2001. – P. 391-396.

116. Efectele teoriei monetariste și ale Uniunii Europene în promovarea tranziției / Sergiu I. Chircă // Economie și finanțe. – 2001. – Nr 2. – P. 50-57.

117. Instruirea și educația în școala superioară contemporană / Sergiu I. Chircă // Analele Academiei de Studii Economice din Moldova. – Chișinău, 2001. – Vol. 1. – P. 121-122.

118. Insuccesul tranziției este deopotrivă insuccesul teoriei monetariste, cât și al UE / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 2001. – 26 ian.

119. Necesitatea corectării politicii economice a tranziției / Sergiu I. Chircă // Economie și finanțe. – 2001. – Nr. 3. – P. 16-21.

120. O oportunitate ratată / Sergiu I. Chircă // Economie și finanțe. – 2001. – Nr. 8-9. – P. 38-41.

121. Uniunea Europeană în fața unor probleme serioase / Sergiu I. Chircă // Drept, economie și informatică. – 2001. – Nr. 5. – P. 19-24.

2000

122. Cum să scăpăm de închisoarea popoarelor / Sergiu I. Chircă // Ziarul Național. – 2000. – 20 iul.

123. Energetica – reperul de bază al integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană / Sergiu I. Chircă // Strategii și modalități de intensificare a colaborării dintre Moldova și România în condițiile extinderii Uniunii Europene spre Est: simpoz. șt. int., 28-29 sept. 2000. – Chișinău, 2000. – Vol. 2. – P. 15-18.

124. Ideea națională, unionismul și nomenclaturismul / Sergiu I. Chircă // Glasul Națiunii. – 2000. – 26 apr. – P. 4.

125. Republica Moldova – structura etnică / Sergiu I. Chircă // Academica. – 2000. – Nr. 5. – P. 8-10.

126. Vom avea sau nu vom avea energie electrică? / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 2000. – 24 aug. – P. 3.

127. Zece ani de transformări radicale în R. Moldova / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 2000. – 17 ian.

1999

128. Calea R. Moldova în oceanul geoeconomic rămâne aceeași ca odinioară / Sergiu I. Chircă // Dezvoltarea. – 1999. – 14 oct.

129. Ce fel de stat este Republica Moldova? / Sergiu I. Chircă // Libertatea. – 1999. – 17 feb.

130. Despre datoriile financiare ale fostei URSS / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 1999. – 2 sept.

131. Independența noastră mai înseamnă și ieșirea din robia bisericii imperiale / Sergiu I. Chircă // Flux. – 1999. – 15 ian.

132. Metodologie / Sergiu I. Chircă // APK: Экономика и управление. – 1999. – Nr 9. – P. 15-16.

133. Singura șansă de integrare a Republicii Moldova în structurile europene este prin România și cu România / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1999. – 27 sept.

1998

134. ASEM în sistemul universitar Est-European / Sergiu I. Chircă // Direcțiile și formele restructurării sistemului de învățământ economic superior în Republica Moldova: simpoz. metodico-șt. int., 5-6 noiem. 1997. – Chișinău, 1998. – P. 26-29.

135. Comentariu privind criza financiară din Federația Rusă / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 1998. – 10 sept.

136. Economisții pentru mileniul trei / Sergiu I. Chircă // Economie și finanțe. – 1998. – Nr. 7. – P. 62-64.

137. Premisele inițiale ale tranziției la economia de piață în Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Economica. – 1998. – Nr. 5. – P. 49-53.

138. Republica Moldova a pierdut tranziția / Sergiu I. Chircă // Libertatea. – 1998. – 21 oct.

1997

139. Convenția Democrată – temelia blocului național unit / Sergiu I. Chircă // Țara. – 1997. – 31 oct.

140. Formarea economiei naționale în condițiile presiunii regionale / Sergiu I. Chircă // Adevărul economic. – 1997. – Nr. 43. – P. 4-6.

141. Formarea economiei naționale în condițiile presiunii regionale. Dileme și priorități strategice / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1997. – 3-4 oct. – P. 4-6.

142. Principiile de bază ale restructurării unităților economice industriale aflate în criză / Sergiu I. Chircă // Post-privatization period in Eastern Europe: a chance for

enterprises and shareholders: proceedings of the international conference, 15–17 oct., 1997. – Chișinău, 1997. – P. 123-125.

143. Strategia și tactica luptei de eliberare națională a basarabenilor / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 1997. – 4 dec.

144. Sunt adept al unui bloc național / Sergiu I. Chircă // Libertatea. – 1997. – 19 noiem.

145. The basic principles of restructuring economic industrial units that are in crisis / Sergiu I. Chircă // Post privatization period in Eastern Europe. – Chișinău, 1997. – P 59-61.

1996

146. Evoluții Europene și Republica Moldova / Sergiu I. Chircă. // Integrarea Republicii Moldova și României în structurile economice europene: simpoz. șt., 25-26 sept. 1996. – Chișinău, 1996. – P. 9-21.

147. Fundamentalismul moldovenesc – armă a imperiului și pericol pentru Europa / Sergiu I. Chircă // Literatura și arta. – 1996. – 11; 18 apr.

148. Fundamentalismul moldovenesc / Sergiu I. Chircă // Economistul. Economie teoretică și aplicată. – 1996. – Nr. 36. – P. 1, 18-24.

149. Integrarea în sistemul internațional / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1996. – 24 sept.

150. Orientarea economică a Republicii Moldova în cadrul evoluției europene / Sergiu I. Chircă // Economie și finanțe. – 1996. – Nr 10-12. – P. 97-98.

151. Republica Moldova în vârtejul evoluției europene / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 1996. – 28 noiem.

152. Republica Moldova între CSI și Uniunea Europeană / Sergiu I. Chircă // Economia românească – criză, adaptare, integrare euroatlantică: conf. șt. intern., 16-18 mai 1996. – Sibiu, 1996. – P. 67-72.

1995

153. Cadre pentru economia de piață / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1995. – 9 sept.

154. Condiții și obstacole în calea integrării celor două state românești / Sergiu I. Chircă // Anale Institutul Național de Cercetări Economice. – 1995. – Vol. 15. – Nr. 1-2. – P. 15-18.

155. Criza socio-economică și politică în Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1995. – 28 iun.

156. Încotro va merge agricultura Republicii Moldova / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1995. – 17 ian.

157. Inovația și reformele economice / Sergiu I. Chircă // Intellectus. – 1995. – Nr. 2. – P. 58-59.

158. Localnicii – pesimiști. Organismele financiare internaționale–optimiste: Reforma economică în Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1995. – 11 ian.

159. Păi cine totuși face politică / Sergiu I. Chircă // Săptămâna. – 1995. – 1 dec.

160. Populația orientată în trei direcții contradictorii / Sergiu I. Chircă // Economistul. – 1995. – 3 mai.

161. Pregătirea și perfecționarea cadrelor cu orientare către relațiile de piață / Sergiu I. Chircă // *Economie și finanțe*. – 1995. – Nr. 0. – P. 24-28.

162. Profesionismul – baza succeselor în orice activitate / Sergiu I. Chircă // *Moldova Suverană*. – 1995. – 14 oct.

163. Spre ce economie de piață merge Republica Moldova? / Sergiu I. Chircă // *Formarea economiei eficiente prin forțele pieței: simpoz. șt.*, 4-5 mai 1995. – Chișinău, 1995. – Vol. 1. – P. 4-7.

164. Tendințe în dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova și a factorului uman / Sergiu I. Chircă, Sergiu S. Chircă // *Economica*. – 1995. – Nr. 1. – P. 61-68.

1994

165. Probleme actuale ale managementului reformelor economice / Sergiu I. Chircă, Marcel Chircă // *Economica*. – 1994. – Nr. 3-4. – P. 58-60.

1993

166. Cine și ce politică face / Sergiu I. Chircă // *Moldova Suverană*. – 1993. – 23 mar.

167. Congresul I al Intelectualității din Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // *Literatura și Arta*. – 1993. – 14 ian.

168. Integrarea economică moldo-română – necesitate vitală pentru Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // *Integrarea economică a Republicii Moldova cu România: simpoz. șt.*, 7-9 dec. 1992. – Chișinău, 1993. – P. 10-13.

169. Lumea cum n-ar trebui să fie.../ Sergiu I. Chircă // Glasul Națiunii. – 1993. – Nr 16.

170. O apreciere generală a desfășurării reformei economice în Republica Moldova / Sergiu I. Chircă // Economia de tranziție și dezvoltarea economică : simpoz. șt., 28-30 oct. 1993. – București, 1993. – P. 4.

171. Tradiție, realitate și perspective în agricultură / Sergiu I. Chircă // Aspectele social-economice ale perioadei de tranziție la economia de piață în Republica Moldova: conf. șt., 23-24 apr. 1993. – Chișinău, 1993. – P. 48.

1992

172. Să nu cădem pradă ambițiilor străinilor / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1992. – 4 aug.

173. Мнение о приватизации / С. И. Киркэ // Независимая Молдова. – 1992. – 10 янв.

174. Мы решили удавиться за компанию / С. И. Киркэ // Независимая Молдова. – 1992. – 10 янв.

175. Последний шанс: [О путях выхода Молдовы из экономического кризиса] / С. И. Киркэ // Независимая Молдова. – 1992. – 25; 28 янв.

1991

176. Cum să restructurăm mentalitatea economică / Sergiu I. Chircă, Eugeniu Hrișcev // Politica. – 1991. – Nr. 3. – P. 94-95.

177. În parlament: jocul politic e în toi. Iar pe frontul economic nimic nou / Sergiu I. Chircă // Literatura și Arta. – 1991. – 14 mar.

178. Independența, fără efortul nostru productiv, e o vorbă goală / Sergiu I. Chircă // Vocea Poporului. – 1991. – 22 oct.

179. O șansă din cele puține / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1991. – 14 iun.

180. Ultimul deceniu din mileniu / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1991. – 1 ian.

181. Viața satului și destinul neamului nostru / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1991. – 13 mai.

1990

182. Autogestiune regională: scopuri și principii / S. I. Chircă, M. S. Chircă // Economie și sociologie. – 1990. – Nr. 1. – P. 9-16.

183. Cu privire la concepția de autonomie socio-economică a RSSM / Sergiu I. Chircă // Tinerimea Moldovei. – 1990. – 17 ian.

184. Dualism în guvernare / Sergiu I. Chircă // Moldova Suverană. – 1990. – 20 oct.

185. Particularitățile și obstacolele de tranziție la economia de piață în Moldova Suverană / Sergiu I. Chircă // Moneda, finanțele și creditul în procesul tranziției la economia de piață: lucr. sesiunii șt., 15-17 noiem. 1990. – Iași, 1992. – P. 32-38.

186. Suntem un popor harnic și ar trebuie să avem parte de un mod de viață mai omenesc / Sergiu I. Chircă // Tinerimea Moldovei. – 1990. – 17 ian.

187. Гагаузская автономия – эйфория и реальность / С. И. Киркэ // Факел. – 1990. – №. 2. – С. 12-14.

1989

188. Aerul perpetuării noastre / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1989. – 22 apr.

189. Independența economică și durerile vechi ale Moldovei / Sergiu I. Chircă // Tinerimea Moldovei. – 1989. – 27 ian.

190. Munca – măsură a bunăstării / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1989. – 20 mai.

191. К разработке концепции республиканского хозрасчета / С. И. Киркэ // Региональный хозрасчет. Концепция, пути реализации : сб. науч. тр. – Кишинёв, 1989. – С. 16-40.

1988

192. Заработная плата. Из чего она складывается / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1988. – 19 мая.

193. Не самоизоляция, а интеграция / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1988. – 23 дек.

194. Почему ругают экономиста / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1988. – 4 марта.

195. Проблемы снимает кооператив / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1988. – 7 июня.

196. Региональный хозрасчет: проблемы и перспективы / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1988. – 23 дек.

1987

197. Социально-экономические факторы усиления трудовой активности производственного коллектива / С. И. Киркэ. // Проблемы труда и ускорения социально-экономического развития: сб. науч. тр. – Москва, 1987. – С. 111-114.

1986

198. За благополучными показателями / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1986. – 8 сент.

199. Совершенствование распределительных отношений / С. И. Киркэ // Экономические науки. – 1986. – № 9. – С. 124.

1985

200. Disciplină și organizare / Sergiu I. Chircă // *Învățământul public*. – 1985. – 20 mar.

201. Без уравниловки / С. И. Киркэ // Правда. – 1985. – 15 мая.

202. Методология концепции оплаты труда в условиях развитого социализма / С. И. Киркэ // Социально-экономические проблемы труда в развитом социалистическом обществе и пути их решения: тез. науч. конф. – Кишинёв, 1985. – С. 13-15.

203. Совершенствование планирования эффективности производства / С. И. Киркэ // Проблемы совершенствования планирования и управления народным хозяйством МССР: тез. докл. – Кишинёв, 1985. – С. 6-8.

204. Техническая реконструкция комбината ИСКОЖ / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1985. – 1 июня.

205. Экономистам мировоззренческую подготовку / С. И. Киркэ // Народное образование. – 1985. – 23 февр.

1984

206. Dar ce zice cumpărătorul? / Sergiu I. Chircă // Moldova. – 1984. – Nr 1.

207. Pașaportul specialității / Sergiu I. Chircă // Învățământul public. – 1984. – 21 mar.

1983

208. Pe jos – spre adevăr / Sergiu I. Chircă // Învățământul public. – 1983. – 25 iun.

209. Как рубль работает / С. И. Киркэ // Правда. – 1983. – 2 июня.

210. Совершенствование механизма распределения по труду в условиях интенсификации производства / С. И. Киркэ // Закономерности интенсификации социалистического производства: тез. докл. – Ленинград, 1983. – Т. 2. – С. 147-148.

211. Хозрасчетные рычаги профессиональной ориентации и производственной адаптации молодежи / С. И. Киркэ // Проблемы профессиональной ориентации молодежи и подготовки ее к труду в народном хозяйстве республики: тез. докл. – Кишинёв, 1983. – С. 103-104.

1982

212. Полезное издание / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1982. – 27 апр.

213. Политико-экономические и конкретные проблемы региональной экономики / С. И. Киркэ // Проблемы повышения эффективности общественного производства и совершенствование механизма хозяйствования: материалы респ. науч. конф. – Кишинэу, 1982. – С. 109-114.

214. Эффективность производства в машиностроении МССР и некоторые вопросы его дальнейшего повышения / С. И. Киркэ, А. Ону // Оценка эффективности производства и резервы ее роста. – Кишинёв, 1982. – С. 3-9.

1981

215. Atenție față de problemele cardinale / Sergiu I. Chircă // Gazeta de seară. – 1981. – 28 mai.

216. Внимание ключевым проблемам / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1981. – 28 мая.

217. Путь к эффективности / С. И. Киркэ // Вечерний Кишинёв. – 1981. – 29 мая.

218. Усиление планирования в распространении передового опыта / С. И. Киркэ // Передовые методы организации труда, производства и управления : материалы конф. – Кишинёв, 1981. – С. 57-62.

1980

219. Кафедра – студент – производство / С. И. Киркэ, В. Мелник // Советская Молдавия. – 1980. – 3 янв.

220. Марксистско-ленинская теория воспроизводства и предмет региональной экономики / С. И. Киркэ // Экономические науки. – 1980. – № 2. – С. 37-40.

1979

221. Нормативно-пропорциональный метод прогнозирования регионального экономического развития / С. И. Киркэ // Организация производства, планирования и финансовый учет: сб. тр. – Кишинёв, 1979. – С. 44-53.

222. Региональные особенности действия закона опережающего рост производства средств производства: на примере МССР / С. И. Киркэ // Основные итоги исследований по координируемым научно-методическим проблемам в области политической экономики: тез. докл. – Тарту, 1979. – С. 93-95.

223. Слагаемые производительности / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1979. – 15 авг.

1978

224. Комплексное исследование важнейшей экономической проблемы / С. И. Киркэ // Коммунист Молдавии. – 1978. – № 2. – С. 91-93.

225. Критерии и показатели трудовой активности работающих / Руссу Л. И., Киркэ С. И // Совершенствование организации и управления

производством: межвузовский сб. – Кишинёв, 1978. – С. 26-33.

226. Проблемы совершенствования машиностроительного комплекса Молдавии / С. И. Киркэ // Совершенствование организации и управления производством: межвузовский сб. – Кишинёв, 1978. – С. 11-19.

1977

227. Методологические и практические вопросы эффективности общественного производства / С. И. Киркэ // Пути повышения эффективности производства и качества работы на предприятиях и стройках Фрунзенского района Кишинёва: сб. науч. тр. – Кишинёв, 1977. – С. 16-23.

228. Методология определения категории материально-технической базы / С. И. Киркэ // Совершенствование производственных сил развитого социализма: межвузовский сб. – Кишинёв, 1977. – С. 4-11.

1976

229. Нормативно-пропорциональный метод прогнозирования макроэкономических показателей региона / С. И. Киркэ // Актуальные проблемы совершенствования регионального планирования народного хозяйства в период развитого социализма: материалы науч. конф. – Тбилиси, 1976. – С. 96-98.

230. Показатели производительности труда / С. И. Киркэ // Вопросы экономики. – 1976. – № 10. – С. 115-121.

231. Решать проблему комплексно / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1976. – 14 янв.

232. Совершенствование структуры аграрно-промышленного комплекса МССР / С. И. Киркэ // Всесоюзная конференция по проблемам аграрно-промышленного комплекса: тез. докл. – Москва, 1976. – С. 96-100.

1975

233. Показатели уровня освоения трудовых ресурсов Молдавской ССР / С. И. Киркэ // Региональное исследование трудовых ресурсов: Материалы науч. конф. – Вильнюс, 1975. – С. 50-54.

234. Региональная экономика как наука о пространственных формах проявления экономических законов развитого социализма / С. И. Киркэ // Закономерность развития производственных отношений: материалы межрегиональной науч.-методической конф. – Вильнюс, 1975. – С. 39-41.

1974

235. Pași în timp / P. Cojuhari, S. Chircă // Moldova Socialistă. – 1974. – 23 mai.

236. Количественная оценка сравнительного уровня индустриального развития Молдавской ССР / С. И. Киркэ // Научно-техническая конференция Политехнического института: тез. докл. – Кишинёв, 1974. – С. 77-80.

237. Повышение технического уровня производства – главное средство ускорения роста производительности труда / С. И. Киркэ // Основные пути повышения производительности труда в промышленности республики: тез. науч. конф. – Кишинёв, 1974. – С. 8-10.

238. Сочетание социально-экономических и психофизиологических методов в изучении организации труда / С. И. Киркэ, В. С. Хаджиков // Итоги научных исследований Политехнического института за 1973 год: 10-я – научно-техническая конференция. – Кишинёв, 1974. – С. 67-68.

239. Шаги во времени / С. И. Киркэ // Молдова социалистэ. – 1974. – 23 мая.

240. Эффективность экономического потенциала воспроизводства / С. И. Киркэ // Научно-техническая конференция Политехнического института: материалы докл. – Кишинёв, 1974. – С. 56-58.

1973

241. Каким мы видим экономиста по труду / С. И. Киркэ, И. И. Мокан, // Вестник высшей школы. – 1973. – № 5. – С. 67-68.

1972

242. Industrializarea / S. I. Chircă // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chişinău, 1972. – Vol. 3. – P. 70-72.

243. O problemă economică actuală / S. Chircă, P. Cojuhari // Moldova Socialistă. – 1972. – 17 mai.

1971

244. Как готовить экономиста по труду / С. И. Киркэ // Экономическая газета. – 1971. – № 9.

245. Ленинские принципы оплаты труда и их применение в студенческих строительных отрядах / С. Киркэ, Е. Хрищев // Студенческие отряды –

эффективная форма политического, трудового и нравственного воспитания студенческой молодёжи: науч.-практическая конф. – Кишинёв, 1971. – С. 47-49.

246. Повышение роли социальных моментов в экономической реформе / С. И. Киркэ // Научно-техническая конференция Политехнического института: материалы докл. – Кишинёв, 1971. – С. 115-116.

1970

247. О механическом движении трудовых ресурсов и факторах его обуславливающих / С. И. Киркэ // Развитие промышленности и рабочего класса МССР: сб. трудов. – Кишинёв, 1970. – С. 112-135.

1969

248. О показателе рентабельности промышленного производства / С. И. Киркэ // Применение математических методов в планировании и управлении народным хозяйством: тез. докл. респ. конф. – Кишинёв, 1969. – С. 81.

1968

249. Уровень, структура и темпы развития пищевой промышленности / С. И. Киркэ // Эффективность производства пищевой промышленности МССР: сб. тр. – Кишинёв, 1968. – С. 36-55.

1967

250. Nivelul de dezvoltare economică al RSS Moldovenești / Sergiu I. Chircă // Nistru. – 1967. – Nr. 5. – P. 121-131.

251. Оценка уровня индустриального развития республики / С. И. Киркэ // Конференция молодых ученых Молдавии: тез. докл. – Кишинёв, 1967. – С. 18-19.

252. Совершенствование отраслевой структуры промышленности МССР / С. И. Киркэ // Пути повышения эффективности общественного производства МССР: тез. докл. – Кишинёв, 1967. – С. 41-44.

1966

253. Стоимостные показатели качества продукции в машиностроении и металлообработке / С. И. Киркэ // Известия АН МССР. – 1966. – №3. – С. 80-82.

254. Учет рыночной конъюнктуры – условие эффективности производства / С. И. Киркэ, Р. А. Лапушина // Об эффективности и стимулировании промышленного производства: сб. ст. – Кишинёв, 1966. – С. 80-89.

255. Цена и качество новых машин / С. И. Киркэ // Плановое хозяйство. – 1966. – № 1. – С. 88-89.

256. Экономические показатели стимулирования качества продукции / С. И. Киркэ // Об эффективности и стимулировании промышленного производства в Молдавии: сб. ст. – Кишинёв, 1966. – С. 33-44.

1965

257. Încurajarea economică / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1965. – 23 oct.

258. Stimularea economică / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1965. – 23 oct.

259. В основу оценки работы предприятия – качественные показатели / С. И. Киркэ // Коммунист Молдавии. – 1965. – № 10. – С. 17-20.

260. Вопросы эффективности развития машиностроения и металлообработки в МССР / С. И. Киркэ // Научно-техническое совещание по совершенствованию планирования и повышению эффективности машиностроительного производства: тез. докл. – Кишинёв, 1965. – С. 53-68.

261. Необходима реорганизация чугунолитейного производства / С. И. Киркэ // Коммунист Молдавии. – 1965. – № 5. – С. 56-58.

262. О развитии машиностроения в Молдавской ССР / М. М. Макеенко, С. И. Киркэ, А. У. Коваленко // Вестник Машиностроения. – 1965. – № 6. – С. 81-82.

263. Совершенствование планирования производства бытового машиностроения / С. И. Киркэ // IV Конференция молодых ученых Молдавии: тез. докл. – Кишинёв, 1965. – С. 11-14.

1964

264. Letopisețul victoriilor / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1964. – 5 febr.

265. Эффективность производства и хозяйственная практика / С. И. Киркэ // Республиканская научно-техническая конференция по совершенствованию экономической работы на машиностроительных предприятиях МССР : докл. для обсуждения. – Кишинёв, 1964. – С. 34-46.

1963

266. Совершенствование технологии машиностроительного производства – важный резерв экономии труда и материалов / С. И. Киркэ // Труды III конференции молодых ученых Молдавии: тез. докл. – Кишинёв, 1963. – Т. 3. – С. 6-8.

1962

267. О некоторых резервах роста производительности труда в машиностроении и металлообработке республики / С. И. Киркэ // Коммунист Молдавии. – 1962. – № 8. – С. 32-35.

268. О специализации машиностроительной промышленности Молдавии / С. И. Киркэ // Известия АН МССР. – 1962. – № 2. – С. 13-23.

269. Растущие потребности машиностроения / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1962. – 27 сент.

1961

270. Avem o propunere / Sergiu I. Chircă // Moldova Socialistă. – 1961. – 3 iun.

271. О концентрации литейного производства Молдавии / С. И. Киркэ // Известия АН МССР. –

1961. – № 8(86). – С. 54-63.

272. Пути улучшения использования оборудования и производственных площадей в машиностроении и металлообработке МССР / С. И. Киркэ // Известия АН МССР. – 1961. – № 8(86). – С. 30-45.

1960

273. О путях развития машиностроения / С. И. Киркэ // Советская Молдавия. – 1960. – 26 июня.

Lucrări metodico-didactice

Executând funcția de șef de catedră în domeniul economiei și organizării muncii, timp de 25 de ani, autorul a elaborat și publicat zeci de materiale didactice destinate instruirii și educației studenților, iar din anul 2000 – și pentru masterat.

274. Planul de studii (curriculum) la masterat din cadrul ASEM / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: ASEM, 2000. – 16 p.

275. Carta Academiei de Studii Economice din Moldova / [coord.: Sergiu I. Chircă]. – Chișinău: [s. n.], 1996. – 24 p.

276. Programa analitică a disciplinei „Mecanisme de funcționare a economiei” / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: ASEM, 2006. – 13 p. – Antetit.: Academia de Studii Economice din Moldova. – Bibliogr.: p. 13.

277. Indicații metodice pentru elaborarea tezei de licență și de masterat / Sergiu I. Chircă. – Chișinău: ASEM, 2000. – 12 p.

278. Programa analitică a cursului „Sisteme economice comparate” (pentru masteranzi) / Sergiu I. Chircă. – Chişinău : ASEM, 2006. – 5 p.

279. Sisteme economice comparate. Situații de caz pentru masterat / Sergiu Ion Chircă. – Chişinău: ASEM, 2006. – 4 p.

280. Аналитическая программа курса «Сравнительные экономические системы» [для мастерата] / С. И. Киркэ. – Кишинёв: МЭА, 2006. – 5 с.

281. Сравнительные экономические системы. Деловые ситуации для мастерата / С. И. Киркэ. – Кишинёв: МЭА, 2006. – 4 с.

282. Teza de masterat. Indicații metodice / Sergiu I. Chircă. – Chişinău: ASEM, 2003. – 4 p.

283. Regulament de uz intern cu privire la competitor / Sergiu I. Chircă. – Chişinău: ASEM, 2003. – 4 p.

284. Программа производственной практики студентов специальности 1704 «Экономика труда» дневного обучения / С. И. Киркэ. – Кэлэрашь: [s. n.], 1986. – 16 p.

285. Программа производственной практики студентов V курса заочного обучения специальности «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1980. – 8 с.

286. Программа производственной практики студентов V курса специальности «Экономика труда» вечернего обучения / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1980. – 12 с.

287. Программа планово-экономической практики студентов IV курса дневного отделения специаль-

ности «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1976. – 8 с.

288. Программа планово-производственной практики студентов III курса дневного отделения специальности «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1976. – 12 с.

289. Программа курса экономики социалистического труда / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1977. – 16 с.

290. Программа курса «Воспроизводство населения и трудовых ресурсов» (для студентов специальности «Экономика труда») / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1977. – 8 с.

291. Методические указания по разработке и защите дипломных работ студентами специальности 1704 «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1987. – 23 с.

292. Методические указания для разработки курсовых работ по экономике труда / С. И. Киркэ. – Кэлэрэш: [s. n.], 1987. – 12 с.

293. Сквозная программа практики студентов специальности 1704 «Экономика труда» дневного обучения / С. И. Киркэ. – Кэлэрэш: [s. n.], 1986. – 23 с.

294. Методические указания и тематика курсовых работ по экономике труда / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1983. – 12 с.

295. Учебное задание по курсу «Анализ трудовых показателей» / С. И. Киркэ. – Орхей: [s. n.], 1982. – 32 с.

296. Методические указания по разработке и защите дипломных работ студентами специальности 1704 «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Орхей: [s. n.], 1981. – 24 с.

297. Методические указания и тематика курсовых работ по экономике социалистического труда / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1977. – 12 с.

298. Методические разработки по спецкурсу «Производительность труда и заработная плата в отраслях народного хозяйства» (для студентов специальности «Экономика труда») / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1976. – 32 с.

299. Методические указания по изучению курса «Экономики социалистического труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1975. – 11 с.

300. Методические указания и тематика дипломных работ для специальности «Экономика труда» / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1972. – 24 с.

301. *Lucrul ritmic – înlesnește îndeplinirea planului* / S. Chircă, P. Cojocar. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1967. – 43 p.

302. Опросная карточка для изучения производственного коллектива промышленного предприятия / С. И. Киркэ. – Кишинёв: [s. n.], 1964. – 8 с.

PROTEJAREA INTERESELEOR NAȚIONALE – VERIGA DE BAZĂ A ACTIVITĂȚII ACADEMICIANULUI SERGIU ION CHIRCĂ

În toate lucrările sale științifice, indiferent de temă și domeniu, autorul a abordat și protejat interesele naționale ale neamului din care face parte, a românilor la general, și a românilor din Patria lui mică – Basarabia.

Prima demonstrație majoră a avut loc imediat după susținerea tezei de candidat (doctor) în economie la Kiev, în 1963, când a demascât politica secretă a Moscovei de a schimba radical structura demografică a populației. A fost ultimul economist care s-a implicat activ și demonstrativ în apărarea românismului în Basarabia. A urmat activitatea politică din perioada Perestroicii gorbacioviste. Drept exemplu servește Memorandumul autorului din 1989 despre situația tragică a moldovenilor români și protejarea identității românești a acestora. Memorandumul a fost elaborat și trimis, pe cale oficială lui Mihail Gorbaciov, înregistrat la oficiul poștal din Chișinău la 8 august 1989, nr. 410, acceptat de Cancelaria Sovietului Suprem din URSS la 15 august 1989 și trimis autorului (fotocopia sa anexată). Aducem doar unele poziții din acest Memorandum, după cum urmează, în original:

– ... Создаётся впечатление, что сегодня в нашей республике какое-то политическое двоевластие: с одной стороны, это власть ЦК КПМ в которую все меньше и меньше верят не только беспартийные, но и часть коммунистов, а с другой стороны – это Союз писателей Молдавии с его великолепной восьмеркой (восемь народных депутатов СССР), вокруг которого собираются и который поддерживает большинство молдаван, при

этом его авторитет в народе все время возрастает. Я постоянно бываю в трудовых коллективах и селах, поэтому говорю то, что есть. В таких условиях нужно, видимо, пойти не только на сотрудничество с писателями, но вообще с национальной интеллигенцией (к сожалению, до сегодняшнего дня, а на местах и сегодня, партийное руководство просто вело с ними непримиримую борьбу), а также привлекать некоторых из них в высшем партийном и государственном руководстве республики.

И еще одна мысль. Если разговор пошел о кадрах: сознательно или нет, но в нашей республике значительная часть партийных, советских и государственных руководителей молдавской национальности – это по существу, обрусевшие нацмены, извините за такое слово, но оно введено в оборот Лениным.

Наиболее острые причины нестабильности в нашей стране – социально-экономические, языковые и историко-политические. Особо сложной задачей встают проблемы экологии, но о них говорить не буду.

– Так, работники предприятий союзной промышленности (в основном – это русскоязычное население) имеют наивысший в республике уровень жизни, намного выше, чем в селе. В то же время преобладающая часть молдаван проживает в сельской местности (в сельском хозяйстве 79% работников – это молдаване). Более того, на большинстве союзных и многих остальных предприятиях, руководителями которых являются приглашенные из других республик, высвобождаемые из деревень местные жители с большим трудом могут устраиваться на работу. Например,

администрация крупнейшего в Кишиневе завода «Мезон» под различным предлогом долгое время не принимала на работу выпускников местного политехнического института (проработав семь лет в этом институте, я имел возможность убедиться в этом), а приглашала и обеспечивала квартирами специалистов из других республик. Было время, когда это предприятие создало базу для подготовки рабочих массовых профессий не в самой республике, где были излишние трудовые ресурсы, а на Украине. А возьмите предприятия Тирасполя, Бендер, Рыбницы и других городов. В Тирасполе, втором по величине городе МССР, было время, когда молдаване составляли 90%, теперь только 12%. Даже в таких городах, как Бендеры и Бельцы, вокруг которых располагаются большие молдавские села, лица молдавской национальности составляют соответственно 20 и 32 процента. Сегодня безработных среди молдаван насчитывается десятки тысяч человек, поэтому многие молдаване вынуждены покидать родные места. Так, в 1986 г. в села МССР прибыло из других республик 12000 человек, а выбыло из них, главным образом в РСФСР, 31000 человек. В 1987 году эти цифры составляли соответственно 21000 и 40200 человек. Если к этой ситуации добавить еще 150-170 тысяч человек сельских жителей, ежедневно прибывающие на работу в города республики, а к вечеру возвращающиеся обратно, которые выполняют наиболее грязные, тяжелые и низкооплачиваемые работы (уборка территорий, туалетов, побочные работы и т.д.), сильно отстающие в культурном и общечеловеческом развитии, то все это выливается в очень острые социально-экономические и политические противоречия, решение которых

откладывать дальше просто опасно. Согласитесь, Михаил Сергеевич, что такие цифры для небольшого по численности народа сильно бьют по его положению и по его будущему... Коренное население считает, что не оно является лишним у себя дома, а излишне прибыло из других республик, главным образом из РСФСР и Украины. В то же время русскоязычное население, прибывшее из других республик, защищает статус-кво, ибо его устраивает то, что есть. Более того, в таких ситуациях происходят странные явления, например в Бендерском речном пароходстве (об этом известили прессу 26 работников), местные власти пригласили вначале из РСФСР некоего Т. С. Браткина, который, получив квартиру, тут же обменял ее на квартиру в городе Алма-Ата. Затем устроили В. А. Горохова из Печоры, который уволился на второй день и уехал на Север, а квартиру сдал внаём. Вместо него устроили Г. А. Ухова с берегов Лены, который тоже исчез, а квартира числится за ним. После Ухова пригласили А. И. Игнатьева с берегов реки Лена, который также быстро получил квартиру. С ним та же история, затем пригласили из Барнаула Н. Ф. Федоренко, который не только быстро получил квартиру, но еще получил квартиру и его сын. А местные ждут 15-20 лет. Такое явление характерно не только для предприятий союзного назначения. При этом нанимают из других республик даже уборщиц, сторожей и т.д.

– Проблемы языка в Молдавии. В этом отношении советские молдаване отстали в своем развитии от румынских молдаван по крайней мере на одно поколение, если не больше. Руководящие кадры республики боятся признать идентичность молдавского и румынского

языков. В то же время доказывать свою позицию они не могут, и как ученый утверждаю, что этого они не смогут сделать никогда.

... В. И. Ленин (мы уже не говорим о Марксе, Энгельсе и о многих других виднейших ученых) называл нас не по географическому признаку, т. е. не молдаванами, а по национальному признаку, т. е. румынами. Тогда, в 1914, году молдаване (румыны) были разделены царизмом на две части, сегодня же они разделены сталинизмом на большее количество частей. Преобладающая часть молдаван с преобладающей материальной и исторической культурой прошлого находится за Прутом. Вторая часть – в МССР, третья часть – в Черновицкой области, четвертая – в Одесской области. И это выдается, как пример выдающегося достижения социализма... нужно помнить всегда, что между молдаванами левобережья реки Прут и теми, что живут по ту сторону, не было, нет и никогда не будет границы духовной, независимо от режима и строя.

În Memorandumul „Expansionismul rusesc, fenomenul românesc și poziția Occidentului” (expediat conducătorilor SUA, China, Turcia și România), este demonstrată agresivitatea Federației Ruse, care tinde să refacă fosta URSS, dar dacă nu va putea – măcar să devină un nou imperiu, ceva mai mic (după teritoriul și numărul populației), care va încerca să se întindă spre Vest și Sud-Vest. În același timp, Occidentul încă nu a înțeles importanța geopolitică a României în contextul unei Europe unite. Mai mult, Occidentul, nu fără influența Moscovei și a Budapestei, ignoră România, deși această țară a demonstrat pe parcursul istoriei sale că tinde spre stabilitate și progres. Mai mult, România deși a fost ciopârțită

teritorial de fosta URSS în baza Pactului Molotov-Ribbentrop, actualmente, continuă să fie cea mai mare și serioasă forță din Sud-Estul Europei. Concluzia: Occidentul, și în primul rând SUA și UE, în interesele proprii și în interesele stabilității europene, trebuie cu mai multe forțe, inclusiv politice și economice, să promoveze o politică activă de atragere a României ca aliat, dar nu să o ignore.

Cât privește Memorandumul ce se referă la Transnistria, acesta a fost expedit, în 2012, prin intermediul ambasadelor, președinților SUA, Franței, Germaniei, Premierului Marii Britanii, Președintelui Comisiei Europene și NATO. Autorul demonstrează că toate modalitățile de soluționare a conflictului din Estul Republicii Moldova se reduc în favoarea, în primul rând, a Federației Ruse, ce va avea drept urmare un expansionism al Rusiei și în detrimentul Republicii Moldova, Ucrainei, UE, SUA și NATO.

Apoi, există o posibilitate ca problema să fie abordată în interesul Republicii Moldova, Ucrainei și Occidentului (UE, SUA, NATO), dar și să stopeze expansionismul rusesc.

Prima cale dispune de mai multe modalități (statut special pentru Transnistria, federalizarea sau confederalizarea Republicii Moldova etc.). Acestea și alte modalități nu pot contribui la o stabilitate durabilă în zona menționată. În schimb, consolidează poziția politică, economică și mai ales cea militară a Rusiei. Mai mult, Moscova va folosi orașele din Sudul Ucrainei, cu populație rusă și va destabiliza situația în Ucraina. Apoi V. Putin nu se va opri la gurile Dunării. Ceea ce am prevăzut noi în 2012, cu regret, are loc, în prezent, în Sudul și Estul Ucrainei.

A doua cale dispune de mai puține modalități, însă cea de încredere și de durată ține de schimbul de teritorii dintre Republica Moldova și Ucraina: Transnistria (partea stângă a

Nistrului) trece la Ucraina (precum i-a și aparținut până în 1940), iar Nordul și Sudul Basarabiei (pe care Ucraina conștient nu le dezvoltă) – la Republica Moldova (precum i-au aparținut din secolul al XIV până în 1940). Cu atât mai mult că aceste teritorii nu cad sub incidența Pactului „Molotov-Ribbentrop”, ce au fost dezmembrate, ulterior, în baza unei hotărâri a partidului bolșevic din fosta URSS, deci nu are nicio rezonanță juridică internațională. Dar, pentru aceasta, UE, SUA și NATO trebuie să condiționeze aderarea Republicii Moldova și a Ucrainei la structurile euroatlantice prin schimbul de teritorii și să se implice plenar și activ în acest acces. Cu atât mai mult, că după 1989, au avut loc precedente privind schimbul de teritorii în Europa: schimbări de teritorii și de populație au avut loc după dezmembrarea „micii uniuni” a Cehoslovaciei și declararea independenței Cehiei și Slovaciei.

Necesitatea reglării relațiilor de bună vecinătate cu Ucraina, țară care, după dezmembrarea URSS-ului, s-a ales cu cele mai multe teritorii, ce nu i-au aparținut, a recunoscut și primul președinte al Ucrainei, Dl Leonid Cravciuc, care, în 1992, a dat de înțeles că aceste probleme pot fi rezolvate pe calea tratativelor, nu a armelor.

Ф. 3

Министерство связи СССР

КВИТАНЦИЯ № 410

в приеме заказов, письма 19/76
 бандероли (особое назначение)

Куда Москва

Кому Корсаков

Принят [Signature]
 (подпись)

Отряд В. И. С.

наблюдает с В. И. С.

Т О Д Л Я П Л Е Р

Уд из Кшишчя за № УЮ
(вид отправления) из (почт. квит.)

ценностью на _____ руб. с наложенным платежом
 на _____ руб. коп., отправленное _____
(число, месяц, год)

по адресу Москв, Кремль,
Пресс-фото Президиума

на имя Верховного Совета ССР Горбачев М. С.

Вручено 15/08 1988 л 15 по ВЕРХОВНОМУ СОВЕТУ ССР

Подпись руководителя предприятия связи
(цеха, участка)

(место подписи)

(календ. шт. дни получения уведомления) (календ. шт. дни отправки уведомления)

Обведенное жирной чертой заполняется отправителем

УВЕДОМЛЕНИЕ
 О ВРУЧЕНИИ ПОЧТОВОГО ОТПРАВЛЕНИЯ

Куда 277088 Кшишчя В
Приниматель 5/4 кв. 37

Кому Кшишчя ССР - Иван

Индекс предприятия связи и адрес отправителя

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Министерство связи СССР, 1987. Э. 131190. ППФ Гознака. Ц. 5 к.

MANIFESTE, MEMORANDUMURI ȘI LUCRĂRI ANALITICE

303. Меморандум о политике отрицания исторических корней молдаван, от 8 августа 1989 г., направленный М. С. Горбачёву. Зарегистрирован в почтовом отделении, в канцелярии Верховного Совета СССР (15 августа 1989 г.) с извещением автора.

304. Концепция перевода Молдавской ССР на экономические методы и демократические формы самоуправления / под руководством проф. С. И. Киркэ. (Кишинёв, февраль 1989, 42 с.).

305. Manifest economic pentru Partidul Național Liberal din R. Moldova. (Chișinău, 2000, 51 p.).

306. On the Solution of Transnistrian Conflict [Adresat Mr Barac Obama, Mr José Manuel Barroso, Mrs Angela Merkel, Mr François Hollande, Mr David Cameron, Mr Andres Fogh Rasmussen, Chief of OSCE Mission of in the R. of Moldova]. (Chișinău, 2012, 4 p.).

307. Expansionismul rusesc, fenomenul românesc și poziția Occidentului. Memorandum prezentat președinților SUA, României, Chinei și Turciei prin intermediul ambasadelor. Elaborat în baza unui grant „SOROS” (Chișinău, 1994, 14 p.).

308. Исследование причин и факторов, дестабилизирующих сосуществование коренного населения и национальных меньшинств в Республике Молдова. (Кишинёв, февраль 1999, 33 с.).

309. Analysis of causes and factors destabilizing the coexistence of aboriginal population and ethnic minorities in the Republic of Moldova. (Chisinau, 1999, 26 p.).

**MATERIALE ANALITICE PREZENTATE
COMISIEI GH. COJOCARU (DIN CARE A FĂCUT
PARTE ȘI AUTORUL) PRIVIND GENOCIDUL
FIZIC ȘI SPIRITUAL AL PARTIDULUI-STAT
COMUNIST ÎN RSSM**

310. Viața cotidiană în comunism.
311. Dezastrul ecologic: repercusiuni asupra sănătății populației.
312. Deportări organizate nu la vedere.
313. „Perestroica” – o tentativă târzie de umanizare a regimului.
314. Autoritarismul și voluntarismul comunist în economie.
315. Egalitarism și inegalități în Moldova Sovietică.
316. Moldovenismul fundamentalist.
317. Industrializarea: scopuri, mecanisme, consecințe.

**REFERINȚE PRIVIND PERSONALITATEA
ȘI ACTIVITATEA**

1. Academicianul Sergiu Ion Chircă la 70 de ani / red.: Galina Cotelea. – Chișinău: ASEM, 2005. – 59 p.
2. Chircă Sergiu: indice biobibliografic / alcăt.: Mariana Postolachi, Svetlana Studzinschi. – Chișinău, 1998. – 31 p.
3. **Lucacel, Ioana.** Destinul de poveste al unui patriot desăvârșit: Sergiu Ion Chircă – un „Badea Cârțan” de Basarabia / Ioana Lucacel // Gazeta de Maramureș. – 2014. – 6 iun.
4. **Lucăcel, Ioana.** O carte document: Basarabie, libertatea și progresul vin de peste Prut / Ioana Lucacel // Gazeta de Maramureș. – 2014. – 20 mai.

5. **Ardelean, Teodor.** Cartea – cea mai puternică forță! / Teodor Ardelean // Gazeta de Maramureș. – 2013. – 3 iun.

6. **Lucăcel, Ioana.** Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut! / Ioana Lucăcel // Gazeta de Maramureș. – 2013. – 23 apr.

7. **Ciobanu, Raisa.** Un adevărat fiu al neamului / Raisa Ciobanu // Literatura și arta. – 2009. – 8 oct.

8. **Moldovan, Dumitru.** Profesorul universitar Sergiu Chircă la 75 de ani / Dumitru Moldovan // Literatura și Arta. – 2009. – 8 oct.

9. **Moldovan, Dumitru.** Drumurile vieții academicianului Sergiu Ion Chircă / Dumitru Moldovan // Literatura și Arta. – 2004. – 14 oct.

10. **Belli, Nicolae.** Recunoașterea unor merite: (Sergiu Chircă ca Membru de Onoare al Academiei Române) / Nicolae Belli // Literatura și Arta. – 1997. – 12 iun.

11. **Belli, Nicolae.** Sergiu Chircă – profesor universitar la A.S.E. – Chișinău, ales Membru de Onoare al Academiei Române / Nicolae Belli // Economistul. – 1997. – 7–8 mai.

12. **Hrișcev, Eugeniu.** Adevărul îi este călăuză: [profesorul Sergiu Chircă la 60 de ani] / Eugeniu Hrișcev // Moldova Suverană. – 1994. – 11 oct.

13. **Rusu, Dorina N.** Chircă, Sergiu / Dorina N. Rusu // Membrii Academiei Române: 1866-1999: dicț. – București, 1999. – P. 117.

14. Sergiu Chircă – Membru de Onoare al Academiei Române // Moldova Suverană. – 1997. – 15 apr.

INDEX DE TITLURI

- A Step forward and three backward in bassarabian market economy 108
- Academicianul N. N. Constantinescu a iubit și susținut Basarabia 63
- Academicianul Nicolae Dabija și deznaționalizarea 87
- Aderarea Republicii Moldova la UE devine tot mai? 32
- Aerul perpetuării noastre 188
- Al doilea Pact Molotov-Ribbentrop? 68
- Alianța, speranța și testul la sinceritate 33
- Am avut noroc la profesori: (Pagini de istorie): [interviu] 97
- Analysis of causes and factors destabilizing the coexistence of aboriginal population and ethnic minorities in the Republic of Moldova 309
- Anatol Corobceanu: un exemplu și pentru demnitarilor de astăzi 25
- ASEM în sistemul universitar Est-European 134
- Atenție față de problemele cardinale 215
- Autogestiune regională: scopuri și principii 182
- Autoritarismul și voluntarismul comunist în economie 314
- Avem aceeași cultură, vorbim aceeași limbă 88
- Avem o propunere 270
- Basarabia dezmembrată și rătăcită între Est și Vest 5
- Basarabia. Lupta continuă 9
- Basarabie orfană 55
- Basarabie! Libertatea și progresul vin de peste Prut 4, 6
- Bessarabia. Unknown to the West: (a Book for Everyone) 2
- Biserica Rusă susține războiul declanșat de Putin 24
- Cadre pentru economia de piață 153

Calea Republicii Moldova în oceanul geoeconomic rămâne aceeași ca odinioară 128

Capcana lui Vladimir Putin pentru Republica Moldova 34

Carta Academiei de Studii Economice din Moldova 275

Câteva reflecții despre noi și migrație 69

Ce fel de stat este Republica Moldova? 128

Ce s-a întâmplat cu limba noastră cea română pe parcursul celor 18 ani de la adoptarea legislației lingvistice? 70

Chișinăul – cea mai exploatată capitală din Europa: [aspecte econ.] 64

Chișinăul românesc de altădată... 98

Cine dorește ca R. Moldova să fie o vecină veșnică a Uniunii Europene 56

Cine și ce politică face 166

Clica comunistă a privatizat independența 71

Comentariu privind criza financiară din Federația Rusă 135

Comunismul științific sovietic sub acoperirea istoriei integrate: [pe marginea predării cursului de ist. integrată în învăț. preuniv.] 76

Condiții și obstacole în calea integrării celor două state românești 154

Congresul I al Intellectualității din Republica Moldova 167

Consecințele „pachetului trei energetic” al UE pentru piața gazelor naturale 35

Convenția Democrată-temelia blocului național unit 139

Corectarea politicii economice a tranziției 114

Corelarea dintre reforma managerială și economia viitorului 109

Criza socio-economică și politică în Republica Moldova 155

Cu privire la concepția de autonomie socio-economică a RSSM 183

Cu privire la soluționarea conflictului din Transnistria 26

Cum să restructurăm mentalitatea economică 176

Cum să scăpăm de închisoarea popoarelor 122

Curtea Constituțională sovietică ne învață istorie 47

Dar ce zice cumpărătorul? 206

De ce a ratat Republica Moldova integrarea europeană 114

De ce tace România 77

Declarația Omului emerit în științe din Republica Moldova, membru de onoare al Academiei Române, profesorul universitar Sergiu Ion Chircă 27

Democrație prin șoc 99

Deportări organizate nu la vedere 312

Despre așa-numita variantă „Kosovo” pentru Republica Moldova 57

Despre datoriile financiare ale fostei URSS 130

Despre instruire și educație 89

Despre monografia „Fundamentarea de noi abordări metodologice ale managementului strategic și cross-cultural în contextul megatendințelor socio-economice” 58

Dezastrul ecologic: repercusiuni asupra sănătății populației 311

Disciplină și organizare 200

Discuțiile privind Codul educației lasă în urmă esența instruirii și cercetării 48

Dualism în guvernare 184

E pe sfârșite epoca nomenclaturii comuniste 59

Economia modernă are nevoie de un alt sistem de valori fundamentale 100

Economiștii pentru mileniul trei 136

Efectele teoriei monetariste și ale Uniunii Europene în promovarea tranziției 116

Egalitarism și inegalități în Moldova Sovietică 315

Enciclopedia „Republica Moldova”: denaturări sub aspect economic 49

Energetica – reperul de bază al integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană 123

Evoluția geopolitică din Sud-Estul Europei 78

Evoluția geopolitică din Sud-Estul Europei și soarta Republicii Moldova : [rap. prez. la cel de al 30-lea Congres al Acad. Româno-Americane, Chișinău, 6 iul. 2006] 83

Evoluții Europene și Republica Moldova 146

Expansionismul rusesc, fenomenul românesc și poziția Occidentului 307

Formarea economiei naționale în condițiile presiunii regionale 140

Formarea economiei naționale în condițiile presiunii regionale. Dileme și priorități strategice 141

Fundamentalismul moldovenesc – armă a imperiului și pericol pentru Europa 147

Fundamentalismul moldovenesc 148

Gheorghe Reabțov la 60 de ani 79

Iarăși “Cu privire la soluționarea conflictului din Transnistria” 28

Ideea națională, unionismul și nomenclaturismul 124

Independența economică și durerile vechi ale Moldovei 189

Independența noastră mai înseamnă și ieșirea din robia bisericii imperiale 131

Independența științei și integrarea cercetării cu instruirea în Republica Moldova 65

Independența, fără efortul nostru productiv, e o vorbă goală 178

Indicații metodice pentru elaborarea tezei de licență și de masterat 277

Industrializarea 242

Industrializarea: scopuri, mecanisme, consecințe 317

Inegalități sociale în Moldova Sovietică, fără termen de prescripție 43

Inovația și reformele economice 156

Instruirea economică universitară: aspectul abstract, cultural, aplicativ 37

Instruirea și educația în școala superioară contemporană 116

Insuccesul tranziției este deopotrivă insuccesul teoriei monetariste, cât și al UE 118

Integrarea economică moldo-română – necesitate vitală pentru Republica Moldova 168

Integrarea europeană prin educație și învățământ 90

Integrarea în sistemul internațional 149

Integrarea Republicii Moldova în UE: doleanțe, cerințe, realitate 91

Integrarea Republicii Moldova în UE. Declarațiile oficiale și realitatea faptelor 92

În ajunul sosirii Angelei Merkel la Chișinău 36

În parlament: jocul politic e în toi. Iar pe frontul economic nimic nou 177

În R. Moldova încă nu este format un sistem economic contemporan 80

Încotro va merge agricultura Republicii Moldova 156

Încurajarea economică 189

Letopisețul victoriilor 264

Localnicii – pesimiști. Organismele financiare

internaționale-optimiste: Reforma economică în Republica Moldova 158
Lucrul ritmic – înlesnește îndeplinirea planului 301
Lumea cum n-ar trebui să fie 169
Manifest economic pentru Partidul Național Liberal din R. Moldova 305
Masteratul – învățământ european cu accent moldovenesc 110
Mecanisme de funcționare a economiei : în 2 vol. 11
Mecanismele economice 10
Mecanismele sistemelor economice 8
Metodologie 132
Misiunea Patriarhului Kiril în Basarabia 44
Moldovenismul fundamentalist 316
Moldovenismul primitiv - obstacolul pentru integrarea Republicii Moldova în UE 50
Munca – măsură a bunăstării 190
Necesitatea corectării politicii economice a tranziției 119
Niște cuvinte pe care aş fi vrut să i le spun 38
Nivelul de dezvoltare economică al RSS Moldovenești 250
90 de ani de la demararea procesului de realizare a statului național unitar român : [interviu realizat cu Dnul academician Sergiu I. Chircă] 62
Nu loviți în statalitatea Republicii Moldova: [pe marginea cărții „Statalitatea poporului moldovenesc” de Victor Stepaniuc] 81
O apreciere generală a desfășurării reformei economice în Republica Moldova 170
O insultă adusă Basarabiei 82
O posibilitate ratată 120
O problemă economică actuală 243

O reformă ce nu ține cont de economie și viitor 111
O șansă din cele puține 179
On the Solution of Transnistrian Conflict 306
Orientarea economică a Republicii Moldova în cadrul evoluției europene 150
Particularitățile managementului instituțional în Republica Moldova în cadrul procesului de integrare în Uniunea Europeană 39
Particularitățile și obstacolele de tranziție la economia de piață în Moldova Suverană 185
Pașaportul specialității 207
Pași în timp 235
Păi cine totuși face politică 159
Pe jos – spre adevăr 208
„Perestroica” – o tentativă târzie de umanizare a regimului 313
Piața europeană a gazelor naturale și prețul acestora 52
Planul de studii (curriculum) la masterat din cadrul ASEM 274
Politica Patriarhului Kiril destabilizează lumea ortodoxă 45
Politica sau onoarea în relațiile moldo-ruse 52
Politica șantajului se întoarce ca un bumerang împotriva Rusiei 83
Politici și strategii de piață în mass-media 40
Populația orientată în trei direcții contradictorii 160
Pregătirea și perfecționarea cadrelor cu orientare către relațiile de piață 161
Premisele inițiale ale tranziției la economia de piață din Republica Moldova și impactul lor ulterior 72
Premisele inițiale ale tranziției la economia de piață în Republica Moldova 136

Președintele Academiei Române la ceas aniversar 73
Principiile de bază ale restructurării unităților economice industriale aflate în criză 142
Probleme actuale ale managementului reformelor economice 165
Problemele integrării economice a Republicii Moldova cu România 12
Profesionismul – baza succeselor în orice activitate 162
Programa analitică a cursului „Sisteme economice comparate” (pentru masteranzi) 278
Programa analitică a disciplinei „Mecanisme de funcționare a economiei” (sisteme economice comparate) 276
Rătăciți între Est și Vest 29
Războiul de 200 ani Rusia l-a pierdut 93
Recensământ contrafăcut 85
Regimul comunist distruge școala universitară națională 66
Regulament de uz intern cu privire la competitor 283
Republica Moldova – structura etnică 125
Republica Moldova a pierdut tranziția 138
Republica Moldova a ratat dezvoltarea viabilă 67
Republica Moldova în vârtejul evoluției europene 151
Republica Moldova între CSI și Uniunea Europeană 152
Reverberații. Două condiții 54
Rezervele interne de producție și folosirea lor 20
Să nu cădem pradă ambițiilor străinilor 172
Să păstrăm mai multe minți lucide 101
Schimbarea se cere a fi radicală 60
Singura șansă de integrare a Republicii Moldova în structurile europene este prin România și cu România 133

Sisteme economice comparate. Situații de caz pentru masterat 279

Sisteme economice în timp și spațiu 7

Specificul pieței europene a gazelor naturale 46

Spre ce economie de piață merge Republica Moldova? 163

Stimularea economică 258

Strategia și tactica luptei de eliberare națională a basarabenilor 143

Sunt adept al unui bloc național 144

Suntem un popor harnic și ar trebuie să avem parte de un mod de viață mai omenesc 186

Știu organele de drept cine stă în spatele preotului A. Cibric? 54

Tendențe în dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova și a factorului uman 164

Teza de masterat. Indicații metodice 282

The basic principles of restructuring economic industrial units that are in crisis 145

Tradiție, realitate și perspective în agricultură 171

Transnistria ar putea fi declarată „zonă ocupată” 41

Ultimul deceniu din mileniu 180

Un fenomen istoric 74

Un pas înainte și trei pași înapoi pentru economia de piață din Basarabia 112

Un pilon al științei academice 174

Uniunea Euroasiatică – pericol strategic pentru Republica Moldova 30

Uniunea Europeană – garant real al dezvoltării viabile a Republicii Moldova 86

Uniunea Europeană – garantul dezvoltării Republicii Moldova 94

Uniunea Europeană – ocrotitor și garant de încredere

al Republicii Moldova 95
Uniunea Europeană în fața unor probleme serioase 121
Uniunea Europeană sau „Uniunea Euroasiatică?” 31
Uniunea Europeană sau „Uniunea Euroasiatică?”:
(Eseu în formă de întrebări și răspunsuri în limbile
română și rusă) 1
URSS – 2 și clasa politică de la Chișinău 42
Valori fundamentale noi – premisă inițială a integrării
Republicii Moldova în Uniunea Europeană 96
Vendeta politică a dictatorului Ivan Bodiul 102
Viața satului și destinul neamului nostru 180
Viața cotidiană în comunism 310
Vom avea sau nu vom avea energie electrică? 126
Zece ani de transformări radicale în R. Moldova 127
Аналитическая программа курса «Сравнительные
экономические системы» [для мастерата] 280
Без уравниловки 201
В основу оценки работы предприятия – качествен-
ные показатели 259
Внимание ключевым проблемам 216
Вопросы повышения производительности труда в
машиностроении и металлообработке Молдавии 22
Вопросы эффективности развития машиностроения и
металлообработки в МССР 260
Гагаузская автономия – эйфория и реальность 187
Если нечего скрывать 103
За благополучными показателями 198
Заработная плата. Из чего она складывается 192
Исследование причин и факторов, дестабилизи-
рующих сосуществование коренного населения и
национальных меньшинств в Республике Молдова 308

Исследования уровня развития и структуры промышленности союзной республики 18

К разработке концепции республиканского хозрасчета 191

Как готовить экономиста по труду 244

Как рубль работает 209

Каким мы видим экономиста по труду 241

Кафедра – студент – производство 218

Количественная оценка сравнительного уровня индустриального развития Молдавской ССР 236

Комплексное исследование важнейшей экономической проблемы 224

Критерии и показатели трудовой активности работающих 225

Ленинские принципы оплаты труда и их применение в студенческих строительных отрядах 245

Марксистско-ленинская теория воспроизводства и предмет региональной экономики 220

Мастерат – европейское образование с молдавским акцентом 113

Машиностроительный комплекс Молдавской ССР (состояние и перспективы) 21

Меморандум о политике отрицания исторических корней молдаван 304

Методика распределения коллективной премии за основные результаты хозяйственной деятельности между членами экономической службы 14

Методические разработки по спецкурсу «Производительность труда и заработная плата в отраслях народного хозяйства» (для студентов специальности «Экономика труда») 298

Методические указания для разработки курсовых

работ по экономике труда 292
Методические указания и тематика дипломных работ для специальности «Экономика труда» 300
Методические указания и тематика курсовых работ по экономике социалистического труда 297
Методические указания и тематика курсовых работ по экономике труда 294
Методические указания по изучению курса «Экономики социалистического труда» 299
Методические указания по разработке и защите дипломных работ студентами специальности 1704 «Экономика труда» 291, 296
Методологические и практические вопросы эффективности общественного производства 227
Методология концепции оплаты труда в условиях развитого социализма 202
Методология определения категории материально-технической базы 228
Мне повезло с педагогами 104
Мнение о приватизации 173
Мы решили удавиться за компанию 174
Настало время серьёзного отношения к науке 105
Не самоизоляция, а интеграция 193
Необходима реорганизация чугунно-литейного производства 261
Нормативно-пропорциональный метод прогнозирования макроэкономических показателей региона 229
Нормативно-пропорциональный метод прогнозирования регионального экономического развития 221
Нужна ли нам атомная станция? 106
О концентрации литейного производства Молдавии 271

- О механическом движении трудовых ресурсов и факторах, его обуславливающих 247
- О некоторых резервах роста производительности труда в машиностроении и металлообработке республики 267
- О показателе рентабельности промышленного производства 248
- О путях развития машиностроения 273
- О развитии машиностроения в Молдавской ССР 262
- О специализации машиностроительной промышленности Молдавии 268
- Опросная карточка для изучения производственного коллектива промышленного предприятия 302
- Оценка уровня индустриального развития республики 251
- ПО. Если нечего скрывать 107
- Повышение роли социальных моментов в экономической реформе 246
- Повышение технического уровня производства — главное средство ускорения роста производительности труда 237
- Показатели производительности труда 230
- Показатели уровня освоения трудовых ресурсов Молдавской ССР 233
- Полезное издание 212
- Политико-экономические и конкретные проблемы региональной экономики 213
- Последний шанс: [О путях выхода Молдовы из экономического кризиса] 175
- Почему ругают экономиста 194
- Проблемы снимает кооператив 195

- Проблемы совершенствования машиностроительного комплекса Молдавии 226
- Программа курса «Воспроизводство населения и трудовых ресурсов» (для студентов специальности «Экономика труда») 290
- Программа курса экономики социалистического труда 289
- Программа планово-производственной практики студентов III курса дневного отделения специальности «Экономика труда» 288
- Программа планово-экономической практики студентов IV курса дневного отделения специальности «Экономика труда» 287
- Программа производственной практики студентов V курса заочного обучения специальности «Экономика труда» 285
- Программа производственной практики студентов V курса специальности «Экономика труда» вечернего обучения 286
- Программа производственной практики студентов специальности 1704 «Экономика труда» дневного обучения 284
- Пути повышения производительности труда в машиностроении и металлообработке Молдавии: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. экон. наук 23
- Пути улучшения использования оборудования и производственных площадей в машиностроении и металлообработке МССР 272
- Путь к эффективности 217
- Растущие потребности машиностроения 269

Региональная экономика как наука о пространственных формах проявления экономических законов развитого социализма 234

Региональные особенности действия закона опережающего рост производства средств производства: на примере МССР 222

Региональные проблемы процесса создания материально-технической базы коммунизма в СССР (на материалах МССР) 16, 17

Региональный хозрасчет: проблемы и перспективы 196

Решать проблему комплексно 231

Ритмичная работа облегчает выполнение плана 20

Сквозная программа практики студентов специальности 1704 «Экономика труда» дневного обучения 293

Слагаемые производительности 223

Совершенствование механизма распределения по труду в условиях интенсификации производства 210

Совершенствование отраслевой структуры промышленности МССР 252

Совершенствование планирования производства бытового машиностроения 263

Совершенствование планирования эффективности производства 203

Совершенствование распределительных отношений 199

Совершенствование структуры аграрнопромышленного комплекса МССР 232

Совершенствование технологии машиностроительного производства – важный резерв экономии труда и материалов 266

Социально-экономические факторы усиления

трудовой активности производственного коллектива 197

Сочетание социально-экономических и психофизиологических методов в изучении организации труда 238

Сравнительные экономические системы. Деловые ситуации для мастера 281

Стоимостные показатели качества продукции в машиностроении и металлообработке 253

Темпы и пропорции экономического развития союзной республики (на примере МССР) 17

Техническая реконструкция комбината ИСКОЖ 204

Уровень, структура и темпы развития пищевой промышленности 249

Усиление планирования в распространении передового опыта 218

Учебное задание по курсу «Анализ трудовых показателей» 295

Учет рыночной конъюнктуры – условие эффективности производства 254

Феномен „Basarabia” 3

Хозрасчетные рычаги профессиональной ориентации и производственной адаптации молодежи 211

Цена и качество новых машин 255

Шаги во времени 239

Экономика труда в системе социалистического хозяйства 13

Экономистам мировоззренческую подготовку 205

Экономические показатели стимулирования качества продукции 256

Экономический рост без развития страны 61

Эффективность производства в машиностроении
МССР и некоторые вопросы его дальнейшего
повышения 214

Эффективность производства и хозяйственная
практика 265

Эффективность экономического потенциала вос-
производства 240

Redactor literar – Constantin Crăciun
Operator – Tatiana Boico
Redactor tehnic – Feofan Belicov

Bun de tipar 25.09.2014.
Coli editoriale 7,0. Format $60 \times 84 \frac{1}{16}$.
Coli de tipar 13,5. Tirajul 130 ex.

Tipografia Departamentului Editorial-Poligrafic al ASEM
Chișinău – 2005, str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni 59,
tel. 402-936